
ALEXANDRE DUMAS
FRAȚII CORSICANI

Alexandre Dumas

FRAŢII CORSICANI

CU ILUSTRAŢII DE J. -A. BEAUCÉ

Traducere în limba română:
Laura Voinescu-Dupré

DECEMBRIE — 2012

PREFAŢĂ

„Fraţii corsicani” este una dintre cele mai renumite povestiri scurte ale lui Dumas.

A fost publicată de Alexandre Dumas, în foileton, în săptămânalul „Le Constitutionnel” din Paris în anul 1844 şi apoi tipărită, într-o primă variantă, în volum de *Société belge de librairie*, Bruxelles — 1844, sub titlul „O familie corsicană”, când autorul era în plina glorie, şi este remarcabilă nu numai pentru caracterul ei puternic dramatic, dar şi pentru prezentarea celebrului mod de viaţă şi obiceiurile vechi din insula Corsica, fiind inspirată de vizita în Corsica din 1834.

Peisajul insulei, şi modul de viaţă al locuitorilor, vendeta continuă, şi duşmăniile feroce dintre familii, toate au avut un recurs puternic în mintea lui imaginativă.

Mai multe versiuni ale povestirii au fost dramatizate pentru teatru, în special cel de limbă engleză.

Şi pe scenă „Fraţii corsicani” s-a bucurat de o mare popularitate, dar Dumas însuşi, care a fost pasionat de adaptarea lucrărilor sale pentru scenă, nu a dramatizat această povestire.

La scrierea acestei povestiri Dumas a colaborat cu Augustin Grisier, pe care Dumas îl numea „duhovnicul său spiritual”. Colaborarea a început cu publicarea în 1840 a romanului „Maestru de scrimă”, în care sunt prezentate impresiile lui Grisier, care a asistat la evenimentele petrecute cu ocazia revoltei decembriste din Rusia, după publicarea romanului cu greu a fost evitat un conflict diplomatic. Romanul a fost interzis în Rusia, iar din dispoziţia ţarului Nicolae I, lui Dumas i-a fost interzis să viziteze Rusia până la moartea ţarului. Dumas se referă la Grisier cu mare respect în memoriile sale apreciind contribuţia acestuia la scrierea romanului „Contele de Monte Cristo” şi a nuvelei „Fraţii corsicani”.

Colaborarea dintre cei doi şi faptul că povestirea a fost publicata în foileton are ca urmare o neconcordanţă referitoare la numele unei familii corsicane, familia Orlandi, care este, pe

măsura derulării acţiunii, schimbat în Orlandini.

Am preferat să urmez varianta tipărită în volum la Paris în anul 1845, de Editura Hippolyte Souverain. Imaginile au fost preluate din ediţia a III-a, tipărită la Editura Coppin, Gérard Seguin, 1858.

În literatura franceză recentă, această nuvelă a fost ridicată la rangul de roman.

Lectură plăcută!

Laura Voinescu-Dupré

Paris — decembrie 2012

— ... Există mai multe crime aici decât oriunde altundeva, dar niciodată nu veţi găsi un motiv josnic pentru aceste crime. Avem, este adevărat, mulţi criminali. Dar nici un hoţ. [...]

— ... Este un ticălos cel ce trimite pulbere aici, căci va fi folosită pentru comiterea unei crime? Fără această slăbiciune deplorabilă pe care toată lumea pare să o aibă pentru bandiţi, aceştia ar fi dispărut demult din Corsica. [...] Şi ce a făcut atunci banditul tău? Pentru ce crimă este aruncat oprobriului public?

— Brandolaccio n-a comis nici o crimă! El l-a ucis pe Giovan Opizzo, care l-a ucis pe tatăl său în timp ce acesta era sub arme.

Prosper Mérimée „Colomba”

Dragul meu Mérimée,

Lasă-mă să pun acest motto din scrierile tale şi-ţi voi oferi această carte.

Cu curtoazie,

Alexandre Dumas

CAPITOLUL I

În prima parte a lunii martie, în anul 1841[1], am călătorit în Corsica.

Nu este ceva mai plăcut decât o călătorie prin această ţară pitorească. Îmbarcarea este la Toulon, veţi ajunge în douăzeci de ore la Ajaccio, sau în douăzeci şi patru de ore la Bastia, unde puteţi fie să închiriaţi un cal, pentru cinci franci pe zi, sau să achiziţionaţi unul pentru o sută cincizeci de franci. Nu zâmbi la sărăcia acestui preţ, animalul care îl închiriaţi sau îl cumpăraţi este, ca şi celebrul cal Gascon, care a sărit de pe Pont-Neuf în Sena, face lucruri pe care nici Prospero, nici Nautilus nu le-ar putea face, acei eroi de rasă din Chantilly şi Champ-de-Mars. El va merge în siguranţă pe drumuri pe care chiar Balmah însuşi le-ar fi abandonat, trec peste poduri în care şi Auriol şi-ar fi pierdut echilibrul.

Iar călătorul, trebuie doar să închidă ochii şi să se lase în voia animalelor, pericolele de pe drum nu sunt treaba lui.

În plus, acest cal, care a surmontat cu uşurinţă toate dificultăţile şi obstacolele din drum, călătoreşte cu o medie de cincisprezece leghe pe zi, fără să ceară mare lucru, să mănânce sau să bea. Din când în când, atunci când vă opriţi, pentru a vizita un castel vechi, construit de vreun senior, eroul şi şef al unei tradiţii feudale, sau de a face schiţa unui vechi turn construit de genovezi, calul paşte în linişte iarba de lângă el, sau roade coaja unui copac, sau linge, probabil, nişte muşchi de pe roci, cu care el este perfect mulţumit.

În ceea ce priveşte petrecerea unei nopţi, acest lucru este şi mai simplu; călătorul ajunge într-un sat, trece pe întreaga lungime a străzii principale, selectează casa mai comodă ca aspect, şi bate la uşă.

După câteva minute, gospodarul sau stăpâna casei apare în prag, invită călătorul să intre, îi oferă o jumătate din cina, şi tot patul lui, dacă are, iar în ziua următoare, în timp ce-l

---

[1] Călătoria lui Alexandre Dumas în Corsica a avut loc în anul 1834. (n. t.).

conduce la uşă, îi mulţumeşte pentru că a arătat preferinţă casei lui.

Există, desigur, o oarecare problemă de plată; gazdă s-ar considera insultată de cea mai îndepărtată aluzie la acest subiect. Dar dacă există o slujnică tânără în familie, s-ar putea oferi o batistă de mătase pe care s-o lege la pitoreasca rochie, care va face să moară de invidie pe suratele sale, atunci când ea merge la Eni, la Calvi sau la Corte.

În cazul în care administratorul casei este un bărbat, el va fi încântat să accepte un stilet, care, ar trebui să-i ofere oportunitatea de a putea să scape de un duşman.

Cu toate acestea ar fi bine, pentru a întreba dacă servitorii nu sunt rude sărace ale gospodarului; această situaţie apare uneori, caz în care rudele sărace acceptă pentru serviciile lor unul sau doi piaştri pe lună, cu hrană şi cazare. Şi nu cred că stăpânii care sunt astfel deserviţi de nepoţii şi verii lor de gradul al cincisprezecea sau al douăzecilea, sunt serviţi mai neglijent decât de ceilalţi servitori. Nu există un astfel de lucru.

Corsica este un departament francez, dar nu este în nici un caz franceză.

În ceea ce priveşte hoţii, ei sunt necunoscuţi în această ţară, dar există bandiţi din abundenţă, ei trebuie să se confrunte cu ceilalţi. Duceţi-vă fără frică la Ajaccio, Bastia, cu o pungă plină cu aur, atârnă la brâul dumneavoastră, şi veţi călători pe întreaga insulă, fără a fi expuşi la nici un pericol.

Dar nu mergeţi de la Occana la Levaco, în cazul în care aveţi un inamic care te-a denunţat ca obiect al răzbunării lui. N-aş răspunde pentru viaţa voastră în această scurtă călătorie de numai două leghe.

Am ajuns în Corsica, aşa cum am spus înainte, la începutul lunii martie. Am ajuns acolo din insula Elba, am ajuns la Bastia, şi am cumpărat un cal acolo, la preţul menţionat înainte. Am vizitat Corte şi Ajaccio, şi acum călătoresc în provincia Sartene.

În aceeaşi zi, m-am dus de la Sartene la Sullacaro, deşi distanţa nu era mare, am avut de călătorit aproximativ zece leghe, din cauza înfăşurărilor de drum pe un punct important al liniei principale de munţi care formează relieful insulei, şi pe care a trebuit să trec. Am avut, de asemenea, un ghid de teamă

de a nu mă pierde.

Pe la ora cinci am ajuns în vârful unui deal de unde se vedeau Olmeto şi Sullacaro. Aici m-am oprit pentru un moment.

— Unde doreşte să găsească cazare luminăţia voastră? M-a întrebat ghidul meu.

Am aruncat ochii spre un sat situat la poalele unui deal, şi care părea aproape pustiu; numai câteva femei apăreau pe străzile, mergând pe jos foarte repede, şi uitându-se cu atenţie în jurul lor.

Ca urmare a obiceiul ospitalier de care am vorbit înainte, nu m-am grăbit să aleg la întâmplare una dintre cele o sută sau sută douăzeci de case din sat. Am căutat să descopăr locuinţa, care părea să ofere cea mai bună şansă pentru confort. Ochii mei s-au oprit pe un conac de piatră, construit ca o cetate, cu *machicoulis*, un fel de grilaj de fier, montat la geamuri. Era prima dată când am văzut aceste fortificaţii interne, dar trebuie să spun, de asemenea, că provincia Sartene este tărâmul clasic al vendetei.

— Ha, foarte bine, a spus ghidul, urmărind cu ochii direcţia mânii mele, vom merge la doamna Savilia de Franchi. E foarte bine — foarte bine, într-adevăr. Înălţimea voastră a făcut o alegere bună, şi se vede că nu vă lipseşte experienţa.

Să nu uităm să menţionăm că, în al optzeci şi şaselea departament al Franţa, limba italiană este vorbită în mod constant.

Am fost un pic nesigur dacă era bine pentru mine de a căuta ospitalitate la o casă aparţinând unei doamne. Dar a fost imposibil să-l fac pe ghidul meu să-mi înţeleagă sentimentele. Ideea ca să stau acolo o noapte ar putea oferi ocazia unor zvonuri cu privire la gazda mea, sau că a face vreo diferenţă dacă eram bătrân sau tânăr, a fost de neînţeles pentru un corsican.

— Dar, am spus eu, nu este vreo necuviinţă, să cer ospitalitatea unei doamne, căci, dacă am înţeles bine, aceasta casa aparţine unei femei?

— Fără nici o îndoială, a răspuns el, destul de uimit, dar nu pot înţelege reţinerea luminăţiei voastre în acest sens!

— În cazul în care această doamnă este tânără, am

răspuns eu, dintr-un sentiment de proprietate, sau poate, scuză-mă, de parizian de sine, e posibil ca prezenta mea, o noapte, sub acoperişul ei ar expuneo la nişte vorbe necuvioase?

— Expune la ce? a răspuns ghidul, evident încercând să dea un sens la această expresie, pe care am italianizato cu importanţa care ne caracterizează de obicei pe noi francezii, atunci când ne asumăm riscul de a vorbi o limbă străină.

— Ah cu siguranţă, am exclamat eu, începând să mă simt un pic nerăbdător. Aceasta doamna este văduvă, nu-i aşa?

— Da, *eccellenza*.

— Ei bine, ea va fi dispusă să primească un tânăr domn la ea acasă?

În 1841 aveam treizeci şi şase de ani şi eram considerat un domn tânăr.

— Dacă ea va primi un domn tânăr? A repetat ghidul. Ei bine, ce diferenţă poate fi pentru ea dacă sunteţi tânăr sau bătrân?

Am văzut că ar trebui să mă lămuresc cu el prin acest mod de interogatoriu:

— Câţi ani are doamna Savilia? am întrebat eu.

— Cam patruzeci de ani.

— Ah! am exclamat eu din nou, urmărind mereu propriile mele idei, care sunt foarte bune, într-adevăr. Ea are copii, fără nici o îndoială?

— Doi fii. Nişte tineri domni trufaşi.

— Locuiesc aici?

— Îl veţi vedea doar pe unul dintre ei — cel care locuieşte aici.

— Şi celălalt?

— Locuieşte la Paris.

— Care este vârsta lor?

— Douăzeci şi unu de ani.

— Amândoi?

— Da, ei sunt gemeni.

— Şi care este profesia lor?

— Cel care este la Paris va fi avocat.

— Şi celălalt?

— Este un corsican.

— Ah, ha! am exclamat eu, găsind acest răspuns neaşteptat, caracteristic aşa cum a fost formulat în tonul cel mai natural.

— Ei bine, atunci, să mă duci la casa doamnei Savilia de Franchi.

Am continuat apoi călătoria noastră.

În zece minute am intrat în sat. Am observat apoi o caracteristică, pe care nu am fost în măsură să o descopăr de la distanţă, din partea de sus a dealului. Fiecare casa era fortificată în genul casei doamnei Savilia, cu excepţia *machicoulis*, sărăcia proprietarilor lor nu le permitea acest lux, la fortificaţii lor, dar partea de jos a ferestrelor erau pur şi simplu acoperite cu cherestea groasă, prevăzute cu deschideri suficient de mari pentru a trece o armă. Celelalte ferestre erau acoperite cu cărămizi. L-am întrebat pe ghidul meu de ce s-au făcut aceste transformări, el mi-a declarat că pentru anumite *aretiere,* şi acest răspuns mi-a dovedit că pentru corsicani *vendetta* este mai veche decât utilizarea armelor de foc.

Aşa cum înaintam pe stradă, satul lua un aspect mai profund de singurătate şi tristeţe. Mai multe case păreau să fi suferit un asediu, şi purtau numeroase urme de gloanţe.

Din când în când am văzut prin deschizăturile rămase nişte ochi, care ne observau cu curiozitate, dar mi-a fost imposibil de a descoperi dacă acei ochi aparţinea unui bărbat sau unei femei.

Am ajuns la casa, pe care am arătat-o ghidului meu, şi care, într-adevăr, era cea mai respectabilă din localitate. Un singur lucru m-a lovit cu surprindere — casa care era aparent îmbogăţită cu *machicoulis*, care mi-au atras prima dată atenţia, nu era protejată în realitate, aşa că ferestrele sale nu aveau nici cherestea, nici cărămizi, şi avea numai canate comune , acoperite noaptea de obloane de lemn.

Este adevărat că aceste obloane purtau urme care doar ochiul unui observator atent putea să recunoască găuri de gloanţe. Dar erau în mod evident foarte vechi, având, probabil, vreo zece ani sau mai mult.

Ghidul meu nu a apucat să bată la uşă, când s-a deschis,

şi un infanterist îşi făcu apariţia.

Când spun un infanterist, mă înşel, ar fi trebuit să spun, un om. Avea o livrea cu aspect al unei uniforme de infanterist, omul care ne-a deschis uşa, era pur şi simplu îmbrăcat într-o vestă de catifea şi pantaloni de acelaşi material, şi cizme din piele. Pantalonii săi erau legaţi la nivelul taliei cu o eşarfă de mătase din care apărea mânerul unui cuţit de modă spaniolă.

— Prietene am spus eu, iartă-mă, este cu siguranţă o indiscreţie, ca un străin, care nu ştie un singur suflet în Sullacaro, să poată solicita ospitalitatea acestei case?

— Nu, cu siguranţă nu, *eccellenza*, a spus el, străinul conferă o favoare casei unde se opreşte. Maria, a continuat el, vorbind cu o servitoare care a venit în spatele lui, du-te şi o informează pe doamna Savilia că un călător francez solicită a primi ospitalitate.

În acelaşi timp, el a coborât cele opt trepte, rigide şi în poziţie verticală, care alcătuiau scara, din faţa uşii de la intrare, şi a luat calul meu de căpăstru.

CAPITOLUL II

Am profitat de această invitaţie pentru a urca scara menţionată anterior, şi a avansa câţiva paşi în interior.

Am pătruns pe un coridor, şi deodată m-am trezit înaintea unei doamne înaltă, îmbrăcată în negru, aparent între treizeci şi opt şi patruzeci de ani, dar încă frumoasă. Am ajuns imediat la concluzia că aceasta era stăpâna casei, şi m-am oprit.

— *Madame*, am spus eu, cu un anumit trac, mă veţi scuza pentru indiscreţie, am solicitat găzduire, servitorului dumneavoastră, iar el ne-a autorizat să intrăm.

— Sunteţi bineveniţi în casa mea, a răspuns doamna de Franchi, şi veţi fi în curând salutat de către fiul meu. Din acest moment, domnule, casa vă aparţine... Dispuneţi de ea cum doriţi!

— Vă cer ospitalitate doar pentru o noapte, *madame*. Pentru că mâine dimineaţă., în zori, va trebui să urmez drumul meu.

— Aveţi libertatea de a face ce doriţi, domnule, dar eu sper că veţi abandona acest plan, şi onorează-ne cu un sejur mai lung.

Apoi s-a întors spre slujnică.

— Maria, a continuat doamna de Franchi, arată-i domnului camera lui Louis. Fă focul imediat, şi să aduci nişte apă caldă... Scuzaţi-mă, a continuat ea, adresându-se din nou mie, în timp ce slujnica se pregătea să execute ordinele ei, eu ştiu că prima dorinţă a unui călător este focul şi apa. Vă rugăm să urmaţi fata, şi cereţi lucrurile de care aveţi nevoie... Cina este într-o oră, şi fiul meu, care va veni până atunci, va avea plăcerea, cu permisiunea dumneavoastră, de a se prezenta.

— Veţi scuza hainele mele de călătorie, sper, doamnă.

— Da, domnule, a spus ea cu un zâmbet, dar cu condiţia ca să scuzaţi rusticitatea acestei primiri.

Slujnică a urcat pe scări. Am plecat şi am urmat-o.

Camera era situată la primul nivel, şi avea ferestrele pe partea dinspre spate a casei, având vederea spre o grădină frumoasă, plantată cu arbori de mirt şi trandafiri, şi lauri; un

pârâu fermecător trecea prin ea, care transporta apa sa pură spre Taravo. În fundal se vedeau nişte brazi, plantaţi atât de aproape unul de altul încât aveau aspectul unui perete. Ca toate camerele din casele italiene, pereţi despărţitori erau văruiţi, şi ornamentaţi cu peisaje pictate în frescă.

Am înţeles imediat că această cameră, a fost anterior ocupată de fiul acum absent, mi-a fost dată mie ca cea mai confortabilă din casă.

Am profitat de timpul în care Maria a făcut focul, şi a adus apa caldă, pentru a face un inventar al mobilei din cameră, gândindu-mă că s-ar putea să-mi fac o idee despre caracterul celui care a ocupat-o anterior.

Prin urmare, am procedat imediat la executarea planului meu, o mişcare circulară a ochilor mi-a permis să vizualizez toate articolele de care eram înconjurat.

Mobilierul era destul de modern, o situaţie ciudată în această parte a insulei, unde civilizaţia nu a pătruns încă, am considerat-o ca o dovadă a unui gust rafinat şi elegant. Acesta consta dintr-un pat de fier, pe care tronau trei saltele şi o pernă, de un divan, patru fotolii, şase scaune, o bibliotecă şi un birou de scris, toate din lemn de mahon, şi evident erau achiziţionate din magazinul cel mai bun din Ajaccio.

Divanul, fotoliile şi scaunele, erau acoperite cu huse din mătase cu flori imprimate, perdelele din acelaşi material înconjurau patul şi umbreau ferestrele.

Am continuat mai departe cu inventarul meu, atunci când Maria a plecat din cameră, şi, astfel, mi-am permis să merg mai departe în ancheta mea.

Am deschis biblioteca, şi am găsit acolo o colecţie cu operele marilor poeţi: Corneille, Racine,

Moliére, La Fontaine, Ronsard, Victor Hugo şi Lamartine, a istoricilor noştri: Mézeray, Chateaubriand, A. Thierry; a oamenilor noştri de ştiinţă: Cuvier, Beudant, Île de Beaumont, în sfârşit, alte câteva volume, printre care am descoperit, cu o mândrie anumită, impresiile mele de călătorie.

Cheile erau lăsate în sertarele biroului, am deschis unul dintre ele.

Acesta conţinea unele manuscrise, fragmente dintr-o istorie a insulei Corsica, o schiţă privind mijloacele de eliminare a obiceiului *vendettei*, câteva versete franceze, şi câteva sonete italiene.

Acest lucru mi-a fost de ajuns, şi am avut prezumţia să cred că nu am nevoie de nimic mai mult pentru a-mi forma o opinie corectă despre caracterul domnului Louis de Franchi.

Mi-am închipuit că el trebuie, desigur, să fie un om paşnic, un tânăr studios, precum şi un admirator al valorilor franceze şi al reformei.

Am înţeles atunci motivele pentru care a plecat la Paris pentru a studia dreptul. Nu era nici o îndoială, urmărea un proiect de civilizare în această zonă.

Aceste reflecţii le-am făcut în timp ce mă schimbam. Toaleta mea, aşa cum am spus doamnei de Franchi, deşi nu lipsită de pitoresc, necesita unele scuze. Acesta consta dintr-un sacou din catifea neagră, deschis cu şireturi la mâneci, în scopul de a admite aerului în timpul zilelor călduroase, şi printr-o cămaşă spaniolă cu dungi din mătase, o pereche de pantaloni similară; cizme spaniole care acopereau piciorul de la genunchi în jos şi brodate în mătase de diferite culori, şi o pălărie completa toaleta mea, acesta din urmă luând aproape orice formă care doream să o dau, dar mai ales faptul că semăna cu un sombrero.

Am finisat uşor această ţinută, pe care o recomand pentru călători, ca cea mai confortabilă pe care le cunosc, când, uşa s-a deschis, şi acelaşi om care m-a primit a apărut. El a venit pentru a mă informa că tânărul său stăpân, *signor* Lucien de Franchi, tocmai a sosit, şi a solicitat onoarea de a se prezenta, cu condiţia că voi binevoi acest lucru.

I-am spus că sunt gata să-l primesc pe *signor* Lucien de

Franchi, şi că toată onoarea vizitei sale va fi conferită de mine.

Un moment după aceea, am auzit pe cineva urcând rapid pe scări, şi gazda mea şi-a făcut imediat apariţia.

CAPITOLUL III

El era după cum ghidul meu mi-a spus, un tânăr de douăzeci şi unu de ani, cu părul negru şi ochii destul de mici, dar admirabil de bine făcut.

Era îmbrăcat în costumul său de echitaţie, constând dintr-o redingotă verde, iar cartuşiera care-i înconjura talia, îi dădea un anumit aer militar, pantalonii gri împodobiţi cu ornamente de piele din Rusia, şi cizme cu pinteni, o pălărie, în stilul celor purtate de vânătorilor noştri în Africa.

De cartuşiera lui atârna pe o parte un bici, iar pe cealaltă parte o tărtăcuţă.

În plus, el ţinea în mână o puşcă englezească.

Fără a aduce atingere tinereţii gazdei mele, buza superioară era umbrită de o mustaţă, îi dădeau persoanei lui un aer izbitor de revoluţionar şi denota independenţa sa.

El afişa un om educat pentru luptă personală, obişnuit să trăiască în mijlocul pericolului, fără teamă, dar, de asemenea, nu dispreţuia acest pericol, el era solitar, calm, pentru că el era puternic.

Dintr-o singură privire a văzut tot; ţinuta mea de călătorie, armele mele, redingota care era aruncată pe pat; ochii lui au înregistrat totul rapid şi sigur, avea privirea unui om a cărui viaţă depinde de multe ori de ce vede într-o clipă.

— Scuză-mă, dacă te deranjez, *signor*, a spus el, fac acest lucru cu o intenţie bună, am cercetat cu atenţie tot ce este al tău. Întotdeauna m-am simt incomod atunci când întâlnesc un domn care soseşte aici de pe continent, pentru că noi suntem totuşi atât de necivilizaţi în munţii noştri corsicani, că acesta este doar o învăţătură pentru noi, în special faţă de francezi avem o veche ospitalitate, care va deveni în curând doar o tradiţie păstrată pentru noi de la părinţii noştri.

— Este greşit să te temi, *signor*, am replicat eu, ar fi imposibil să satisfaci mai deplin un călător, decât a făcut-o *signora* de Franchi, de altfel, am continuat, şi eu am examinat camera, nu este aici nimic pentru care m-aş putea plânge de

această pretinsă lipsă de rafinament, iar modestia prea multă, te acuză, iar în cazul în care prin aceste ferestre nu aş fi observat această perspectivă admirabilă, pe care n-o găseşti într-o cameră de la Chaussée d'Antin.

— Ah este o manie a bietului meu frate Louis a răspuns tânărul, el iubeşte să trăiască *á la Franaise*, dar mă îndoiesc că la întoarcerea sa de la Paris, această parodie slabă a rafinamentul pe care l-a lăsat în urmă, îl va satisface la fel de mult cum a făcut-o înainte de a ne fi părăsit.

— Fratele tău a plecat din Corsica cu mult timp în urmă? l-am întrebat pe tânărul meu interlocutor.

— De peste un an, *signor*.

— Îl aştepţi să se întoarcă în curând?

— Ah, nu înainte de trei sau patru ani!

— Aceasta este o separare lungă pentru doi fraţi care, probabil, nu a mai fost alta?

— Da, şi mai ales că ne-am iubit unul pe altul aşa cum am făcut-o.

— Fără îndoială că el va veni să te vadă înainte de aşi termina studiile.

— Probabil, el ne-a promis, cel puţin.

— În orice caz, nimic nu te poate împiedica de a merge să-l vizitezi.

— Nu, nu, eu nu plec din Corsica.

Tonul cu care a fost exprimat acest răspuns, arăta dragostea de patrie a unui om care se uită la restul lumii cu un dispreţ suprem.

I-am zâmbit.

— Acest lucru pare ciudat pentru tine, a adăugat el, după o vreme, zâmbind de asemenea, eşti uimit că nu mă simt dispus să părăsesc o ţară atât de mizerabilă ca a noastră, dar eu nu pot face asta, eu sunt un fel de produs al insulei, la fel ca ovăzul său, şi trandafirii ei, laurii săi, trebuie ca atmosfera mea este impregnată cu parfum de mare, şi expir munţii săi, trebuie să am torentele sale în venele mele, să am stâncile sale pentru a urca, şi pădurile sale pentru a le explora. Vreau spaţiu! Vreau libertate! Dacă voi pleca într-un oraş, mi se pare că ar trebui să mor acolo...

— Dar atunci cum poate fi o atât de mare diferenţă morală între tine şi fratele tău?

— Tu vei adăuga, şi o atât de mare asemănare cu caracter personal, dacă îl vei cunoaşte.

— Sunteţi foarte asemănători, atunci?

— Atât de mult încât, atunci când eram copii părinţii noştri au considerat că este necesar să pună nişte semne pe hainele noastre, în scopul de a ne distinge.

— Şi când aţi crescut?

— Atunci obiceiurile noastre diferite şi preocupările au produs o uşoară diferenţă pe tenul nostru. Stând tot timpul într-o încăpere, tot timpul ocupat cu cărţile şi studii, fratele meu a devenit mult mai echitabil, în timp ce eu, în mod constant în aer liber, hoinărind întotdeauna pe dealuri sau câmpii, am devenit mai întunecat.

— Sper, am spus eu,că îmi vei permite să judec aceste diferenţe, dându-mi nişte mesaje pentru *signor* de Franchi?

— Da, cu siguranţă, cu cea mai mare plăcere, dacă vei fi dispus a te deranja cu un lucru de acest fel. Dar scuză-mă, văd că eşti mai avansat în toaleta ta decât mine, şi într-un sfert de oră cina va fi gata.

— Dacă pentru mine îţi faci probleme, nu trebuie să-ţi schimbi hainele tale.

— Dacă crezi că din cauza ta mă schimb, ca să-ţi urmez exemplul, îţi voi spune ca sunt în ţinuta de echitaţie, iar după cină trebuie să fac o plimbare în care cizmele mele şi pintenii m-ar incomoda.

— Ai de gând să ieşi după cină? I-am întrebat.

— Da, a răspuns el, am o întâlnire.

I-am zâmbit.

— Oh, este poate o întâlnire romantică, sau poate o simplă întâlnire de afaceri? Scuză-mă sunt prea îndrăzneţ, am presupus că am dreptul de a mă bucura de încrederea ta.

— De ce nu cred că ar trebui să trăiască fiecare, astfel încât să fie capabil să vorbească deschis despre toate acţiunile sale, nu am fost niciodată îndrăgostit, şi poate nici nu voi fi. Dacă fratele meu va avea o soţie şi va avea copii, este probabil ca eu să nu mă căsătoresc. Dacă, dimpotrivă, el nu va avea o

soţie, eu, sunt obligaţi să fac acest lucru..., dar va fi doar pentru a împiedica familia noastră să dispară. Ţi-am spus, a adăugat el cu un zâmbet, eu sunt realmente un sălbatic; am venit în lumea aceasta cu o sută de ani prea târziu, dar eu vorbesc în continuare, iar la ora cinei nu voi fi gata...

— Dar putem continua conversaţia noastră, camera ta este alături, iar dacă lăsăm uşile deschise, putem să ne auzim unul pe altul.

— Poţi face ceva mai bun, vino în camera mea, şi în timp ce eu mă schimb, dacă eşti amator de arme, cum presupun, ai posibilitatea să examinezi, unele dintre ele cu o anumită valoare, una istorică vreau să spun.

CAPITOLUL IV

Am acceptat această invitaţie, deoarece mi-a permis să-mi satisfac dorinţa de a compara camerele celor doi fraţi.

Am urmat-o pe gazda mea, care a deschis uşa camerei sale, invitându-mă să intru.

Am crezut că am pătruns într-un adevărat arsenal.

Tot mobilierul aparţinea secolelor XV-XVI; patul sculptat, cu baldachin susţinut de coloane mari închise, era înconjurat de perdele de damasc verde, cu flori de aur; perdelele de la ferestre erau din acelaşi material, zidurile erau acoperite cu piele spaniolă, şi în jurul pereţilor pe piesele de mobilier simple tronau trofee de arme de provenienţă gotică sau modernă.

Nu aveam nici un dubiu că ocupantul acestei camere, era un fel de războinic, cum cea a fratelui său trăda un om paşnic.

— Vezi aici, a spus el, înainte de a se retrage în cabinetul său de toaletă, aici suntem în mijlocul a trei secole; priveşte totul, şi, între timp mă voi îmbrăca ca un muntean, pentru că ţi-am spus imediat după cină, eu trebuie să ies.

JARDIN

— Şi care dintre aceste săbii, *arquebuses*[1], şi *poniards*[2], sunt cele istorice, de care ai vorbit?

— Există trei dintre ele; să procedăm în ordine. Uită-te la capul patului meu după un pumnal, cu o teacă lată, şi a cărui mâner are un sigiliu.

— Este aici, mergem mai departe.

— Aceasta este pumnalul lui Sampiero.

— Celebru’ Sampiero, asasinul lui Vanina?

— Asasin? Nu! Dar un criminal.

— Acesta este acelaşi lucru, cred.

— În restul lumii, probabil, dar nu şi în Corsica.

— Şi acest pumnal este autentic?

— Uită-te la el, poartă blazonul lui Sampiero, doar un crin adăugat. Tu ştii că nu era până la asediul de la Perpignan, când Sampiero a primit permisiunea să alăture un crin la blazonul lui...!

— Nu, nu am fost familiarizat cu această împrejurare Dar cum s-a făcut ca acest stilet să intre în posesia ta?

— Acesta este în familie de trei sute de ani, şi a fost dat lui Napoleon de Franchi de Sampiero însuşi.

— Şi ştii cu ce ocazie?

— Da, Sampiero şi înaintaşul meu au căzut într-o ambuscadă genoveză, şi s-au apărat ca nişte lei. Casca lui Sampiero s-a desprins, şi un genovez călare a fost pe punctul de al izbi cu buzduganul său, atunci strămoşul meu a împlântat pumnalul său între articulaţiile zalelor, călăreţul rănit şi-a strunit calul său şi a zburat, luând cu el arma lui Napoleon de Franchi, care era atât de profund înfiptă în rană încât nu a fost capabil să-o scoată. Şi cum strămoşul meu, era ataşat de acest pumnal, şi-a exprimat regretul cu privire pierderea lui, Sampiero i-a dat stiletul lui. Napoleon nu a pierdut nimic în afacere, pentru că aceasta este de fabricaţie spaniolă, după cum poţi vedea, şi va perfora două monede de cinci franci, suprapuse.

— Pot să încerc experimentul?

— Desigur, chiar te rog!

---

[1] Archebuze.

[2] Pumnale.

Am pus două piese de cinci franci pe podea, şi le-am lovit cu toată forţa. Lucien mi-a spus adevărul, şi când am ridicat pumnalul, cele două piese erau străpunse.

— Acest lucru este cu siguranţă pumnalul lui Sampiero, am spus eu, dar eu sunt uimit, că având o astfel de armă în posesia sa, el a folosit o frânghie pentru a-şi ucide soţia.

— El nu-l avea în acel moment, a spus Lucien, căci îl dăduse deja strămoşului meu.

— Asta e adevărat.

— Sampiero avea peste şaizeci de ani, atunci când el a venit de la Constantinopol la Aix, în scopul de a-i da această lecţie, că nu este treaba femeilor de a se amesteca în afacerile guvernului.

M-am aplecat în semn de aprobare, şi am pus arma la locul ei.

— Acum, a spus Lucien, care continua cu toaleta lui, după pumnalul lui Sampiero, du-te acum spre dreapta.

— Eu văd două portrete, alături de unul de altul?

— Da, Paoli şi Napoleon.

— Ei bine, aproape de portretul lui Paoli este o sabie.

— Exact!

— Aceasta este a lui.

— Sabia lui Paoli, şi la fel de autentică ca stiletul lui Sampiero?

— Desigur, pentru că, a fost dată uneia din străbunicele mele. Poate că ai auzit de o femeie, care, în timpul războaielor de independenţă, a venit la turnul de la Sullacaro, însoţită de un tânăr?

— Nu, spune-mi povestea.

— Acesta este scurtă.

— Cu atât mai bine, nu avem timp de bârfe.

— Ei bine, această femeie şi tânărul s-au prezentat la turnul de la Sullacaro, şi au cerut să vorbească cu Paoli. Dar Paoli fiind ocupat cu scrisul, nu i-a admis. Şi ea a insistat până când cele două santinele i-au forţat să iasă. Între timp, Paoli ascultând zgomotului, a deschis uşa, şi a întrebat ce se petrece.

— Ascultă, a spus femeia, vreau să vorbesc cu tine.

— Şi ce ai de spus?

— Am avut doi fii. Ieri am aflat că unul dintre ei a fost ucis în apărarea ţării sale, şi am călătorit douăzeci de leghe pentru a-ţi oferi pe al doilea.

— Aceasta este o scenă spartană!

— Da, într-adevăr, aşa se pare.

— Şi cine era femeia aceia?

— Era una din străbunicele mele, Paoli şi-a scos sabia şi i-a dat-o ei.

— Îmi place acest mod de a complimenta o doamnă.

— Da, a fost demn de ambele părţi.

— Şi acum, următoarea sabie?

— Este cea pe care *Buonaparte*[1] a purtat-o în bătălia de la Piramide.

— Fără îndoială că a intrat în familia ta, în acelaşi mod ca şi pumnal şi sabia?

— Exact aşa este! După bătălie, *Buonaparte* a ordonat bunicului meu, care era pe atunci un tânăr ofiţer de cavalerie, să ia comanda a vreo cincizeci de oameni, şi să atace nişte mameluci care continuau

---

[1] Familia Bonaparte era de origine italiană. (n. t.).

JARDIN

să lupte, având în centrul lor un şef rănit… Bunicul meu a executat acest ordin, a atacat mamelucii, şeful lor a fost luat prizonier, şi dus la primul consul[1]. Dar când a vrut să pună sabia în teacă, el a văzut ca lama era atât de ciobită încât nu intra în teacă; Bunicul meu văzând că a devenit inutilă, a aruncat-o deoparte, *Buonaparte* a respectat acest gest, i-a dat, în schimb, sabia lui.

— Dar, am spus eu, — dacă aş fi fost în locul bunicul tău, aş fi luat şi sabia ciobită şi aş fi pus să se graveze pe ea modul în care, a primit sabia de la generalul-şef.

— Uită-te alături, şi vei vedea că, Primul Consul a preluat-o, a montat pe mâner un diamant, pe care îl vezi acolo, iar apoi a retrimis-o familiei mele, cu o inscripţie, care o vei vedea pe lamă.

Într-adevăr, între cele două ferestre am descoperit sabia care nu putea intra în teacă, ciobită şi îndoită, cu această inscripţie simplă, *„Bataille Pyramides, 21 Juillet, 1798.*”

În acest moment, servitorul care m-a primit, şi a care m-a informat de sosirea tânărului său stăpânului, şi-a făcut apariţia în uşă.

— *Eccellenza*, a spus el, vorbind spre Lucien, — *signora* de Franchi m-a trimis pentru a anunţa că cina aşteaptă prezenţa dumneavoastră.

— Foarte bine, Griffo, a răspuns tânărul, spune-i mamei că venim.

El tocmai terminase toaleta lui, acum stătea înaintea mea un tânăr corsican în ţinută îngrijită, cu un sacou de catifea, pantalonii scurţi, dar el păstrase cizmele de la fosta ţinută, iar o cartuşieră încercuia talia lui.

Îndreptându-ne spre uşă am examinat două carabine, atârnate de spatele uşii, şi ambele purtând aceiaşi inscripţie pe pat: *„21 Septembrie, 1819. Ora 11 dimineaţa”.*

— Şi aceste carabine, l-am întrebat, sunt, de asemenea arme istorice?

— Da, a spus el, una a aparţinut tatălui meu… El s-a oprit.

---

[1] O eroare, la acel moment Napoleon Bonaparte era doar general. (n. t.).

— Şi cealaltă?

— Cealaltă! a continuat el, râzând, aparţine mamei mele. Dar coboară scările acum, ştii că cina ne aşteaptă.

Şi el a coborât mai întâi să-mi arate drumul, el a făcut un semn spre mine să-l urmez.

CAPITOLUL V

Trebuie să mărturisesc că, mergând în jos pe scări, ultimele cuvinte ale lui Lucien, *„această carabină aparţine mamei mele”*, ocupau gândurile mele. A fost de ajuns cu siguranţă s-o privesc pe *signora* de Franchi cu un interes şi mai mare, decât am făcut-o la prima întrevedere cu ea.

Fiul ei, la intrarea în salonul de mese, îi sărută mâna cu respect, pe care ea l-a primit ca un omagiu adus cu demnitatea unei regine.

— Scuzaţi-mă, mamă, a spus Lucien, mă tem că te-am făcut să aştepţi.

— În acest caz, *signora*, am spus eu, plecându-mă, ar fi vina mea, *signor* Lucien mi-a arătat atât de multe lucruri interesante, iar întrebările mele interminabile, ne-au făcut, probabil, să întârziem.

— Nu vă faceţi probleme pe această temă, a răspuns ea, de abia am coborât şi eu, dar, a continuat ea, vorbindu-i lui Lucien, am fost nerăbdătoare să te văd, pentru a afla dacă n-ai vreo veste de la Louis.

— Celălalt fiu este cumva bolnav, *signora* de Franchi? am întrebat eu.

— Lucien, îmi este tare frică! a continuat ea.

— Ai primit vreo scrisoare de la fratele tău? L-am întrebat şi eu.

— Nu, a spus el, şi în special de aceea mă simt neliniştit.

— Dar de unde ştii că el suferă?

— Pentru că, în ultimele zile şi eu sufăr.

— Scuzaţi-mi nesfârşitele întrebări, dar nu văd legătura.

— Nu ştii că noi suntem gemeni?

— Da, mi-a spus ghidul meu.

— Şi că la naşterea noastră am fost uniţi la umăr?

— Nu, nu am ştiu această circumstanţă.

— Ei bine, a trebuit să se utilizeze un bisturiu ca să ne despartă, şi orice distanţă poate să fie între noi formăm un singur trup, aşa încât fiecare schimbare de stare fizică şi morală,

care se face la oricare dintre noi, are efect şi asupra celuilalt. Pentru că în ultimele zile, fără nici un motiv, m-am simţit trist, ursuz şi sumbru am simţit contracţii violente la inimă, este evident pentru mine că fratele meu trebuie să aibă o suferinţă profundă.

M-am uitat cu uimire la acest om tânăr, care a afirmat astfel de lucruri ciudate, fără să pară a avea nici cea mai mică îndoială cu privire la acest subiect. Mama lui a părut, de asemenea, a avea aceeaşi convingere, ea a zâmbit trist, şi a spus:

— Absenţa este în mâinile lui Dumnezeu, este cel mai important ca tu să fii sigur că trăieşte.

— Dacă el ar fi fost mort, a declarat Lucien, calm, ar fi trebui să simt.

— Şi tu m-ai fi spus, fiul meu?

— Oh, imediat mamă, te asigur!

— Ei bine, atunci, mă scuzaţi, domnule, a continuat ea, întorcându-se spre mine, pentru că mi-am exprimat neliniştile mele materne în prezenţa ta. Trebuie să ştii că Lucien şi Louis nu sunt numai singuri mei fii, doar, ei sunt, de asemenea, ultimii care poartă numele nostru. Vă rugăm să luaţi un loc lângă mine, în partea dreaptă.

— Lucien, stai jos aici, a spus ea arătând spre un scaun liber, la stânga ei.

Ne-am aşezat jos la capătul unei mase lungi, în partea opusă s-au aşezat şase alte persoane, pentru că în Corsica din familie fac parte şi persoanele care în casă deţin o poziţie semnificativă.

Mâncarea era din abundenţă, dar eu mărturisesc, că, în pofida faptului că în acel moment aveam un apetit mai violent, am mulţumit mecanic, mintea mea nu-mi permitea să mă complac în plăcerea de a mă dedica deliciilor gastronomiei.

Mi se părea, într-adevăr, că de la sosirea mea în casa asta, am intrat într-o lume nouă. Părea că trăiesc într-un vis. Ce personalitate avea această femeie, care deţinea puşca ei ca un soldat? Ce fel de om era acest tânăr, care simţea aceleaşi dureri ca şi fratele său, la o distanţă de trei sute de leghe? Cum aş putea explica misterul unei mame care cere fiului ei să-i spună,

în cazul în care el ar simţi că celălalt fiu al ei este mort?

Nu au fost, trebuie să recunoaşteţi, în toate acestea, momente suficiente pentru reverie.

Dar observând că tăcerea mea continuă, nevrând să fiu bănuit de impoliteţe, am ridicat capul, şi m-am străduit să scutur această confuzie de idei.

Atât mama cât şi fiul au văzut dintr-o dată, faptul că mi-am propus să preia din nou subiectul.

— Şi, a început Lucien, ca şi când era doar o conversaţie neîntreruptă, ai hotărât să vizitezi Corsica?

— Da, am dorit acest proiect cu mult timp în urmă, şi a venit vremea să-l pun în executare.

— Pentru sufletul meu, ai făcut bine să nu l-ai întârziat mai mult, în câţiva ani, cu pătrunderea gusturilor franţuzeşti şi inovaţiile vamale, cei care vor veni să viziteze Corsica, nu vor mai găsi prea multe.

— În orice caz, am spus eu, în cazul în care vechiul spirit naţional cedează înaintea progreselor civilizaţiei, vei găsi un refugiu în unele colţuri îndepărtate ale insulei, vor fi cu siguranţă în provincia Sartene, şi în Valea Tararo.

— Crezi? a declarat tânărul, zâmbind.

— Pentru că mi se pare, că tot ce văd în jurul meu este o imagine a nobilelor maniere şi obiceiurilor vechi de Corsica.

— Da, domnule, dar fără a aduce atingere, între mama mea şi cu mine, în pofida obiceiurilor de patru secole, în această casă veche, cu aceeaşi metereze şi grilaje, spiritul francez a intrat pentru a influenţa pe fratele meu; el l-a luat de lângă noi , şi l-a făcut să plece la Paris, de unde se va întoarce avocat. El va trăi apoi în Ajaccio, în loc să trăiască în casa strămoşilor săi, el va practica avocatura — în cazul în care el are talent, el va fi, probabil, numit avocat regal, el va da în judecată apoi bieţii oameni care au *făcut o piele*[1], cum se spune în această ţară, el îl va cataloga ca un asasin sau criminal, aşa cum aţi făcut în urmă cu ceva timp, el va activa, în numele legii, cerând capetele celor

---

[1] *A face o piele*, înseamnă a ucide o persoană pentru ceea ce ei numesc o cauză onorabilă, ca de exemplu celebra vendetă corsicană. (n. a.).

care au făcut doar ceea ce pentru părinţii lor ar fi fost o ruşine dacă nu ar fi făcut aceleaşi lucruri. El va substitui hotărârile oamenilor judecăţilor lui Dumnezeu şi după ce va da un cap călăului, el îşi va imagina că el a salvat ţara sa, şi că el a pus piatra sa la temelia templului civilizaţiei, după cum Profetul nostru spune... Oh, Dumnezeule!. Oh, Doamne!

Şi tânărul a ridicat ochii spre cer, la fel cum Hannibal trebuie să fi făcut, după bătălia de la Zama.

— Dar, am spus eu, Dumnezeu a echilibrat foarte bine lucrurile, pentru că dacă fratele tău a devenit un adept al noilor principii, în acelaşi timp, tu ai aderat mai ferm la vechilor obiceiuri.

— Da?? Dar cine mă asigură că fiul meu nu va vrea să urmeze exemplul unchiul său, în loc să-l urmeze pe al meu şi eu, voi fi nevoit să sancţionez acţiunile sale nevrednice de unul din familia de Franchi?

— Tu? a exclamat eu, uimit.

— Ah, cu certitudine! Da, eu, eu. Îmi vei permite să-ţi spun despre obiectul vizitei tale în provincia Sartene?

— Vorbeşte!

— Ai venit aici cu curiozitatea unui om de lume, a unui artist, sau a unui poet, eu nu ştiu, nici nu te întreb ce eşti. Tu poate nu ne vei spune, înainte de a-ţi atinge scopul, poţi rămâne în continuare agreabil, sau s-ar putea să devii tăcut pe acest subiect, la fel cum ai făcut acum câteva minute. Ei bine, acum, tu ai venit aici în speranţa de a vedea un sat unde se practică *vendetta*, să intri în contact cu un bandit adevărat, care să-ţi relateze aventurile sale, cum a făcut domnul Mérimée în lucrarea sa C*olomba*.

— Ei bine, cred că tu eşti norocos, ai devenit tolerant, pentru că din câte am văzut eu bine, casa voastră este singura din sat care nu este fortificată.

— Acest lucru dovedeşte cât de mult am degenerat, faţă de tatăl meu, de bunicul meu, sau oricare dintre strămoşii mei care ar fi luat parte uneia din părţi, în cazul unui conflict, aşa cum s-a împărţit acest sat în ultimii zece ani. Ei bine, să ştii că poate vei avea parte de toate acestea, în cazul unor schimburi de focuri de arme, de atacuri cu cuţite, şi lovituri de bâte — sunt

arbitru! Ai venit în provincia Sartene pentru a vedea bandiţi, nu-i aşa? Ei bine, vino cu mine în această seară, şi-ţi voi arăta unul.

— Cum, mi-ai permite atunci să te însoţesc?

— Oh, da! Dacă te amuză, depinde în întregime de tine.

— Accept cu siguranţă invitaţia cu mare plăcere.

— Domnia sa, trebuie să fie foarte obosit, a spus *signora* de Franchi, aruncând o privire fiului ei, cred că dânsul nu vrea să guste momentul când va simţi ruşinea degenerării Corsicei.

— Nu, mama, nu, el trebuie să vină, şi atunci când într-un salon parizian, se va vorbi despre sălbătăcia acestor vendete teribile, şi despre bandiţii cruzi, care sperie copiii mici din Bastia şi Ajaccio, el poate, cel puţin va ridica din umeri şi va spune că toate aceasta sunt exagerări.

— Dar ce a dat naştere iniţial la această mare ceartă, care aparent, este acum pe punctul de a fi soluţionată paşnic?

— Ah! a spus Lucien, într-o ceartă, originea nu are nici o importanţă, doar rezultatul. Dacă o muscă, în trece prin calea unui om, şi prilejuieşte moartea acestuia, omul nu este mai puţin mort din cauza asta.

Am văzut că a simţit o anumită reticenţă să-mi spună cauza acestei teribile răzbunări, care durează de zece ani pustiind satul Sullacaro. Dar, în ciuda aceste rezerve am devenit mai curios.

— Dar această ceartă trebuie să fi avut o origine, am spus eu. „Poate că motivul acesteia este un secret?”

— Oh! Nu, nu, deloc. Originea *vendettei* între Orlandi şi Colonna, nu este un secret.

— Dar care este cauza?

— O găină, a scăpat din curtea Orlandi, şi a zburat peste gard în curtea lui Colonna. Orlandi s-a dus să ceară găina lor, dar Colonna a refuzat să i-o dea, susţinând că aceasta este a lor. Orlandi, apoi a ameninţat că va apela la justiţie, bătrâna Colonna, care ţinea găină în mâinile ei, i-a răsucită gâtul, şi a aruncat-o în faţa vecinului ei, spunând: „Ei bine, atunci, dacă crezi că îţi aparţine, mănânc-o.” Unul dintre Orlandi a luat găina, şi a avut de gând să lovească infractoarea cu ea, dar în acel moment, unul dintre Colonna, care, din păcate, avea o armă încărcată în mână, a tras şi l-a împuşcat pe loc.

— Şi cu câte vieţi s-a plătit până acum această încăierare?

— Au fost nouă persoane ucise.

— Şi totul pentru o găină mizerabilă în valoare de numai doisprezece *sous*!

— Fără îndoială, găina a fost cauza, dar cum ţi-am spus deja, nu cauza, ci la rezolvarea definitivă trebuie să te uiţi.

— Şi pentru că au fost nouă persoane ucise, trebuie să urmeze o a zecea victimă?

— Dar vezi tu, a răspuns Lucien, poate că nu va fi cazul, de aceea am de gând să fiu arbitru.

— Fără îndoială că faci acest lucru, la solicitarea uneia dintre cele două familii?

— Nu, de loc, dar fac asta la cererea fratelui meu, care a vorbit despre această afacere, cu Prefectul. Îţi spun în mod confidenţial, mă dezgustă cei ce fac afaceri la Paris. Ce interes au să se amestece în relaţiile private care au loc într-un sat obscur în Corsica? Bănuiesc că Prefectul apelează la acest truc, sugerând probabil, că dacă aş spune un cuvânt în această chestiune, toată această ceartă ar sfârşi ca un vodevil, cu o căsătorie şi un cuplet pe placul publicului. Ei, atunci, probabil, a vorbit cu fratele meu pe această temă, care, a preluat-o cu

căldură, şi mi-a scris că a promis *cuvântul lui* pentru mine. Ce să fac acum? a declarat tânărul, ridicând capul. Ce pot să le spun celor de la Paris, pentru care un Franchi *şi-a dat cuvântul* său pentru fratele său, şi că fratele nu a reuşit să-l răscumpere?

— Atunci ai aranjat toate pentru o soluţionare definitivă?

— Asta e ceea ce mi-e teamă.

— Şi ai de gând, în această seară, să mă duci pentru a vedea pe liderul uneia dintre aceste două părţi, fără îndoială?

— Exact aşa, noaptea trecută l-am vizitat pe celălalt.

— Şi este un Orlandi sau un Colonna, cel spre care ne îndreptăm?

— Un Orlandi.

— Este departe locul întâlnirii?

— La ruinele Château de Vincentello d'Istria.

— Ah! Acolo! Mi s-a spus că aceste ruine sunt în apropiere.

— Sunt la distanţă de aproximativ o leghe de aici.

— Atunci vom fi acolo cam în de trei sferturi de oră?

— Da, cam aşa.

— Lucien, l-a întrerupt aici *signora* de Franchi, aminteşte-ţi că vorbeşti din punctul tău de vedere. Poţi face această distanţă în mai puţin de acel timp, precum ca orice alt localnic, dar domnul nu v-a putea să călătorească pe acel drum.

— Asta e adevărat! Pe la moară ne ia o oră şi jumătate, cel puţin.

— Atunci nu mai aveţi timp de pierdut, a răspuns *signora* de Franchi, cu o privire la ceas.

— Mamă, a întrebat Lucien, ne permiţi să plecăm.

Ea i-a oferit mâna ei, care tânărul a sărutat-o cu acelaşi respect ca şi la intrare.

— Dacă, cu toate acestea, ai prefera să-ţi termini cina în linişte, şi apoi să te retragi în camera ta, să-ţi încălzeşti picioarele tale şi să fumezi un trabuc…

— Nu, nu, nu, am exclamat, *diable* mi-ai promis un bandit! Şi voi vedea unul!

— Ei bine, atunci, să ne luăm armele noastre, şi la drum!

Am salutat-o cu respect pe *signora* de Franchi, şi precedat de Griffo, care ne lumina calea, ne-am îndreptat spre camerele noastre.

Preparativele noastre nu au durat mult. Mi-am pus în jurul taliei un brâu de călătorie pe care l-am procurat, înainte de a pleca la Paris, care conţinea pulberea mea şi cartuşe; un cuţit de vânătoare, de asemenea, era suspendat de brâu.

În ceea ce-l priveşte pe Lucien, el a reapărut cu cartuşiera sa, o armă cu două ţevi, şi un stilet ascuţit, parcă era desprins dintr-o broderie a celebrei Penelope Sullacaro.

— Să-l însoţesc pe *eccellenza* sa? a întrebat Griffo.

— Nu, nu este necesar, a replicat Lucien, dar poţi ieşi să vânezi nişte fazani, la lumina lunii strălucitoare, poţi ochi ca şi când ar fi în timpul zilei.

În momentul acela, un splendid spaniel a venit sărind, lătrând de bucurie, îl chema *Diamante*.

Ne-am îndepărtat vreo zece paşi de casa…

— Apropo, a declarat Lucien, aşteaptă să ne întoarcem în sat, înainte de a trage în fazani, nu ar trebui să se audă focuri de armă pe dealuri.

— Aşa voi face, *eccellenza*.

— Fără această precauţie, a declarat Lucien către mine, s-ar putea crede, probabil, că ostilităţile au fost reînnoite, dacă înaintea întoarcerii noastre s-ar auzi ecoul focurilor de armă pe străzile din Sullacaro.

După încă câţiva paşi, am luat-o la dreapta noastră pe o stradă îngustă, care duce direct pe munte.

CAPITOLUL VI

Deşi era doar la începutul lunii martie, vremea era cu adevărat încântătoare, şi ar fi fost şi mai cald, dacă nu ar fi existat o briză revigorantă, care răcea atmosfera, aducând cu ea un miros ciudat proaspăt şi acru de mare.

Luna apăruse, clară şi strălucitoare, mai sus de Muntele Cagna, şi arunca un potop de lumină peste întreaga declivitate vestică creată de munte, care împărţea insula Corsica aici în două părţi. Această barieră naturală face să existe, într-o mare măsură, două ţări diferite pe insulă, care sunt întotdeauna în război, sau cel puţin în vrăjmăşie unii cu alţii. Aşa cum au apărut la urcare, cheile Tavaro, au dispărut treptat în nuanţele nopţii, obscuritatea era impenetrabilă ochilor, şi am văzut întinsă la orizont Marea Mediterană, calmă şi luminoasă, arătând ca o oglindă imensă lustruită din oţel.

Anumite sunete ciudate, distinse numai în solemnitatea nopţii, şi care nu au avut nici un efect asupra Lucien, care era familiarizat cu ele, au produs în mine senzaţii de surpriză ciudată şi singulară, au umplut sufletul meu cu o emoţie profundă, care îmi dădea cel mai mare interes pentru fiecare lucru pe care îl vedeam.

Am ajuns într-un punct în care drumul se ramifica în două direcţii, dintre care una mergea în jurul muntelui, şi celălalt se pierdea abia vizibil, care ducea direct în partea de sus a dealului.

Lucien s-a oprit.

— Să vedem acum, a spus el, ai picioare sigure?

— Picioare, da, dar nu şi ochi.

— Asta nu contează acum, ai rău de înălţime?

— Da, spaţiul gol mă atrage irezistibil.

— Ei bine, atunci, putem alege această potecă, care nu ne va oferi nici o prăpastie, ci doar unele dificultăţi de picior.

— Oh, dacă e numai atât, nu-mi pasă.

— Atunci să mergem mai departe; acest traseu ne va salva trei sferturi de oră de mers pe jos.

— Haide, atunci!

Lucien a intrat mai întâi într-o mică pădure de stejari verzi, iar eu l-am urmat. Diamante mergea înainte la o distanţă de aproximativ cincizeci sau şaizeci de metri, urmărind freamătul pădurii din dreapta şi stânga noastră, şi din când în când revenea la noi, dând vesel din coada lui şi invitându-te la hârjoană, părea totodată a ne asigura că ne putem baza cu încredere pe instinctul lui perspicace, şi să ne continuăm călătoria noastră în siguranţă. Am observat că la fel cum sunt dresaţi caii arabilor, ca leii din Roma antica, şi Diamante fusese instruit să vâneze fiinţe bipede, precum şi patrupedelor, cum ar fi bandiţii şi urşii.

Pentru a nu părea în întregime nefamiliarizat cu manierele corsicane, am comunicat observaţiile mele lui Lucien.

— Greşeşti, a spus el, Diamante, este adevărat, vânează atât omul cât şi fiara, dar el nu pe bandiţi îi urmăreşte, ci *rasa triplă* a jandarmilor, vameşilor şi voluntarilor.

— Cum, am exclamat, Diamante este câinele unui bandit?

— Aşa cum spui tu. Diamante a aparţinut în trecut unui Orlandi, căruia i-am trimis din când în când, în timp ce el trăia la ţară, pâine, praf, gloanţe şi unele mijloace de subzistenţă din cele de care un bandit are adesea nevoie. El a fost ucis de către un Colonna, şi a doua zi m-am trezit cu câinele său, care, având obiceiul de a veni la casa noastră, curând a devenit ataşat la mine.

— Dar mi se pare, că de la fereastra mea, sau mai degrabă de la fereastra camerei fratelui tău, am văzut un alt câine, legat în curte?

— Da, este Brusco. Care posedă aceleaşi calităţi ca şi acest câine, doar că l-am primit de la un Colonna, ucis de un Orlandi. Astfel, ori de câte ori mă duc să văd un Colonna îl iau pe Brusco cu mine, şi atunci când am vizitez un Orlandi, Diamante mă însoţeşte. Dacă prin orice accident cei doi câini se vor întâlni, se vor devora unul pe altul… Deci, vezi, a continuat Lucien râzând cu amărăciune, oamenii se pot împăca unul cu altul, să facă pace, şi să se aşeze la aceeaşi masă, dar câinii nu vor mânca din aceeaşi farfurie.

— Ei bine, într-adevăr, am răspuns eu, râzând, aceştia

sunt doi autentici câini din insula Corsica, dar mi se pare, că Diamante, la fel ca toate fiinţele modeste, evită să asculte lăudarea lui, pentru că tot am vorbit de el, el a dispărut.

— Oh, nu! Nu fii îngrijorat, a spus Lucien. Eu ştiu unde este.

— Pot să te întreb, unde?

— La *mucchio*[1].

— Aveam de gând să pun altă întrebare, cu riscul de al obosi pe tovarăşul meu, când am auzit un urlet, atât de trist, atât de îndelungat, şi aşa de lamentabil, încât m-a trecut un fior brusc, şi am pus mâna pe braţul tânărului.

— Ce este asta? a întrebat ei.

— Nimic, este Diamante care face un *lamento*[2].

— Şi pentru ce se tânguie?

— După stăpânul său. Crezi, crezi că câinii nu

---

[1] Monument, grămadă, aici cu sensul de mormânt. (*it.*) (n. t.).

[2] Bocet, tânguire, (*it.*) (n. t.).

sunt ca oamenii, uitând de cei care o dată i-au iubit?

— Ah, am înţeles!

Diamante scoase un alt urlet, mai tare, mai profund şi mai melancolic decât primul.

— Să înţeleg, am continuat eu, că stăpânul său a fost ucis, în apropiere de locul acesta?

— Exact, şi ne-a lăsat Diamante să ne apropiem de *mucchio*.

— *Mucchio*, apoi, acesta este mormântul?

— Da, *signor*, e un monument, format din pietre şi ramuri de copaci, pe care fiecare trecător le aruncă pe mormântul celui care a fost ucis. Astfel, în loc de a dispărea ca alte morminte, care cu vremea dispar în uitare, mormântul victimei creşte continuu, un simbol al faptul că răzbunarea lui supravieţuieşte şi creşte neîncetat în inimile rudelor apropiate lui.

Un al treilea urlet trecu acum pe la urechile noastre, dar de data aceasta atât de aproape, încât nu m-am putut abţine să nu tremur, deşi ştiam foarte bine cauza.

De fapt, am descoperit la aproximativ douăzeci de metri de noi, un morman de pietre albe, formând o piramidă de patru sau cinci metri în înălţime. Acesta era *mucchio*. Diamante era aşezat la poalele acestui monument ciudat, cu gâtul întins şi gura larg deschisă.

Lucien a ridicat o piatră, şi s-a apropiat de *mucchio*.

I-am urmat exemplul, imitându-l cât mai mult posibil.

Când am ajuns la piramidă, el a rupt o ramură dintr-un gorun, şi a aruncat întâi piatra, şi apoi ramura, făcând cu degetul un semn rapid a crucii, un obicei la fel de adevărat ca orice corsican, şi care Napoleon însuşi îl făcea în mod neintenţionat, în anumite circumstanţe teribile. L-am imitat.

Am continuat apoi călătoria noastră, tăcut şi meditativ. Diamante a rămas în urmă.

În aproximativ zece minute după aceea , am auzit alt urlet sumbru pentru ultima dată, pentru că aproape imediat Diamante, cu capul şi coada lăsată în jos, ni s-a alăturat şi a preluat atribuţiilor sale de câine de pază şi vânător.

Între timp, am continuat să înaintăm, aşa cum mi-a spus Lucien, calea a devenit mai grea şi mai abruptă. Mi-am trecut

arma peste umărul meu, văzând că în curând voi avea nevoie de ambele mâini. În ceea ce-l priveşte pe ghidul şi tovarăşul meu, el a continuat să meargă cu aceeaşi uşurinţă ca şi înainte, şi părea să nu observe dificultăţile drumului.

CAPITOLUL VII

După câteva minute, a urcat pe o stâncă, ţinându-se de rădăcini şi arbuşti, a ajuns la un fel de platformă, acoperită de nişte pereţi, în ruină. Acestea erau ruinele Château de Vincentello d'Istria, sfârşitul călătoriei noastre.

Aproximativ după cinci minute urcând stânca abruptă, cu mare greutate, am ajuns pe terasa superioară, unde Lucien mi-a dat mâna şi m-a tras în sus.

— Foarte bine, foarte bine, într-adevăr, a spus el, te-ai comportat surprinzător de bine pentru un parizian.

— Asta este pentru că parizianul pe care tocmai l-ai ajutat pentru a face ultimul său pas, a mai făcut câteva excursii de acest gen până acum.

— Da, a spus zâmbind Lucien. Mi s-a spus că în apropiere de Paris este un fel de deal pe care ei îl numesc Montmartre.

— Chiar aşa! Dar în afară de Montmartre, pe care eu nu-l dispreţuiesc, am urcat şi pe alţi munţi, printre care îi numesc pe: Righi, Faulhorn, Gemmi, Vezuviu, Strombolo, şi Muntele Etna.

— Ei bine, acum ai de gând să râzi de mine, pentru că nu am urcat pe alţi munţi, alţii decât pe al nostru, pe Monte-Rotondo. Suntem aici, unde cu

400 ani în urmă strămoşii mei îşi deschideau uşile lor, la toate evenimentele, supuşilor, pentru a-i primi în castelul lor , acum, urmaşul lor, îţi urează un bun venit, întâmpinându-te la aceste ruine.

— Acest castel a aparţinut familiei tale, după moartea lui Vincentello d'Istria? Am început din nou, conversaţia de unde am rămas.

— Nu, dar înaintea lui, acesta a fost reşedinţa strămoaşei noastre, celebra Savilia, văduva lui Lucien de Franchi.

— Nu există în scrierile lui Fillipini o istorie teribilă despre această femeie?

— Da. Dacă ar fi ziuă ai putea vedea, de asemenea, de aici ruinele Château de Valle, în vremurile când *signor* Guidice trăia, el era la fel de mult urât cum era Savilia de iubită, şi era la fel de urât cum ea era de frumoasă. El s-a îndrăgostit de ea, dar ea a respins avansurile sale, el i-a trimis un mesaj în care o informa că dacă ea nu-l acceptă ca soţ, el o răpi cu forţa. Savilia a răspuns la mesajul său invitându-l pe Guidice la un dineu. Uitând de toate, în excesul său de bucurie, faptul că femeia pe care o iubea a răspuns astfel la ameninţările sale, el a acceptat invitaţia ei şi la ora stabilită, însoţit doar de câteva servitori s-a prezentat la castel. După ce au intrat, porţile au fost închise în urma lor, şi după câteva minute, Guidice s-a trezit prizonier în temniţele castelului lui Savilia.

Am avansat câţiva paşi, şi m-am trezit într-un fel de curte pătrată. Luna strălucea prin crăpăturile făcute de timp, aruncând dungi lungi de lumină pe pământ, aproape acoperit cu gunoi. Tot restul ruinei a rămas în cea mai adâncă obscuritate, umbrită de rămăşiţele vechilor ziduri. Lucien s-a uitat la ceas.

— Ah! a spus el, avem douăzeci de minute în avans. Stai jos, trebuie să fii obosit.

Ne-am aşezat jos, sau mai degrabă pe o declivitate de gazon verde, vizavi de o bucată mare de piatră.

— Dar, am reluat, mi se pare că nu este întreaga poveste.

— Nu, a continuat Lucien. În fiecare dimineaţă şi seară Savilia venea la temniţa în care era închis Guidice, şi acolo, separaţi de un grilaj de fier, se adresa ea însăşi prizonierului: „Guidice îi spunea ea, cum a putut un om atât de urât, să se

aştepte să posede aceste farmece?” Această tortură a continuat timp de trei luni de două ori în fiecare zi, dar la expirarea acestui timp, cu ajutorul unei cameriste pe care el a mituit-o, Guidice a reuşit să evadeze. Apoi s-a întors cu toţi vasalii, cu mult mai numeroşi decât cei ai lui Savilia, a luat cu asalt castelul, şi a făcut-o pe Savilia prizonieră. El a expus-o într-o cuşcă de fier mare, într-un luminiş din pădurea Bocca di Cilaccia, oferindu-i cheia acestei cuşti de fiecare dată când venea s-o vadă, tentat de frumuseţea ei. În seara celei de a treia zi a acestei expuneri publice, Savilia a fost găsită moartă.

— Mi se pare că strămoşii tăi stăpâneau practica răzbunării destul de bine, şi urmaşii lor, ucigându-se unul pe altul doar cu un pistol sau pumnal, nu am nici o îndoială în ceea ce a degenerat.

— Acesta nu este cel mai rău, dar vei vedea momentul în care nu se vor mai ucide unul pe altul, dar, cel puţin…, a continuat tânărul, răzbunarea a devenit ceva normal în familia noastră. Cei doi fii ai lui Savilia, care trăiau la Ajaccio, sub îngrijirea unchiului său, au fost educaţi ca nişte corsicani adevăraţi, şi au dezlănţuit un război violent împotriva fiilor lui Guidice. Acest război a continuat pe parcursul a patru secole, şi s-a terminat abia după, cum ai văzut pe carabinele tatălui meu şi a mamei mele, pe *21 septembrie 1819, la ora unsprezece dimineaţa.*

— Îmi amintesc, într-adevăr, am văzut această inscripţie, dar tu nu mi-ai dat nici o explicaţie. Pentru că atunci când am fost pe punctul de a te întreba despre asta am fost chemaţi la cină.

— Îţi voi spune acum! În anul 1819, au rămas din întreaga familie Guidice doar doi fraţi. Şi din familia de Franchi, doar tatăl meu, care se căsătorise cu verişoara lui de trei luni. Fraţii Guidices au hotărât să termine cu noi dintr-o dată. Unul dintre fraţi s-a plasat în ambuscadă pe drumul spre Olmeto, unde intenţiona să-l intercepteze pe tatăl meu, care se ducea la Sartene, în timp ce celălalt, profitând de absenţa lui, avea de gând să atace casa noastră. Aceste planuri au fost executate, dar rezultatul a fost foarte diferit de ceea ce agresorii s-au aşteptat. Tatăl meu, a fost informat din timp de proiectelor lor,

luându-şi o gardă, în timp ce mama mea, de asemenea, având cunoştinţă de atacul premeditat, a adunat pe păstorii noştri, astfel încât atunci când dublul atac a început, totul era gata pentru întâmpinarea lor. Tatăl meu în munţi, şi mama mea în camera care a devenit a mea. După o luptă scurtă cei doi fraţi Guidice au căzut, unul ucis de tatăl meu, celălalt împuşcat chiar de mâna mamei mele. Când tata l-a văzut căzând pe duşmanul lui, şi-a scos ceasornicul, care arăta ora unsprezece. În acelaşi timp mama mea, după ce l-a împuşcat pe adversarul ei, se întoarse spre ceas; era ora unsprezece. Duşmanii lor au fost ucişi în acelaşi moment. Nici un Guidice nu mai exista. Familia a fost stinsă. Familia Franchi, victorioasă, a fost în continuare, netulburată, şi cum curajul lor a fost dovedit timp de patru secole, nu au mai avut parte de certuri noi. Tatăl meu a hotărât ca data şi ora acestui eveniment ciudat să fie inscripţionat pe paturile celor două carabine de care s-au servit atunci, şi le-au pus alături de ceas, în locul unde le-ai văzut. Şapte luni după aceea, mama mea a dat naştere la doi gemeni, dintre care unul este umilul servitor Lucien corsicanul, iar cealaltă fratele său Louis filantropul.

În acest moment, pe acea parte a platformei luminată de lună, am văzut umbra unui om şi un câine se apropie. Aceştia erau banditul Orlandi, şi prietenul nostru Diamante.

În acelaşi timp, am auzit sunetul ceasului bisericii din Sullacaro, care bătea încet ora nouă.

Maestre Orlandi era, se pare, adeptul lui Ludovic al XV-lea, care a stabilit ca principiu că punctualitatea este politeţea unui rege. Cu siguranţă nimeni nu putea să fie mai punctual decât acest rege al munţilor, care s-a prezentat la întâlnirea cu Lucien la ceasul al nouălea.

În momentul în care el s-a apropiat, ne-am ridicat amândoi.

CAPITOLUL VIII

— Tu nu eşti singur, *signor* Lucien, a spus banditul.

— Nu fii neliniştit de asta, Orlandini. Domnul este un prieten de-al meu, care a auzit că avem de vorbit, şi a dorit să te întâlnească, eu nu cred că ar trebui să-i refuzi această plăcere…

— Domnul este bine venit în ţară, a răspuns banditul, plecăciune, în acelaşi timp, avansă câţiva paşi spre noi.

M-am întors şi l-am salutat la rândul meu, întorcându-i politeţea.

— Trebuie că sunteţi aici de ceva timp? a continuat Orlandini.

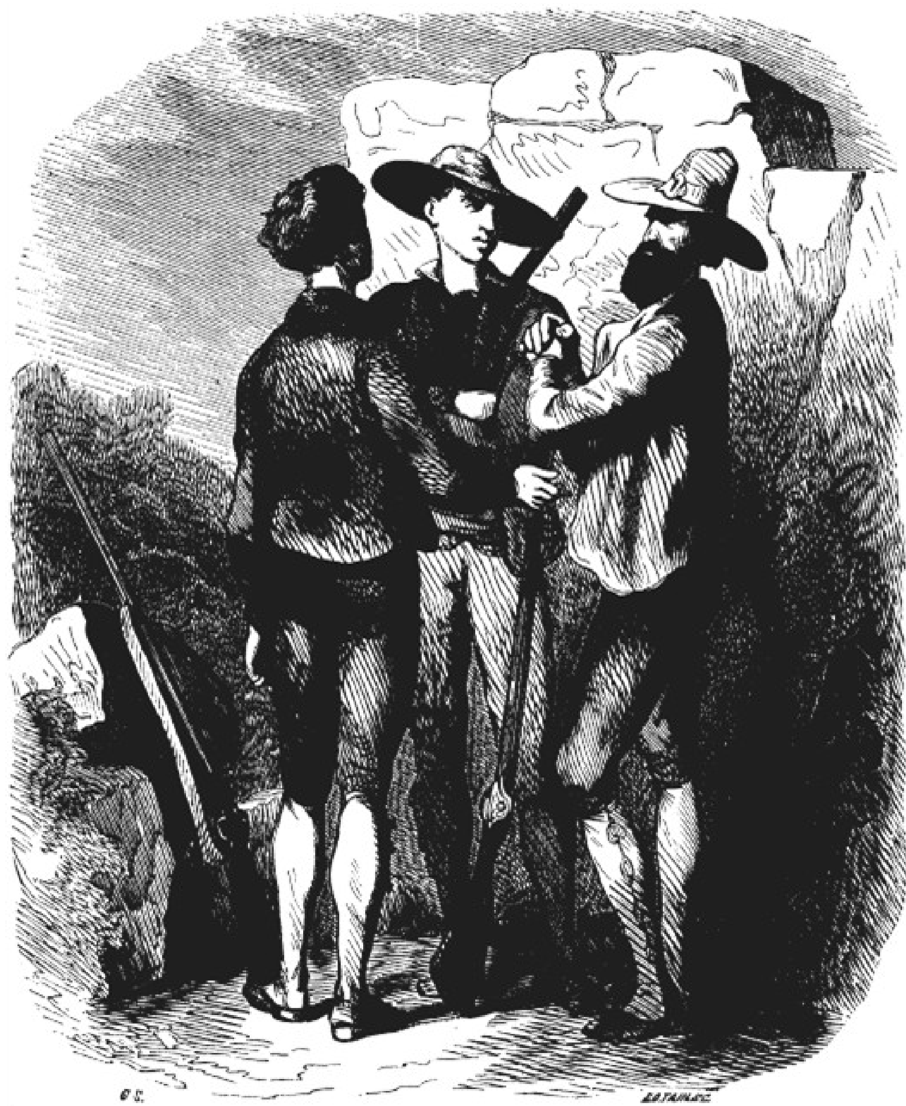
— Da, aproximativ de douăzeci de minute.

— Aşa! Am auzit vocea lui Diamante, urlând la *mucchio*, şi aproximativ cu un sfert de oră în urmă a venit să se întâlnească cu mine. Este un animal bun şi credincios… Nu-i aşa, *signor* Lucien?

— Fără îndoială, el este bun şi credincios, a răspuns Lucien, mângâindu-l pe Diamante.

— Dar dacă ştiai că *signor* Lucien este aici, de ce nu ai venit mai devreme?

— Pentru că am avut întâlnirea noastră stabilită pentru ora nouă, a răspuns banditul, iar

cel ce nu este punctual, nu este cel care soseşte prea devreme, ci cel care ajunge prea târziu.

— Ai vreun reproş să-mi faci, Orlandini? a spus, râzând Lucien.

— Nu, domnule — este posibil să fi avut motivele tale pentru a face acest lucru, pe lângă asta, ai companie, şi este, probabil, că din cauza lui *monsieur* ai abandonat de această dată *obiceiul ţării*, tale, *signor* Lucien, sunt, de asemenea, foarte punctual , şi pentru care, mulţumesc Cerului, am primit numeroase dovezi.

— Aceasta este, probabil, ultima ocazie de acest gen, Orlandini.

— Da, dar n-ar fi mai bine să ne ocupăm de situaţia noastră? a întrebat banditul.

— Dacă eşti gata, poţi să mă urmezi?

— La dispoziţia ta, *signor*.

Lucien s-a întors spre mine.

— Mă scuzi? a întrebat el.

— Desigur, *signor*. Fă-ţi datoria!

Amândoi m-au lăsat şi au dispărut în spatele zidului după care Orlandini şi-a făcut prima lui apariţie. S-au urcat pe acesta, şi au stat în picioare, siluetele lor negre puternic luminate în lumina lunii strălucitoare, parcă-i învăluia cu un potop de raza de argint.

Am putut observa acum Orlandini era mai minuţios.

El era un om foarte înalt, cu o barbă lungă, îmbrăcat exact ca şi tânărul De Franchi, numai că articolele sale de îmbrăcăminte arătau un contact frecvent cu pământul, care i-a servit drept pat în fiecare noapte, şi a mărăcinilor în a cărui labirinturi spinoase a trăit titularul lor, şi în care el a trebuit adesea să se ascundă pentru a-şi salva viaţa lui.

Nu am putut înţelege conversaţia lor, din cauza distanţei, şi, de asemenea, pentru că ei au vorbit în dialectul corsican. Dar am putut vedea cu uşurinţă gesturi lor, cum banditul a respins cu multă tărie o serie de argumente pe care tânărul i le-a prezentat, cu un calm care onoara imparţialitatea arbitrului în această tranzacţie delicată. În cele din urmă gesturile lui Orlandini au devenit mai puţin frecvente şi mai puţin energice,

chiar şi limbajul său părea să devină mai paşnic, şi, după o ultimă observaţie a aprobat din cap. El a rămas tăcut câteva secunde, şi cu un impuls brusc a oferit mâna sa tânărului.

Conversaţia, se pare, se terminase, pentru că ei amândoi s-au apropiat de mine.

— Invitatul meu demn, a declarat tânărul de Franchi, Orlandini doreşte să vă ofere mâna şi vă mulţumească.

— Pentru ce? am întrebat, nedumerit.

— Pentru ce ai consimţit să fii unul dintre martorii lui, şi mi-am angajat cuvântul meu pentru tine.

— Numai acest lucru este suficient pentru a mă face să-l accept, fără să ştiu care este chestiunea.

I-am oferit mâna mea banditului, care mi-a făcut onoarea de a o strânge cu putere.

— Deci, a continuat Lucien, s-ar putea, ca totul să fie stabilit după dorinţele fratelui meu, şi că vom semna chiar contractul.

— Urmează ca o căsătorie să aibă loc?

— Nu, nu încă! Dar poate va urma, probabil!

Un zâmbet dispreţuitor apăru pe buzele banditului.

— Pace! Da, *signor* Lucien, pentru că insişti atât de mult la ea — dar nu căsătoria, nu este un cuvânt spus despre aceasta în tratat.

— Nu, a spus Lucien, dar este, probabil, să fie scris în viitor, dar haideţi să vorbim de altceva… Ai auzit ceva în timp ce eu vorbeam cu Orlandini?

— Din conversaţie, vrei să spui?

— Nu — ci un fazan, care era, pe când discutam noi, undeva pe aici.

— Mi se pare că, într-adevăr, am auzit ţipătul unei păsări, dar nu l-am băgat în seamă.

— Nu, nu te-ai înşelat, a declarat banditul, există un cocoş de fazan în castanul cel mare, aproximativ la o sută de paşi de aici, l-am auzit cu puţin timp în urmă.

— Ei bine, a spus Lucien voios, trebuie să-l avem pentru cina noastră de mâine.

— Ar fi trebuit să-l fi vânat mai înainte, a spus Orlandini, dar mi-a fost teamă că s-ar gândi prin sat că aici ar fi o altfel de

vânătoare, decât cea de fazani.

— Apropo, a continuat el, dându-mi arma pe care o purta pe umăr, tu vei avea această onoare, domnule.

— Scuzaţi-mă, *signor*, eu nu sunt la fel de sigur că scopul meu este să vânez, şi eu nu sunt la fel de profund interesat în a mânca fazan mâine, aşa că nu sunt interesat să-l împuşc.

— Faptul este, a spus Lucien, că dânsul nu este obişnuit, aşa cum suntem, cu vânătoare de noapte, şi v-a trage cu siguranţă pe alături, dacă nu ai nimic mai bun de făcut mâine, s-ar putea să ne întoarcem.

CAPITOLUL IX

Am ieşit din ruine pe latura opusă celei prin care am intrat. Lucien mergea primul, şi el de abia a păşit în desiş când am auzit fazanul din nou în apropiere. Era la aproximativ optzeci de paşi de noi, ascuns în ramurile unui castan mare, înconjurat din toate părţile de pădurea deasă.

— Acum, trebuie să ne apropiem fără să-l alarmăm? am întrebat eu, nu pare să fie foarte uşor.

— Dacă l-aş putea vedea, a spus Lucien, aş putea să-l împuşc de aici.

— Cum de aici? Ai o armă care ucide fazani de la o distanţă de optzeci de paşi?

— Da.

— Cu un singur glonţ? Nu am mai văzut aşa ceva!

— Vrei să vezi fazanul, interveni Orlandini.

— Desigur!

— Stai o clipă!

Şi Orlandini a început să imite cotcodăcitul unei găini de fazan.

În acelaşi moment, fără a percepe pasărea, am auzit un foşnet printre frunzele castanului, fazanul a urcat de pe o ramură pe alta, prin strigătele perfide ale lui Orlandini, până la urmă, a apărut pe partea de sus a arborelui, perfect vizibil, prezentând un contur de culoare închisă pe albul albăstrui al cerului.

Orlandini a tăcut — fazanul a rămas mişcat, şi în acelaşi timp, Lucien l-a împuşcat.

Fazanul a căzut ca o minge.

— Du-te şi caută-l! i-a spus Lucien lui Diamante, care a dispărut în tufişuri, şi în câteva minute a revenit cu fazanul în gură.

Glontele trecuse prin corpul său.

— Trebuie să te felicit pentru performanţă, am spus eu, mai ales că ai făcut-o cu o puşcă cu două ţevi.

— Oh, a răspuns Lucien, nu este un merit atât de mare cum crezi... Una dintre cele două ţevi e ghintuită ca la o

carabină, iar glonţul era crestat cu un cuţit.

— Nu contează — chiar şi cu o carabină lovitura ar merita o menţiune specială.

— Bah! a spus Orlandini, cu o carabină *signor* Lucien poate lovi o piesă de cinci franci, de la o distanţă de 300 paşi.

— Şi ai trage la fel de bine cu un pistol?

— Aproape tot aşa, a răspuns Lucien; la douăzeci şi cinci de paşi distanţă întotdeauna folosesc şase gloanţe din cele doisprezece, sunt crestate cu lama unui cuţit.

Mi-am ridicat pălăria şi m-am închinat spre Lucien.

— Şi fratele tău, am spus eu, este un ţintaş la fel de bun?

— Fratele meu, sărmanul Louis, nu a atins un pistol sau puşcă în viaţa lui! Şi eu mereu mă tem că ar putea ajunge într-o situaţie proastă la Paris, de, el este curajos ca mine, dar el însuşi s-ar expune la o moarte sigură în păstrarea onoarei ţării sale.

Lucien a pus fazanul, în buzunarul de la pelerina largă de catifea.

— Acum, dragul meu Orlandini, a continuat el, pe mâine. Cunosc punctualitatea ta. La ora 10 vei fi la capătul din deal al străzii, cu prietenii şi susţinătorii tăi! În acelaşi timp, din partea opusă a străzii, Colonna, va veni cu susţinătorii şi prieteni săi, iar pe noi, ne veţi vedea pe treptele bisericii.

— În regulă, *signor* Lucien — vă mulţumesc pentru că te ocupi de problemele noastre, şi de asemenea, domnule, a continuat Orlandini, întorcându-se spre mine şi înclinându-se, vă mulţumesc pentru onoarea ce mi-o faci.

După acest schimb de complimente, ne-am despărţit, Orlandini a dispărut în hăţişuri, şi noi am luat drumul spre sat.

În ceea ce-l priveşte pe Diamante, el a oscilat câteva momente indecis între Orlandini şi pe noi, el s-a uitat alternativ la dreapta şi la stânga, dar după unele ezitări ne-a favorizat cu preferinţa.

Mărturisesc că, atunci când am urcat aceste stânci abrupte, sălbatice, am simţit ceva nelinişte cu privire la modul cum ne vom întoarce, pentru că este un fapt bine cunoscut că este mult mai uşor să se urci decât să cobori. Am văzut, aşadar, cu plăcere, cum Lucien a luat-o pe un alt drum, el a ghicit, probabil, temerile mele.

Acest drum mi-a permis suplimentar să mă bucur de conversaţie, care, în cazul unui drum abrupt şi dificil trebuie să fie întreruptă în mod natural. Aici, declivitatea fiind treptată şi poteca netedă, nu am făcut mai mult de cincizeci de paşi, când am reluat interogatoriul meu.

— Atunci pacea se va încheia acum?

— Da! Dar după cum ai văzut, nu fără dificultate l-am convins că toate avansurile au fost făcute de către Colonna. În primul rând, ei au avut cinci persoane ucise, în timp ce Colonna au avut doar patru oameni sacrificaţi. Colonna şi-a dat deja ieri consimţământul la reconciliere, în timp ce pe Orlandini l-am convins cu câteva minute în urmă, el a cerut ca Colonna să aducă, în mod public, o găină vie pentru Orlandini, o concesiune, care este o dovadă a faptului că ei înşişi recunosc că au greşit. Această ultimă consideraţie el a cerut-o.

— Şi această reconciliere este hotărâtă să aibă loc mâine?

— La ora zece. Tu vezi, că nu ai fost atât de ghinionist. Ai sperat să vezi o răzbunare? Ah! Ar fi fost ceva firesc aici! De sute de ani, nu ai nimic altceva despre care să vorbeşti în Corsica, dar o reconciliere! Asta e mult mai interesantă!

Nu m-am putut reţine să zâmbesc.

— Tu râzi de noi acum, a continuat el, ei bine, ai dreptate — suntem, de fapt, un popor curios.

— Nu, a spus eu, eu zâmbesc pentru lipsa ta de coerenţă, te văd atât de furios împotriva ta, pentru că ai avut succes.

— Ah, domnule, dacă ai fi fost în măsură să mă înţelegi! Ai fi admirat elocvenţă mea. Dar aşteaptă, în zece ani, şi orice fiinţă va vorbi franceza aici.

— Eşti un avocat excelent.

— Nu, nu, trebuie să înţelegi, eu sunt doar un arbitru. Cum pot proceda altfel? Oare nu este datoria unui arbitru de a reconcilia? Dacă eram numit arbitru între Dumnezeu şi Satana, eu ar fi trebuit să încerc să-i împac, cu siguranţă! Dar în adâncul inimii mele ar trebui să cred că este ceva prostesc ca Dumnezeu să mă asculte.

Văzând că acest subiect de conversaţie nu a avut alt efect decât să-l irite pe tovarăşul meu, am rămas tăcut, şi pentru că el nu-l reluă, am ajuns acasă fără a mai schimba un alt cuvânt.

CAPITOLUL X

Griffo ne aştepta. Chiar înainte ca stăpânul său să scoată un cuvânt, el a început să caute în buzunarul pelerinei, şi a scos fazanul. El a auzit şi a recunoscut focul de armă.

Signora de Franchi nu adormise încă, ea se retrăsese în camera ei, poruncind lui Griffo, să-l trimită la ea pe Lucien înainte de a merge la culcare.

Tânărul m-a întrebat dacă aş avea nevoie de ceva, şi la răspunsul meu negativ, a cerut permisiunea mea să plece la mama lui.

I-am dat această permisiune cu mare plăcere, şi m-am retras în camera mea. Am intrat cu o anumită mândrie. Studiile mele asupra fiinţei umane nu m-au indus în eroare, şi am fost bucuros că am ghicit corect caracterul lui Louis, aşa cum am ghicit, de asemenea, pe cel a lui Lucien. M-am dezbrăcat încet, şi după ce am ales din biblioteca viitorului avocat, „*Orientales*”, de Victor Hugo, pe care l-am deschis plin de satisfacţie.

Am citit, pentru a suta oară, *„Le Feu du ciel”* când am auzit paşi pe scări, care în curând s-au oprit încet la uşa mea. Am bănuit că era gazda mea, care a venit cu intenţia de a-mi ura noapte bună, dar ezita să deschidă uşa, nu ştia dacă adormisem

E.MOUARD

sau nu.

— Vino aici! Am spus, punând cartea pe noptieră.

Uşa s-a deschis, şi Lucien a intrat.

— Scuză-mă, a spus el, dar reflectând, am constatat că am fost atât de taciturn în această seară, şi nu am putut merge la culcare fără a-ţi cere iertare, prin urmare, am venit aici pentru că bănuiesc că ai să-mi pui un mare număr de întrebări, de aceea mă pun acum la dispoziţia ta.

— O mie de mulţumiri, am declarat eu. Dimpotrivă, prin bunătatea ta am fost informat cu privire la aproape fiecare lucru pe care l-am dorit să-l ştiu. Există însă un singur lucru care excită curiozitatea mea, dar despre care nu se cade să te întreb.

— De ce nu?

— Aş comite cu adevărat o indiscreţie mare, şi te rog, nu mă îndemna s-o exprim, pentru că eu nu pot garanta discreţia mea.

— Ei bine, atunci vei rămâne cu o curiozitate nesatisfăcută, un lucru foarte rău. Trezeşte natural presupuneri, şi din trei ipoteze există întotdeauna două, cel puţin, mai dureroase pentru persoana interesată, decât dacă ar şti adevărul.

— Nu-ţi face griji cu privire la acest subiect: presupunerile mele cele mai fanteziste mă conduc pur şi simplu la concluzia că eşti un vrăjitor.

Tânărul a zâmbit.

— *Diable*, a spus el, mă faci acum la fel de curios ca şi tine, te rog să te explici.

— Ei bine, am spus că am clarificat tot ceea ce a fost obscur pentru mine, cu excepţia unui singur punct. Tu mi-ai arătat acele frumoase arme istorice! Îţi voi cere permisiunea de a le vedea din nou, înainte să plec.

— Acesta este acel punct?!

— Mi-ai explicat semnificaţia inscripţiei duble de pe patul celor două carabine.

— Deci ai două nelămuriri, mergi mai departe!

— M-ai informat cum, printr-un fenomen dobândit la naşterea ta, simţi, de la distanţa de 300 de leghe, aceleaşi emoţii ca şi fratele tău, care, la rândul său, fără îndoială, simte

ca tine.

— Fac trei!

— Dar când *signora* de Franchi, vorbind despre sentimentul trist pe care ţi-a dat o presimţire că ceva neplăcut s-a produs cu fratele tău, atunci când, te-a întrebat, dacă eşti sigur că el nu este mort, i-ai răspuns ei, că dacă el ar fi fost mort l-ai fi văzut!

— Da, asta a fost răspunsul meu.

— Ei bine, care este explicaţia acestor cuvinte, care le-ai permis să fie auzite de o ureche profană, dacă binevoieşti te rog să mi-o dai.

Cum am terminat de vorbit, faţa tânărului a căpătat treptat o expresie atât de gravă. A urmat un moment de tăcere stânjenitoare între noi.

— Simt că am fost indiscret, am spus eu, scuză-mă, dacă eşti amabil să presupunem că nu am spus nimic despre acest subiect.

— Nu, a răspuns el, numai că tu eşti un om de lume, şi, în consecinţă, un pic neîncrezător. Prin urmare, mă tem că nu vei lua în considerare, o superstiţie nativă, o tradiţie dintr-o veche familie, care există la noi de 400 de ani.

— Ascultă, domnule, dacă te rog, îţi jur, că, în ceea ce priveşte legendele şi tradiţiile, nimeni nu poate fi mai credul decât mine, există chiar şi lucruri de acest gen, pe care le cred implicit. Adică imposibilităţi.

— Deci crezi în viziuni? Vrei să-ţi spun ce s-a întâmplat cu mine însumi?

— Da, chiar te voi încuraja.

— *„Tatăl meu a murit în 1807, prin urmare, în acel moment aveam doar trei ani şi jumătate. Deoarece medicii au declarat că părintele meu fiind suferind şi nu va putea supravieţui foarte mult timp, am fost trimis la un văr, mai bătrân, care locuia într-o casă situată într-o curte cu o grădină.*

El a pregătit un pat pentru mine vizavi de al lui, în care m-am culcat la ora obişnuită.

În ciuda nenorocirii care era pe cale să mi se întâmple, şi de care, eram total inconştient, am adormit. Dintr-o dată s-au auzit la uşă trei lovituri violente... Am sărit din pat şi m-am

apropiat de uşă.

— Unde te duci? strigă vărul meu, care, ca şi mine, fiind trezit de zgomotul celor trei lovituri, nu-şi putea ascunde un sentiment de teroare, ştiind că uşa de la intrarea principală, de la stradă, fiind închisă, nimeni nu ar putea intra să bată la uşa dormitorului nostru.

— Am de gând să-i deschid lui Tăticu', care a venit să-şi ia rămas bun de la mine, am spus eu.

El atunci s-a ridicat din pat şi m-a pus din nou să mă culc, dar am protestat, plângând foarte mult şi exclamând:

— Tăticu' este la uşă, iar eu trebuie să-l văd înainte de a mă părăsi pentru totdeauna."

— S-a mai repetat vreodată apariţia din acel moment?

— Nu, deşi mi-am amintit-o destul de des. Dar Dumnezeu, poate, acordă purităţii unui copil, privilegii care le refuză omului corupt.

— Ei bine, am zâmbit şi Lucien mi-a spus: în familia noastră, noi suntem mai fericiţi decât tine.

— Ai viziuni cu strămoşii tăi?

— De fiecare dată când un eveniment mare este pe cale de a avea loc.

— Şi care este semnificaţia acestui privilegiu acordat familiei tale?

— Am de gând să continui istoria familiei, de unde am rămas. Ţi-am spus că atunci când a murit Savilia, au rămas doi fii.

— Da, îmi amintesc asta.

— „Aceşti doi fii au crescut, într-un ataşament absolut, concentrându-şi unul asupra celuilalt toată afecţiunea şi tandreţea, care ar fi fost împărtăşite cu celelalte rudele, dacă ar fi trăit. Ei au jurat unul altuia, că nimic, nici măcar moartea, nu-i va separa, şi în semn de legământ puternic, au scris cu sângele lor pe o bucată de pergament un jurământ reciproc, prin care cel care va muri primul, ar trebui să apară în viziunea celuilalt în momentul morţii sale, şi, de fiecare dată când va trece printr-o mare încercare în timpul vieţii lor. Trei luni după aceea, unul din fraţii a fost ucis într-o ambuscadă, în clipa când celălalt frate scria o scrisoare către el. Când el punea sigiliul lui pe ceara

fierbinte, a auzit un oftat în spatele lui, şi, întorcându-se, l-a văzut pe fratele său stând acolo, sprijinindu-se cu mâna pe umărul lui, deşi el nu a simţit acea mână. Apoi, printr-o mişcare mecanică, el a înmânat scrisoarea destinată fratelui său, iar celălalt a luat scrisoarea şi a dispărut. În noaptea dinaintea morţii sale a văzut această apariţie din nou. Fără îndoială, cei doi fraţi au făcut legământul nu numai pentru ei înşişi, ci şi pentru urmaşii lor, pentru că începând din acel moment apariţiile au avut loc nu numai în momentul în care un deces era pe cale de a avea loc, dar, de asemenea, în ajunul tuturor marilor evenimente legate de familie."

— Şi ai avut vreodată o viziune de acest fel?

— *„Nu, dar cum tatăl meu, în noaptea dinaintea morţii sale, a fost informat de către fratele său de sfârşitul lui apropiat, presupun că fratele meu şi cu mine ne bucurăm de privilegiul strămoşilor noştri, căci nu am făcut ceva pentru a ne face nedemni de această favoare."*

— Şi acest privilegiu este acordat numai celor de sex masculin din familie?

— Da.

— Asta-i ciudat.

— Aşa este.

M-am uitat la tânăr, care, rece, serios şi calm, mi-a spus un lucru considerat imposibil, şi am repetat replica lui Hamlet:

— „Există mai multe lucruri în cer şi pe pământ, Horatio, decât ai visat tu în filozofia ta!"

La Paris, ar fi fost considerat ca un tânăr excentric, dar în inima insulei Corsica, într-un mic sat obscur, am fost constrâns să mă uit la el ca la un nebun care crede cu bună credinţă imaginaţia sa, sau o fiinţă mai mult sau mai puţin norocoasă decât alţi oameni.

— Şi acum, a spus el, după o lungă pauză, ţi-am spus tot din ceea ce ai dorit să ştii?

— Da, îţi mulţumesc, eu sunt mult mai încântat că ai încredere în mine, şi promit să-ţi păstrez secretul.

— Oh! a răspuns el, zâmbind, nu există nici un secret în toate acestea, şi primul ţăran care-l întâlneşti în sat, ţi-ar fi spus aceeaşi poveste. Sper doar că fratele meu nu s-a lăudat la Paris de acest privilegiu; consecinţa ar fi probabil, că bărbaţii i-ar râde în faţă, iar femeile l-ar întâmpina cu istericale.

După aceste cuvinte s-a sculat, şi dorindu-mi noapte bună, s-a retras în camera lui.

Cu toată oboseala mea, mi-a luat ceva timp înainte de a adormi, şi chiar şi aşa somnul meu a fost agitat. Mi-am amintit vag, cum în visele mele, apăreau toate personajele cu care m-am întâlnit în timpul zilei, dar forma lor era confuză şi acţiunea la fel. Spre dimineaţă, somnul a devenit mai profund, m-a trezit sunetul unui orologiu ce părea să bată la urechile mele.

Am sunat din clopotul meu, pentru că predecesorul meu instalase la îndemâna sa unul modern, probabil singurul de acest fel existent în localitate.

Griffo a venit imediat cu apă caldă. Am observat că *signor* Louis de Franchi l-a instruit ca un *valet-de-chambre* din casele nobiliare.

Lucien a întrebat deja de două ori dacă m-am sculat, declarând că, dacă nu mă trezesc până la nouă şi jumătate, el va năvăli în camera mea.

Era nouă şi douăzeci şi cinci, şi aşa cum mă aşteptăm, el a apărut în scurt timp.

El era îmbrăcat în stil francez, şi chiar în stilul cel mai elegant. El avea o redingotă neagră, vesta *á la Fantaisie* , şi o pereche de pantaloni albi, pentru că chiar şi la începutul lunii martie, în Corsica pantaloni albi erau de sezon.

El a observat că mă uitam la el cu un anumit grad de uimire.

— Tu admiri ţinuta mea, a spus el, aceasta este o nouă dovadă a progresului meu spre civilizaţie.

— Da, ai dreptate i-am răspuns, şi mărturisesc uimirea mea cum ai găsit la Ajaccio un croitor cu atât de mult gust şi de calificat, cu redingota mea de catifea, arăt ca *Jean de la Paris*[1]

---

[1] Aluzie la cunoscuta lipsă de eleganţă a lui **Jean de La**

alături de tine.

— Toaleta mea, domnule, este de la Humann, este ideea fratelui meu şi el având exact dimensiunile mele, el, în glumă mi-a trimis un dulap cu toalete pariziene, care, se înţelege, le folosesc numai la mari ocazii, ca de exemplu, atunci când trece *monsieur le Prefet*, sau atunci când *monsieur le General*, comandantul Departamentului 86, îşi face turul, sau atunci când primesc un oaspete ca tine, în special că acest eveniment fericit are loc într-un moment de ceremonie solemnă, cum suntem pe cale de a sărbători.

Cuvintele acestui tânăr nu au fost spuse pe un ton de ironie, controlat de o minte superioară, care, deşi plasează frecvent pe alţii într-o situaţie ciudată, el niciodată nu a trecut limitele bunei-cuviinţe.

M-am mulţumit să continui inspecţia mea în timp ce el îşi trăgea pe mâini o pereche de mănuşi colorate din piele, având măsura lui Boivin, sau Rousseau.

Astfel, complet îmbrăcat, el arăta într-adevăr ca un parizian elegant.

Între timp am terminat toaleta mea.

Atunci orologiu a sunat un sfert înainte de ora zece.

— Ei bine, a spus el, dacă dorim să vedem piesa, este timpul să ne ocupăm locurile noastre, dar ar trebui să iei micul dejun în primul rând, care cred că este o măsură rezonabilă.

— Îţi mulţumesc, n-am luat niciodată micul dejun înainte de unsprezece sau de prânz, aşa că avem tot timpul pentru celelalte operaţiuni.

— Vino, atunci.

Mi-am luat pălăria şi l-am urmat.

Fontaine (n. 8 iulie 1621, Château-Thierry, Franţa — d. 13 aprilie 1695, Paris) — poet, dramaturg şi prozator francez. A rămas cunoscut în istoria literaturii îndeosebi pentru fabulele sale. Jean de La Fontaine a fost membru al Academiei Franceze. (n. t.).

CAPITOLUL XI

Din partea de sus a scării cu opt trepte a castelului locuit de *signora* de Franchi şi fiul ei, am putut vedea panorama întregului sat.

Satul avea un aspect foarte diferit de ceea ce am constatat în ziua precedentă, strada era aglomerată cu săteni, cu toate acestea, erau numai femei, şi copii sub vârsta de doisprezece ani, nici un bărbat nu era pe stradă.

Pe pragul bisericii stătea un bărbat purtând solemn o eşarfă tricoloră, era primarul.

Sub portic, un alt bărbat, îmbrăcat în negru, era aşezat în faţa unei mese, pe care erau puse pe un ziar unelte pentru scris. Aceasta era notarul public, care a întocmi actul de reconciliere.

M-am aşezat pe partea mesei unde stăteau martorii lui Orlandini. Pe cealaltă parte se aflau martorii lui Colonna.

Lucien, ca arbitru pentru ambele părţi, stătea în spatele notarului.

Sub porticul bisericii, preoţii erau pregătiţi pentru mesă.

Ceasul a bătut ora zece.

În acest moment, un fior a trecut prin mulţime, şi toţi ochii s-au întors spre cele două capete ale străzii, din partea dinspre deal, a apărut Orlandini, în timp ce din partea dinspre râu a apărut Colonna. Ambii erau însoţiţi de partizani lor. Dar, conform celor stabilite nici unul nu purta arme. Dacă ar fi să ne luăm după expresia arţăgoasă a feţele lor, arătau că participă la o procesiune.

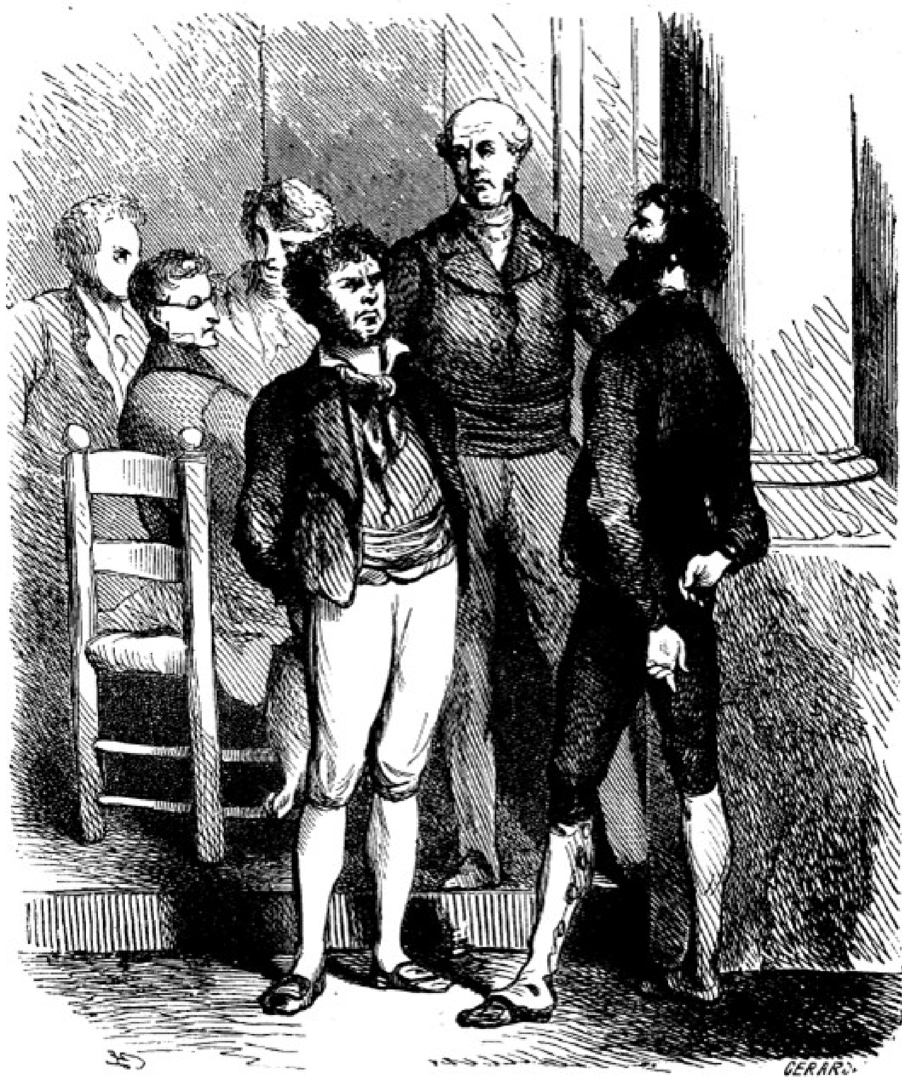
Şefii celor două tabere prezentau din punct de vedere fizic un contrast vizibil. Orlandini, era, aşa cum am spus deja, înalt, slab, foarte brunet şi agil.

Colonna era scurt, puternic şi viguros; avea părul şi barba de culoare roşie, tuns scurt şi cu firul ondulat.

Atât şefii cât şi susţinătorii aveau în mâinile lor, câte o ramură de măslin, o emblemă simbolică a păcii pe care aveau de gând să o încheie, aceasta era una dintre invenţiile poetice ale primarului.

Colonna, ducea de asemenea, o găină albă ţinută de picioare, destinată să servească drept despăgubire pentru cea care cu zece ani înainte a dat naştere la ceartă.

Găina era vie. Acest punct a fost discutat mult timp, şi din cauza aceasta întreaga afacere putea să fie un eşec — Colonna considerând o umilire dublă să dea înapoi o găină vie, căci mătuşa sa a aruncat una moartă în faţa vărului lui Orlandini. Cu toate acestea, prin intermediul unor argumente logice, Lucien a convins pe Colonna să dea găina vie, şi cu o diplomaţie similară, l-a determinat pe Orlandini să

GERARD.

accepte.

În momentul în care cei doi duşmani şi-au făcut apariţia, clopotele bisericii, care tăcuseră pentru un timp, au început să sune violent.

Îi vedeam, atât pe Colonna cât şi pe Orlandini. Pe figurile lor era întipărită, fără nici o îndoială, o expresie de repulsie reciprocă; cu toate acestea, au continuat să avanseze.

Ei s-au oprit exact în faţa uşii bisericii, şi au stat faţă în faţă, la aproximativ patru paşi distanţă.

Dacă, cu trei zile înainte, aceşti doi bărbaţi s-ar fi întâlnit la o distanţă de o sută de paşi, unul dintre ei, cu siguranţă ar fi căzut pe loc.

Timp de cinci minute a domnit, nu numai în cele două tabere, dar şi în întreaga mulţime, o tăcere, care, în pofida caracterului ceremoniei de reconciliere pe cale amiabilă, nu prevestea o ambianţă foarte liniştită.

Primarul a spus apoi cu glas tare:

— Ei bine, Colonna, ştii că trebuie să vorbeşti primul.

Colonna a făcut un mare efort, şi a rostit câteva cuvinte în dialectul corsican.

Mi se părea că el şi-a exprimat regretul pentru faptul că au trecut zece ani de vendetă cu Orlandini, vecinul său, iar el a oferit găina albă, pe care el o considera ca o reparaţie.

Orlandini a aşteptat până la finalul discursului adversarul său, şi a rostit alte câteva cuvinte în corsicană, nu-mi amintesc care, dar reconcilierea solemnă a avut loc, sub auspiciile primarului, a arbitrajului lui *signor* Lucien, şi sub oblăduirea juridică a notarului.

Apoi peste ambele tabere a domnit din nou tăcerea.

— Ei bine, *signori*, a spus primarul, acum ar trebui să daţi mâna unul cu celălalt.

Printr-o mişcare instinctivă, cei doi duşmani şi-au tras mâinile la spatele lor.

Primarul a coborât treptele bisericii, s-a apropiat de Colonna, i-a luat mâna de la spate, apoi a luat şi mâna lui Orlandini, după unele eforturi, pe care a încercat să le ascundă cu o expresie zâmbitoare, el a reuşit să alăture mâinile lor.

Notarul a profitat de acel moment, s-a ridicat, şi a început

să citească, în timp ce primarul ţinea în continuare cele două mâini unite, care la început au tot încercat să le despartă, în cele din urmă au consimţit să le ţină unite:

„Noi, Giuseppe Antonio-Sarrola, notar regal, la Sullacaro, provincia Sartene; în piaţa satului, în faţa bisericii, în prezenţa primarului satului, a martorilor şi întregii populaţii, între Gaetano-Orso Orlandi, numit Orlandini[1]*, şi Marco-Vincenzio Colonna, numit Schioppone, a fost încheiat acest act după cum urmează, şi anume:*

●Din această zi, 9 martie anul 1841, vendeta existentă între ei din ultimii zece ani încetează.

● Din această zi, vor trăi împreună ca buni vecini şi tovarăşi, aşa cum au făcut părinţii lor înainte de acel eveniment nefericit, care a adus dezbinare între familiile şi prietenii lor.

● Cu bună credinţă au semnat acest document, sub porticul bisericii din sat, cu signor Paolo Arbori — primarul Comunităţii, signor Lucien de Franchi — arbitrul, martorii ambelor părţi, şi noi înşine notarul,

Sullacaro, Astăzi 09 martie 1841.”

Am avut plăcerea de a observa, cum notarul cu o prudenţă excesivă a evitat menţionarea un singur cuvânt despre găină, care l-ar fi plasat pe Colonna într-o poziţie inferioară faţă de Orlandini.

După citirea actului, faţa lui Colonna s-a luminat, în timp ce fruntea lui Orlandini a devenit mai întunecată; evident el se uita la găină şi probabil a simţit dorinţa cea mai violentă de a o arunca în faţa lui Colonna, dar o privire a lui Lucien de Franchi a împiedicat executarea acestui gest.

Primarul a văzut că nu mai era nici un moment de pierdut, el s-a dat înapoi, păstrând încă cele două mâini lipite, apoi, pentru a preveni o nouă discuţie în momentul semnării, gândind că fiecare dintre părţi ar putea considera o concesie faptul de a

---

[1] Autorul şi-a dat seama de neconcordanţa prezentată în PREFAŢĂ, şi „a căutat să dreagă busuiocul”. Începând cu ediţia „MICHEL LEVY FRERES” — Paris, 1862, apare doar numele de Orlandi. (n. t.).

semna primul, a luat stiloul, a semnat numele său, şi l-a oferit lui Orlandini, prevenind astfel orice ezitare a acestuia, Orlandini a luat stiloul, a semnat, şi l-a predat lui Lucien, care, folosind acelaşi subterfugiu paşnic, l-a trecut la rândul său lui Colonna, care a trecut peste toate şi a făcut crucea.

În acest moment, o muzică solemnă s-a auzit din biserică, se cânta *Te Deum* ca după o victorie.

Apoi, toţi au semnat fără nici o deosebire de grad sau titlu, la fel ca şi nobilimea din Franţa care cu 123 de ani înainte, a semnat protestul împotriva Ducelui de Maine.

Cei doi eroi ai zilei au intrat acum biserica, şi au îngenuncheat pe fiecare parte a corului, în locurile care au fost rezervate pentru ei.

Am văzut că, numai din acest moment, Lucien a devenit calm, totul se terminase, reconcilierea a fost încheiată nu doar pentru oameni, ci şi faţă de Dumnezeu. Restul serviciului divin, a trecut fără evenimente ce ar trebui relatate.

După ce mesa s-a terminat, Orlandini şi Colonna au plecat cu aceeaşi ceremonie. La uşă, la solicitarea primarului, şi-au atins din nou mâinile. Apoi, fiecare dintre ei, însoţit de prietenii şi susţinătorii lor, fiecare a mers la casa lui, unde în ultimii trei ani nici unul dintre ei nu intrase.

În ceea ce ne priveşte pe mine şi Lucien, ne-am întors la *signora* de Franchi, unde cina ne aştepta.

A fost uşor pentru mine să observ atenţia sporită cu care Lucien a citit numele meu atunci când am semnat actul de reconciliere, şi că acest nume nu era chiar necunoscut pentru el.

De dimineaţă i-am anunţat lui Lucien, intenţia mea de a pleca imediat după cină.

Eram aşteptat cu nerăbdare la Paris pentru repetiţia piesei mele „*Un Mariage sous Louis XV”*, şi am refuzat cu abilitate rugăminţile mamei şi fiului, rămânând ferm la prima decizia mea.

Lucien a cerut apoi permisiunea de a scrie fratelui său, şi *signora* de Franchi, care, cu un aspect clasic de severitate, păstrând în continuare toată sensibilitatea inimii unei mame, m-a făcut să promit că o voi oferi-o fiului ei cu mâna mea.

Acest lucru nu era cu siguranţă o problemă mare, Louis de

Franchi, ca un adevărat parizian, locuia pe Strada du Helder, nr 7.

Am cerut permisiunea de a vedea camera lui Lucien încă o dată. M-a dus el însuşi acolo, şi mi-a arătat toate obiectele importante.

— Ştii, a spus el, dacă orice lucru aici îţi place, trebuie să-l iei, pentru că este al tău.

Am luat un pumnal mic, care era suspendat într-un colţ obscur suficient să mă convingă că nu era de mare valoare, şi cum îl văzusem că aruncă o privire de admiraţie la centura mea de vânătoare, i-am dat-o implorându-l s-o accepte. El a avut bunul gust să-o ia, fără să repet cererea mea.

În acest moment, Griffo a apărut în uşă, pentru a mă informa că ghidul meu mă aşteaptă, iar calul meu a fost înşeuat.

Am pus deoparte un cadou pe care l-am pregătit pentru Griffo, era un fel de cuţit vânătoresc, cu două pistoale ataşate de lamă, la care ţevile erau ascunse în mâner.

Nu am văzut niciodată o mai mare încântare expusă decât atunci când i l-am înmânat.

Am coborât pe scări şi am găsit-o pe *signora* de Franchi aşteptându-mă pentru a-şi lua rămas bun, în locul unde ea m-a primit. I-am sărutat mâna, cu un sentiment de mare admiraţie pentru această femeie atât de simplă şi atât de demnă. Lucien m-a însoţit la uşă.

— În orice altă zi, a spus el, aş fi pus şaua pe calul meu, şi aş fi trecut cu tine peste munte, dar astăzi nu îndrăznesc să părăsesc Sullacaro, de teama că unul sau altul dintre cei doi, sau unul din prietenii lor să comită vreo nebunie.

— Şi faci foarte bine, am răspuns eu, şi crede-mă, eu sunt foarte fericit că am asistat la o astfel de ceremonie. Am luat parte la un eveniment istoric, demn de Corsica.

— Da, da, să fii mândru de ce ai văzut, căci ai asistat la ceva pentru care s-ar răsuci în mormintele lor oasele strămoşilor noştri.

— Am înţeles; că războiul lor a fost destul de înverşunat, dacă a fost nevoie de un notar pentru a întocmi un act de reconciliere.

— Sau, mai degrabă, ei nu ar fi de acord cu o reconciliere

întru totul.

El mi-a oferit mâna lui.

— Nu mi-ai însărcinat să-l îmbrăţişez pe fratele tău, i-am spus.

— Desigur, dacă nu te superi prea mult.

— Ei bine, atunci, să ne îmbrăţişăm unii pe alţii, eu nu-i pot da ceea ce nu am primit.

Ne-am îmbrăţişat unul pe altul.

— O să te văd din nou, într-o zi? l-am întrebat.

— Da, dacă te întorci în Corsica.

— Bine, dar dacă vii la Paris, treci pe la mine.

— Eu nu voi merge niciodată, a răspuns Lucien.

— Dacă vreodată ar trebui totuşi să vii, adresa o vei găsi în cartea mea din biblioteca fratelui tău, nu uita numele meu.

— Îţi promit că, dacă în orice caz, ar trebui să merg pe continent, ţie îţi voi face prima mea vizită.

— Foarte bine, asta am stabilit.

El mi-a oferit încă o dată mâna, şi ne-am despărţit. El m-a urmărit cu ochii, atâta timp cât putea să mă vadă pe strada care duce la râu.

Satul era liniştit. Doar aici şi acolo am observat un fel de agitaţie care urmează evenimentelor mari, şi îmi fixam ochii pe fiecare uşă pe lângă care am trecut, aşteptând să-l văd Orlandini ieşind să-şi respecte datoria lui, dar el părea să fi uitat cu totul despre această datorie.

Şi am trecut de ultima casă din sat, fără să fi văzut nici urmă de Orlandini.

M-am gândit că, în realitate, m-a neglijat, dar trebuie să spun, că în mijlocul evenimentelor grave cu care s-a confruntat Orlandini într-o astfel de zi, eu sincer l-am iertat şi scuzat că mă uitase astfel.

Dar dintr-o dată, în timp ce ne apropiam de pădure Bicchisano, am văzut un om ieşit dintre copaci, şi aşezându-se în mijlocul drumului.

L-am recunoscut imediat, şi mi-am condamnat nerăbdarea mea franceză, şi obiceiul meu de parizian, pentru că l-am acuzat cu uşurinţă de ingratitudine.

Am observat că el a găsit timp pentru a-şi pune aceeaşi

ţinută, în care l-am văzut prima dată la ruinele Vincentello; el purta cartuşiera sa, de care era suspendat pistolul indispensabil, şi el avea, de

asemenea, arma cu el.

Când ajuns la douăzeci de paşi de el, şi-a scos pălăria, în timp ce în acelaşi timp, am strunit calul meu, pentru a nu-l lăsa să aştepte.

— *Signor*, a spus el, nu puteam să te las să pleci din Sullacaro; fără a-ţi mulţumi pentru onoarea care ai făcut-o unui taran sărac ca mine, servind în calitate de martor, şi că acolo nu am avut o inimă la uşurinţa , nici o limbă la libertate, am preferat să te aştept aici.

— Îţi sunt foarte recunoscător, i-am răspuns, dar nu ar fi trebuit să te deranjezi din îndeletnicirile tale pentru asta. Te asigur că toată onoarea a fost pentru mine.

— Şi apoi, *signor*, a continuat banditul, cum pot să mă adaptez într-o clipă, să renunţ la un obicei de trei ani, de aerul de munte care este ciudat şi puternic? Odată ce l-ai inhalat, te sufoci în orice altă atmosferă. puţin timp în urmă, în timp ce stăteam în aceste case mizerabile, m-am gândit că în fiecare moment ar fi putut cădea acoperişul pe capul meu.

— Dar, ai spus că, nu ai de gând acum să-ţi reiei fostul mod de viaţă. Am înţeles că ai o casă, un câmp, şi o vie.

— Da! Dar sora mea a avut grijă de casă, iar Lucca a cultivat via. Noi corsicani nu ne pricepem.

— Care era ocupaţia ta, atunci?

— Supravegheam muncitorii, mergeam cu puşca pe umăr, şi mă duceam la vânătoare.

— Ei bine, dragul mea *signor* Orlandini, am spus eu, dând mâna cu el, noroc bun! Aminteşte-ţi că onoarea mea, precum a ta, este apărată în mod solemn în viitor, dacă nu vei vâna decât mufloni, căprioare, mistreţi, fazani şi potârnichi, dar niciodată pe Marco-Vincenzio Colonna, şi nici pe oricare dintre familia sau prietenii lui!

— Ah! *Eccellenza*, a răspuns el, cu o expresie a fizionomiei pe care nu am mai văzut-o înainte, decât pe faţa justiţiabilului Norman, „găina care mi-a revenit a fost una foarte slabă!”

Şi fără să spună un cuvânt, s-a întors spre desiş, şi imediat a dispărut.

Mi-am continuat drumul meu, făcând unele reflecţii că acest lucru poate fi un motiv, probabil, pentru o nouă ruptură

între Orlandini şi Colonna.

În acea noapte am dormit la Albiteccia. A doua zi, am ajuns la Ajaccio. Iar după opt zile, am sosit la Paris.

CAPITOLUL XII

În seara când am ajuns, m-am dus să-l vizitez pe *monsieur* Louis de Franchi, dar el era ieşit.

Am lăsat cartea mea de vizită, cu o notiţă prin care-l informam că vin direct de la Sullacaro, şi că sunt purtătorul unei scrisori de la fratele său Lucien. Am cerut să mă anunţe când mă poate primi, adăugând că mi-am dat cuvântul meu pentru a-i preda personal această scrisoare.

Pentru a scrie această notiţă, servitorul m-a însoţit în cabinetul stăpânului său, pentru a ajunge în cabinet am trecut prin sala de mese şi salon.

M-am uitat în jur cu o curiozitate pe care o veţi înţelege cu uşurinţă. Am recunoscut aceleaşi gust pe care l-am observat deja la Sullacaro, doar că aici era mult mai rafinat prin eleganţa pariziană. *Monsieur* de Franchi părea să aibă o încântătoare reşedinţă de burlac.

În ziua următoare, pe la ora unsprezece dimineaţa în timp ce mă îmbrăcam, pregătindu-mă să ies, valetul meu l-a anunţat pe *monsieur* de Franchi. I-am dat ordin să-l conducă în salon, să-i ofere ziarele, şi să-l informeze că într-o clipă voi fi la dispoziţia sa. Într-adevăr, după cinci minute, am intrat în salon.

SOTAIN

La zgomotul pe care l-am făcut, *monsieur* de Franchi, care, fără îndoială, din curtoazie, citea unul din foiletoanele mele, publicat la acel moment în ziare, a ridicat capul.

Am rămas împietrit de asemănarea lui cu fratele său.

El s-a ridicat.

— *Monsieur*, a spus el, ieri nu-mi venea să cred norocul meu, în timp ce citeam mica notă, care mi-a dat-o servitorul când am venit acasă. L-am făcut să repete descrierea persoanei de zece ori, în scopul de a verifica dacă corespunde cu ultimele portretele ale dumneavoastră. În această dimineaţă, în dubla mea nerăbdare, pentru a vă mulţumi, şi pentru a primi noutăţi despre familia mea, m-am prezentat aici, fără să fi consultat ceasul, şi prin urmare, mă tem că am venit prea devreme.

— Îmi cer scuze, i-am răspuns, pentru că nu am răspuns la început cu un compliment plăcut, dar declar, că uitându-mă la tine, trebuie să mă întreb dacă este *monsieur* Louis sau *signor* Lucien de Franchi, cel căruia am onoarea să mă adresez.

— Da, într-adevăr, asemănarea este mare, a continuat el, zâmbind, şi atunci când eram la Sullacaro, fratele meu şi cu mine eram singurele persoane care nu ne confundam. Cu toate acestea, când am plecat, el nu şi-a abandonat obiceiurile din insula Corsica, trebuie să-l fi văzut în aceeaşi redingotă care produce o diferenţă între noi.

— Ah, cu adevărat, am replicat eu, dar s-a întâmplat ca atunci când l-am părăsit era îmbrăcat exact ca tine, cu singură, excepţie fiind pantalonii albi, care nu sunt încă în sezon, la Paris, Deci, eu nu mai trebuie să separ asemănare dintre tine şi el, cel din amintirea mea pe seama diferenţei cu redingota de care vorbeşti Dar, am continuat eu, scoţând scrisoarea din buzunarul meu. Pot să înţeleg graba ta de a primi noutăţi de la familie, prin urmare, ia această scrisoare, pe care ar fi trebuit să o citeşti chiar ieri, dacă nu i-aş fi promis *signorei* de Franchi să o predau personal.

— Şi i-aţi lăsat pe toţi cu sănătatea în bună stare?

— Da, dar neliniştiţi.

— Pentru mine?

— Pentru tine, dar mă rog. Citeşte scrisoarea.

— Îmi permiteţi?

— Cum poţi să întrebi?

Monsieur de Franchi a desigilat scrisoarea, în timp ce pregăteam ţigările. Între timp, l-am privit cum citea cu nerăbdare misiva fraternă. Din când în când el a zâmbit, exclamând: „Acelaşi Louis scump. Ah aceeaşi mamă bună Da! Am înţeles!”

Mă gândeam încă la această asemănare ciudată, cu toate acestea, după cum mi-a spus Lucien, am observat o delicatesă mai mare în ten la Louis, şi o pronunţie mult mai corectă a limbii franceze.

— Ei bine, am început eu, când el a terminat, oferindu-i o ţigară, pe care el a aprins-o, ai citit acolo ce ţi-am spus deja, că familia ta este îngrijorată pentru tine, şi am văzut după mimica ta că nu am greşit.

— Nu, a spus el, cu tristeţe, nu cu totul. Este adevărat, nu sunt bolnav, dar am o durere. O durere violentă chiar, mărturisesc că în timp ce eu sufeream aici, i-am provocat fratele meu suferinţe acasă.

— Lucien mi-a spus deja ceea ce ai spus acum, dar într-adevăr, am acum confirmarea că ceea ce mi-a spus era adevărat, şi nu doar o plăsmuire din mintea lui, nu aveam nevoie de nimic mai mult decât dovada din acest moment... Deci, eşti convins că neliniştea care fratele tău a simţit-o în Corsica, a fost o consecinţă a stării tale de suferinţă de aici?

— Da, domnule, perfect.

— Deci, un răspuns afirmativ la prima din cele două probleme ce mă preocupă, permite-mi să întreb, nu din curiozitate, ci din interesul pe care-l simt, daca durerea de care ai vorbit tot timpul a trecut şi dacă te-ai consolat.

— Vai! Ştii, domnule, durerea devine mai violentă, dar cu timpul, durerea a amorţit, şi în cazul în care nici un accident grav n-ar apărea, rana din inima mea, ei bine, va mai sângera ceva timp, şi, în final ea se va închide. Între timp, reînnoiesc toate mulţumirile mele, şi dă-mi din când în când permisiunea de a vorbi cu tine de Sullacaro.

— Cu cea mai mare plăcere, i-am răspuns, dar de ce nu am continua conversaţia, care este total agreabilă pentru mine,

imediat vine slujitorul meu pentru a ne informa că micul dejun e gata?! Fă-mi favoarea de a mânca un cotlet cu mine, şi vom putea vorbi în largul nostru.

— Imposibil spre regretul meu profund am primit ieri o scrisoare de la cancelarul Ministrului de Justiţiei, care m-a invitat să trec azi, la prânz, pe la dânsul! Şi bine ştiţi că eu, un bietul avocat aspirant, nu pot lăsa un astfel de personaj important să aştepte.

— Ah!, Dar este, probabil, ca pentru vendeta dintre Orlandini şi Colonna să fi trimis el după tine.

— Presupun, căci fratele meu m-a informat că cearta s-a aplanat.

— Înainte de a pleca pot să-ţi dau o veste foarte sigură pe această temă; am semnat contractul ca fiind unul dintre martorii lui Orlandini.

— De fapt, fratele meu mi-a scris puţin despre asta. Dar vezi, a continuat el, consultând ceasul lui, sunt numai câteva minute înainte de prânz, trebuie să plec şi să informez pe ministru că fratele meu şi-a îndeplinit cuvântul meu.

— Oh, cu religiozitate! Te asigur.

— Dragul de Lucien! Am ştiut că acest acord nu este conform cu opiniile sale, el totuşi a făcut-o.

— Da, şi noi trebuie să-i fim recunoscători, pentru că te asigur, lucru l-a costat.

— Vom vorbi despre asta din nou, pentru că, crede-mă, îmi oferă cea mai mare fericire a privi din nou, cu ochii minţii, cel puţin, pe mama mea, pe fratele meu, ţara mea. Deci! Dacă îmi vei spune când să revin…

— Asta este destul de dificil, doar acum, în primele câteva zile după întoarcerea mea, am de gând să fiu un fel de vagabond.. Dar spune-mi unde te pot găsi?

— Ascultă, a spus el, mâine este mijlocul Postului Mare, nu-i aşa?

— Mâine?

— Da.

— Nu te duci la Balul Operei?

— Da şi nu. Da, căci dacă mă duc — mă duc de plăcere, nu, dacă nu am nici un interes.

— Eu trebuie să merg, chiar trebuie să merg.

— Ah! Ah! am spus eu, cu un zâmbet. Eu văd, aşa cum ai spus adineaori, că timpul a început să atenueze cele mai pregnante suferinţe, şi fără nici o îndoială că rana din inima ta va fi în curând vindecată.

— Greşeşti, pentru că am de gând să caut acolo, probabil, noi chinuri.

— Nu te duce!

— Cine în această lume face doar ceea ce doreşte să facă, mă duc, în ciuda suferinţei mele, mă duc unde mă împinge soarta. Ar fi mai bine să nu merg, ştiu asta — dar, cu toate acestea, voi merge?!

— La ce oră

— La douăsprezece şi jumătate, dacă vrei.

— Şi unde?

— În foaierul verde. În partea unde este pendulul.

— De acord.

Am dat mâna, şi a ieşit repede. Curând a bătut de doisprezece.

În ceea ce mă priveşte, am fost ocupat după-amiaza şi toată ziua următoare, cu toate acele vizite indispensabile pentru un om care a făcut o călătorie de optsprezece luni.

În ziua stabilită, la jumătate de oră după miezul nopţii, am fost la întâlnire.

Louis m-a lăsat să aştept ceva timp, el a urmărit o mască pe coridoare. El a crezut ca a recunoscut-o, dar masca s-a pierdut în mulţime, iar el nu a mai putut să o mai întâlnească.

Am început să-i vorbesc despre Corsica, dar Louis era prea distrat pentru a urmări un subiect de conversaţie serioasă, cu ochii constant fixaţi pe pendulă, şi dintr-o dată m-a lăsat exclamând:

— Ah! Uite un buchet de violete.

Şi el a plonjat în mulţime, pentru a aborda o femeie care avea un buchet enorm de violete în mână.

Din fericire în camera verde erau o mulţime de buchete, am fost acostat în curând de o grămadă de camelii, care m-a complimentat pentru întoarcerea mea fericită la Paris.

Buchetului de camelii i-a urmat la scurt timp un buchet de

trandafiri mari.

Buchetului de trandafiri — un buchet de mimoze. În final, după vreo cinci buchete, l-am întâlnit pe Dujarrier[1].

— Ah! Tu eşti, *mon cher*? a spus el. Bine te-ai întors, este o vreme minunată! Noi organizăm, în această seară, o cină la casa mea, vor veni, unul şi altul — a numit trei sau patru dintre prietenii noştri comuni — contez şi pe tine.

— O mie de mulţumiri, *mon cher*, am replicat eu, dar, în ciuda marii mele dorinţe de a accepta invitaţia ta, eu nu pot, pentru că sunt cu cineva.

— Dar cred că este de la sine înţeles că orice persoană are dreptul de a aduce pe cineva vrea, nu are nicio importanţă dacă pe masă voi mai pune şase căni de apă, pentru a păstra buchetele proaspete.

— Ah dragul meu prieten, te înşeli nu am buchet de flori pentru vreo dansatoare. Sunt cu un prieten de sex masculin.

— Ei bine, dar ştii proverbul, prietenul prietenilor noştri…

— El este un tânăr pe care nu-l ştii.

— Ei bine, vom face cunoştinţă!

— Îi voi propune, poate acceptă.

— Da, şi dacă refuză, adu-l cu forţa.

— Voi face tot ce pot. Îţi promit! Şi la ce oră este cina?

— La ora trei, dar va dura până la şase, ne vom distra.

— Foarte bine!

Un buchet de mimoze, care a auzit, probabil, ultima parte a conversaţiei noastre, l-a luat brusc de braţ pe Dujarrier, şi a dispărut cu el.

La câteva minute după aceea, m-am întâlnit din nou cu Louis, care a avut după toate probabilităţile, o discuţie cu buchetul lui de violete.

Am urmărit cu atenţie *domino*-ul care se îndepărta, am tachinat pe unul din prietenii mei, şi am luat braţul lui Louis.

— Ei bine, am început eu, ai aflat ce ai vrut să ştii?

— *Mon Die*u! Dar ştii că, în general, la un bal mascat, se

---

[1] Începând cu ediţia „MICHEL LEVY FRERES” — Paris, 1862, numele lui Dujarrier — este înlocuit cu D***. (n. t.).

spun de multe ori lucruri pe care noi nu ar trebui să le spunem?

— Sărmanul meu prieten, am spus eu, iartă-mă că îţi apun aşa, dar am impresia că te cunosc de când l-am văzut prima dată pe fratele tău. Să vedem... Te simţi nefericit, de ce? Care este problema?

— Oh! Doamne, nimic nu merită să fie repetat.

Am văzut că el doreşte să păstreze secretul lui, şi am tăcut.

Am făcut două sau trei ture în tăcere, eu, mai degrabă indiferent, pentru că nu aşteptam pe nimeni, el, tot timpul privind cu atenţie fiecare *domino* care trecea prin apropierea noastră.

— Uite, i-am spus, ştii ce ar trebui să faci?

El tremura ca un om care era forţat să-şi dezvăluie durerea lui.

— Eu ...? Nu! ... Ce vrei să spui? Îmi pare rău...

— Am de gând să-ţi propun o diversiune, de care cred că ai nevoie.

— Ce este!

— Vino să iei cina cu mine la casa unui prieten de-al meu.

— Oh, nu! Tem că aş fi un companion prea plictisitor.

— Bah! Auzi vorbă, atmosfera poate te va înveseli.

— În plus, eu nu am fost invitat.

— În cazul acesta te înşeli: eşti.

— Cu siguranţă amfitrionul tău este foarte amabil, dar, pe onoarea mea, nu mă simt demn.

În acest moment, am dat peste Dujarrier; el părea foarte absorbit de buchetul său de mimoze. Cu toate acestea, el m-a observat.

— Ei bine, a spus el, totul este stabilit, nu-i aşa? La ora trei.

— Nu sunt încă sigur, *mon cher ami*. Eu nu pot şti dacă companionul meu acceptă?

— Du-te la dracu'.

Şi el a continuat să se plimbe.

— Cine este acel domn? a întrebat Louis, în mod evident doar pentru a spune ceva.

— De ce, ăsta este Dujarrier, unul dintre prietenii noştri,

băiat foarte inteligent, el este manager al uneia din primele noastre ziare.

— *Monsieur* Dujarrier! A exclamă Louis! *Monsieur* Dujarrier! Eşti familiarizat cu el?

— Cu siguranţă, acum doi sau trei ani am fost în relaţii de afaceri, şi pot să spun că simt prietenie pentru el.

— La el intenţionaţi să luaţi cina la noapte?

— Exact?

— Am fost şi eu invitat în casa lui?

— Da!

— Ah, asta e cu totul altceva;! Accept invitaţia, atunci, da, o accept cu mare plăcere.

— Foarte bine. Am câştigat consimţământul tău, dar nu fără unele dificultăţi.

— Poate că nu ar trebui să merg acolo, a răspuns Louis, zâmbind trist, dar ştii ce ţi-am spus ieri, noi nu mergem unde ar trebui să mergem, dar în dacă soarta ne conduce, am şi dovadă în acest sens, este că ar fi fost mai bine să nu fi venit aici în această seară.

În acest moment, l-am întâlnit pe Dujarrier din nou.

— Dragul meu prieten, am spus eu, mi-am schimbat intenţia mea.

— Şi tu vii la petrecerea noastră?

— Da.

— Ah! bravo! Cu toate acestea, trebuie să te avertizez de un lucru.

— De care?

— S-ar putea ca cina noastră să se decaleze.

— Şi din ce cauză?

— Doar din cauza unui pariu făcut de Château-Renaud.

L-am simţit pe Louis tremurând cu o agitaţie excesivă, braţul lui fiind sub al meu. M-am întors spre el, dar, deşi faţa lui era mai palidă decât înainte, trăsăturile lui au rămas nemişcate.

— Şi care-i obiectul acestui pariu? am continuat, vorbind cu Dujarrier.

— Oh, ne-ar lua prea mult timp să-ţi spun aici. Apoi există o persoană pe aici, interesată de acest pariu, care ar putea să-l piardă, în cazul în care ea ne-ai auzi ce vorbim.

— Excelent La ora trei, atunci?!

— La ora trei.

Ne-am despărţit încă o dată. În trecere am privit pendula, era ora două şi treizeci şi cinci.

— Eşti familiarizat cu *monsieur* de Château-Renaud? a întrebat Louis, cu o emoţie în glas pe care a încercat în zadar să o disimuleze.

— Numai din vedere, m-am întâlnit cu el, uneori, în societate.

— El nu este, atunci unul dintre prietenii tăi?

— El nu este chiar o cunoştinţă de-a mea.

— Ah, cu atât mai bine! a spus Louis.

— De ce?

— Oh! Nimic.

— Dar tu, îl cunoşti?

— Indirect.

Fără a aduce atingere caracterului evaziv al răspunsul lui, am putut percepe cu uşurinţă că exista între *monsieur* de Franchi şi *monsieur* de Château-Renaud, una dintre acele relaţii misterioase, dirijate de către o femeie. Un sentiment instinctiv mi-a spus că ar fi mai bine pentru tovarăşul meu să ne întoarcem acasă amândoi.

— Acum ascultă aici, *monsieur* de Franchi, am început eu, vrei să asculţi sfatul meu?

— Ce este!?

— Să nu mergem la cina de la Dujarrier

— Dar de ce? Nu ne aşteaptă? Şi nu i-ai spus deja că mă vei aduce cu tine?

— Desigur i-am spus, dar ăsta nu este un motiv să şi mergem.

— De ce să nu mergem, atunci?

— Pentru că eu doar cred că ar fi mai bine pentru a nu ne ducem acolo

— Dar, în cele din urmă, ai un motiv pentru a

te răzgândi, astfel, întâi ai insistat să mă iei acolo, apoi parcă vrei să-mi faci în ciudă.

— Noi ar trebui să ne întâlnim cu *monsieur* de Château-Renaud.

— Cu atât mai bine! Ai declarat că poate fi foarte agreabil, şi aş fi încântat să fac cunoştinţă cu el.

— Ei bine, atunci, fie ce-o fi! Am răspuns eu.

— Vom merge atunci pentru că ai dorit.

Am coborât pe scări pentru a ne lua pelerinele noastre.

Monsieur Dujarrier locuia aproape de Operă. Era o vremea plăcută, şi cum mă gândeam că aerul proaspăt va calma mintea tovarăşul meu, i-am propus o scurtă plimbare, la care el a consimţit.

CAPITOLUL XIII

Am găsit în salon mai mulţi dintre prietenii mei, pe care-i văzusem în foaierul verde de la Operă, participanţi activi la petrecerile infernale, erau B***, L***, V***. A***. În plus, aşa cum am bănuit, două sau trei piese de *domino* care s-au demascat după ce şi-au depus buchete lor de mână, pentru a preîntâmpina vreun accident, în carafe.

L-am prezentat pe Louis de Franchi la unul şi altul, el a fost, desigur, salutat cu graţie de toţi aceştia.

După aproximativ zece minute a ajuns la rândul său şi Dujarrier, introducând într-o carafă buchetul de mimoze, pe care-l purtase o femeie frumoasă care şi-a abandonat cu uşurinţă masca, era o femeie obişnuită cu acest tip de societate.

L-am prezentat pe *monsieur* de Franchi lui Dujarrier.

— Acum, a spus unul dintre invitaţi, *monsieur* de B***. Ar fi cazul să ne se aşezăm la cină.

— Toate prezentările sunt făcute, dar nu au sosit toţi oaspeţii, a spus Dujarrier.

— Şi cine trebuie să mai vină?

— Château-Renaud nu a sosit încă

— Ah, este adevărat! Nu a făcut, parcă, un pariu? a întrebat V***.

— Da, pariul este o cină pentru douăsprezece persoane, dacă nu va aduce o anumită doamnă, pe care el însuşi a promis să o aducă aici.

— Şi, mă rog, cine este această doamnă, a întrebat buchetul de mimoze, este atât de timid încât să fie obiectul unor pariuri de acest fel?

M-am uitat la *monsieur* de Franchi, el era aparent calm, dar la fel de palid ca moartea.

— Pe sufletul meu, a spus Dujarrie. Eu nu cred că ar fi o indiscreţie mare pentru a-i da numele, mai ales că după toate probabilităţile, nu o ştiţi, este doamna de…

Louis a pus să mâna pe braţul lui Dujarrier.

— Domnule, a declarat el, de dragul noii noastre cunoştinţe, acordă-mi o favoare…

— Ce este?

— Nu spune numele persoanei care vine cu *monsieur* de Château-Renaud. Ştii că ea este o femeie măritată.

— Da, dar soţul ei este la Smirna, în Indii, în Mexic, sau nu ştiu unde, şi ştiţi că atunci când un soţ este atât de departe este la fel de bun ca în cazul în care nu există.

— Soţul ei se va întoarce în câteva zile, îl cunosc. El este un om de onoare, iar eu doresc, dacă este posibil, să-i salvez durerea aflând la întoarcere, că soţia a comis o indiscreţie de acest gen.

— În acest caz, scuză-mă, domnule, a spus Dujarrier nu am multe informaţii despre această doamnă, ştiam doar că este căsătorită. Dar, n-o cunosc nici pe ea nici pe soţul ei…

— Eu îl cunosc.

— Vom acţiona cu cea mai mare discreţie doamnelor şi domnilor, *monsieur* de Château-Renaud poate, sau nu poate veni, el poate veni singur, sau însoţit, el poate pierde, sau câştiga pariul său, vă solicit să păstraţi pentru această doamnă…, în toate cazurile, vă solicit să păstraţi secretul acestei aventuri.

Ei toţi cu o singură voce au promis, aşa cum li s-a solicitat, probabil, nu datorită unui sentiment foarte profund de solidaritate socială, ci pentru că fiecăruia le era foarte foame, şi, prin urmare dornic de a se aşeza la cină.

— Mulţumesc, domnule, i-a declarat de Franchi lui Dujarrier, oferindu-i mâna lui. Eu vă asigur că aţi acţionat ca un om galant.

Am plecat spre sufragerie, şi fiecare s-a aşezat pe scaunul său. Două locuri au rămas vacante; cele ale lui de Château-Renaud şi al doamnei care-l va însoţi.

Slujitorii au vrut să ridice cele două capace ale supierelor.

— Nu, a spus stăpânul casei, să-l aşteptăm pe *monsieur* de Château-Renaud, are timp până la ora patru. La acea oră vom şti dacă el a pierdut sau nu pariul său.

Nu l-am pierdut din vedere pe *monsieur* de Franchi. L-am văzut uitându-se la pendulă, era trei şi patruzeci.

— Ceasul merge corect? a întrebat Louis neglijent.

— Asta nu e treaba mea, a răspuns Dujarrier, râzând, de

Château-Renaud trebuie să se uite la asta! Am potrivit pendula mea după ceasul lui, aşa că el nu se poate plânge că timpul nu s-a înregistrat corect.

— Ah! Domnilor, a declarat buchetul de mimoze, *pour Dieu*, din moment ce este interzis să vorbim despre de Château-Renaud şi necunoscuta lui, pentru a nu cădea în simboluri, alegorii şi enigme , cu permisiunea dumneavoastră, spun că este oribil de a tăcea.

— Ai dreptate, a răspuns V***, sunt multe doamne de care putem vorbi, şi care nu doresc nimic mai mult decât să fie bârfite.

— În sănătatea lor! a spus Dujarrier.

Paharele au fost umplute cu şampanie rece. Fiecare oaspete avea sticla lui la îndemână.

Am observat că Louis a atins paharul doar uşor cu buzele lui.

— Bea, i-am spus, vei vedea că nu va veni.

— Mai este încă un sfert de ceas până la patru. La ora patru, indiferent de cât de mult ar întârzia, voi bea toată sticla.

— Bine, atunci.

În timp ce am schimbat aceste cuvinte pe un ton scăzut al vocii, conversaţia a devenit generală şi zgomotoasă. Din timp în timp Dujarrier şi Louis se uitau la pendulă, care îşi continua marşul său imperturbabil, perfect insensibilă la nerăbdarea celor două persoane care se uitau cu nerăbdare la limbile sale.

Cu cinci minute înainte de ora patru, m-am uitat la Louis.

— În sănătatea ta, a spus el.

El a luat paharul, zâmbind, şi l-a dus la buze.

El a golit doar aproximativ o jumătate, atunci când clopotul de la uşă a bătut.

M-am gândit că nu ar putea deveni mai palid, m-am înşelat.

— Ăsta e el, a spus Louis.

— Vom vedea în curând.

Sunetul de clopot a atras atenţia întregii societăţi, şi tăcerea cea mai profundă a urmat imediat conversaţiei zgomotoase.

O discuţie se auzea din anticameră.

Dujarrier s-a ridicat, şi a deschis uşa.

— Am recunoscut vocea ei, a declarat Louis, luând încheietura mea şi strângând-o cu mare forţă.

— Hai, curaj, fii bărbat, a răspuns eu, este evident că, dacă ea vine să ia cina în casa unui astfel de om şi cu aceşti oameni, cu care ea este în întregime nefamiliarizată, ea este o femeie care nu merita dragostea unui om de onoare.

— Urmaţi-mă, doamnă, a spus Dujarrier în anticameră, intraţi vă rog, vă asigur că suntem cu toţii printre prieteni.

— Vino, draga mea Émilie, a declarat domnul de Château-Renaud, să nu-ţi da masca jos, dacă nu vrei să faci acest lucru.

— Nenorocitul! murmură Louis.

În acest moment, doamna a intrat, trasă mai degrabă decât condusă de Château-Renaud, şi urmată de Dujarrier, care-şi îndeplinea obligaţia de stăpân al casei.

— Trei minute până la patru, a spus de Château-Renaud lui Dujarrier, cu o voce scăzută.

— Foarte bine, *mon cher*, ai câştigat.

— Nu încă, domnule, a spus doamna necunoscută, vorbind spre de Château-Renaud, şi ridicându-se cu eleganţă. Am înţeles, acum, de ce ai persistat; ai făcut un pariu să mă aduci aici la cină, nu-i aşa?

De Château-Renaud a rămas tăcut. Ea apoi se adresă lui Dujarrier:

— Aşa cum acest om nu răspunde, te rog să-mi răspundeţi, domnule? *Monsieur* de Château-Renaud a făcut un pariu să mă aducă aici, pentru a lua cina la tine?

— Eu nu pot nega, doamnă, că *monsieur* de Château-Renaud m-a flatat cu speranţa.

— Ei bine, domnule de Château-Renaud ai pierdut atunci, pentru că nu am fost conştientă de locul în care mă conduceai, şi am crezut că voi lua cina cu o doamnă, una dintre prietenele mele. Acum, aşa cum a făcut-o, nu aş fi venit aici de bună voie, mi se pare că domnul de Château-Renaud ar trebui să piardă pariul său.

— Dar acum eşti aici, draga mea Émilie, răspunse *monsieur* de Château-Renaud, vei sta, vezi ce companie bună avem în aceşti domni, şi vei vedea ce tovarăşe vesele sunt aceste doamne?

— Acum, că eu sunt aici, a spus necunoscuta, mulţumesc domnului care pare a fi stăpânul casei pentru primirea pe care el a fost încântat să mi-o dea, dar, acum, din păcate, eu nu pot accepta această invitaţie politicoasă, voi solicita lui *monsieur* Louis de Franchi să-mi dea braţul şi să mă conducă acasă.

Louis de Franchi s-a ridicat, şi într-o clipă se plasă între *monsieur* de Château-Renaud şi necunoscută.

— Te rog să mă respecţi, doamnă, a declarat de Château-Renaud, strângând dinţii cu furie. Eu sunt cel care te-a adus aici, prin urmare, este de datoria mea să te conduc acasă.

— Domnilor, a spus necunoscuta, sunt aici cinci bărbaţi, şi mă pun sub paza de onoare a dumneavoastră. Sper, că veţi preveni pe *monsieur* de Château-Renaud să nu folosească orice violenţă asupra mea.

Château-Renaud a făcut o mişcare, cu toţii s-au ridicat dintr-o dată.

— Foarte bine, doamnă, a spus el, ai libertatea de a acţiona cum vrei, ştiu cui voi avea să-i mulţumesc pentru asta.

— În cazul în care eu sunt acela, domnule, a spus Louis de Franchi, cu un aer de nobleţe imposibil de reprodus, mă vei găsi mâine, toată ziua, în Strada du Helder, nr. 7.

— Foarte bine, domnule, poate că nu vei avea onoarea de a veni la tine în persoană, dar sper că va fi de ajuns pentru a primi pe doi dintre prietenii mei, în locul meu.

— Nici nu doresc altceva de la tine, domnule, a declarat Louis de Franchi, ridicând din umeri, dar nu se aranjează aşa ceva înaintea unei doamne. Vino, doamnă, a continuat el, ţinând braţul necunoscutei, şi credeţi-mă, eu vă mulţumesc sincer pentru onoarea ce mi-o faceţi.

Amândoi au ieşit, în mijlocul unei tăceri profunde.

— Ei bine, acum, domnilor? a început de Château-Renaud, de îndată ce uşa s-a închis. Am pierdut pariul meu, asta-i, mâine seară toţi cei care sunt aici, se vor întâlni la Frères-Provençaux…

Se aşeză pe unul din scaunele goale, şi a ridicat paharul spre Dujarrier, care l-a umplut până la buză.

Între timp, în ciuda veseliei zgomotoase a lui de Château-Renaud, restul cinei a decurs destul de plictisitor.

CAPITOLUL XIV

În ziua următoare, sau mai degrabă în aceeaşi zi, m-am trezit devreme, la ora zece dimineaţa eram la uşa reşedinţei lui Louis de Franchi.

Când urcam treptele, m-am întâlnit cu doi domni care coborau. Unul dintre ei era evident un om de lume. Celălalt, decorat cu Legiunea de Onoare, părea, în pofida ţinutei civile, să fie un militar. Nu am avut nici o îndoială că aceşti domni au ieşit de la domnul de Franchi, i-am urmărit cu ochii până la poalele scărilor, iar apoi am continuat drumul meu şi am tras de clopot.

Valetul a deschis uşa. Stăpânul său era în cabinetul lui.

Când a intrat să mă anunţe, Louis, era ocupat scriind o notă, întoarse capul.

— Ah! Tu eşti? a spus el, a strâns nota în mână şi a aruncat-o în foc, această notă îţi era adresată, şi aveam de gând să ţi-o trimit. Foarte bine, Joseph, eu nu sunt acasă pentru nimeni în această dimineaţă.

Valetul părăsi salonul.

— I-ai văzut pe cei doi domni pe care i-ai întâlnit pe scară? a continuat Louis, arătându-mi un fotoliu.

— Da, unul dintre ei era decorat.

— Exact.

— Am suspectat că au fost să te viziteze.

— Ai ghicit bine.

— Au venit în numele lui *monsieur* de Château-Renaud?

— Ei sunt secunzii săi.

— Ah, *Diable!* El a luat problema în mod riguros, se pare.

— El nu a putut face altfel, vei recunoaşte asta, a spus Louis.

— Şi au venit…

— Pentru a solicita să trimit doi dintre prietenii mei pentru a vorbi cu ei despre problemă; atunci m-am gândit la tine.

— Sunt flatat mult că ţi-ai amintit de mine, dar eu nu pot merge singur pentru a-i vedea.

— Am trimis după unul dintre prietenii mei, baronul Giordano de Martelli, pentru a lua micul dejun cu noi El va fi aici

la ora unsprezece... Atunci vom lua micul dejun împreună, şi la amiază, veţi avea amabilitatea de a vă întâlni cu aceşti domni, care au promis să stea acasă până la ora trei. Aici sunt numele lor şi reşedinţele.

Louis mi-a întins două cărţi de vizită.

Una, era a baronului Réné de Châteaugrand, cealaltă, a lui *monsieur* Adrien de Boissy. Primul locuia în Strada de la Paix, nr. 12, al doilea, care, aşa cum am bănuit, era militar, locotenent în regimentul de vânători d'Afrique, şi locuia în Strada de Lille, nr. 29.

Am mototolit şi am aruncat pe masă cărţile de vizită.

— Ei bine, ce te deranjează? a întrebat Louis.

— Aş vrea să-mi spui, destul de sincer, dacă consideri că această afacere este deosebit de gravă. Ştii că conduita noastră trebuie să fie reglementată în consecinţă.

— Cum? Este cu siguranţă foarte gravă, ai auzit cum m-am pus la dispoziţia lui *monsieur* de Château-Renaud, şi el mi-a trimis secunzii săi!... Prin urmare, nu am altceva de făcut, nu pot să las lucrurile să ia alt curs...

— Da, desigur, dar...

— Du-te, a declarat Louis, zâmbind.

— Dar cel puţin ar trebui să ştiu cum ai de gând să lupţi, eu nu pot vedea doi oameni tăindu-şi gâtul unul. celuilalt, fără a cel puţin să cunosc motivul luptei. Ştii foarte bine că poziţia secunzilor este mai importantă decât cea a luptătorilor.

— *„Ei bine, atunci, vă voi spune, în două cuvinte, cauza acestei zâzanii. La sosirea mea în Paris, unul dintre prietenii mei, căpitan pe o fregată, m-a prezentat soţiei sale. Era tânără şi frumoasă... vederea ei a făcut o atât de profundă impresie asupra mea, că temându-mă să nu cad în dragoste cu ea, am profitat rareori de permisiunea ce am primit-o, de a veni la ei casă, la orice oră. Prietenul meu s-a plâns de indiferenţa mea. I-am spus în mod deschis adevărul, adică, că soţia lui era prea fermecătoare în toate privinţele, pentru mine pentru a risca de a veni la ei prea des. Mi-a zâmbit, mi-a dat mâna şi m-a invitat la cină în aceeaşi zi...*

Dragul meu Louis, a spus el, la desert, plec peste trei săptămâni în Mexic; poate că voi fi plecat trei luni, poate şase

luni, sau chiar mai mult, marinarii nu ştiu niciodată cât durează despărţirea. În absenţa mea voi fi fericit s-o las pe Émilie în grijă ta. Iar tu, Émilie, îţi solicit să-l tratezi pe Louis de Franchi ca un frate.

Domniţa mi-a răspuns, oferindu-mi mâna ei. Am fost surprins, nu ştiam ce să spun, şi eu trebuie să-i fi părut foarte insipid noii mele surori. Trei săptămâni după aceea, prietenul meu a plecat. În timpul acestor trei săptămâni, el mi-a cerut să vin să cinez la ei cel puţin o dată pe săptămână.

Émilie a locuit la mama ei. Nu este necesar să-ţi spun, că încrederea soţului ei a fost sacră pentru mine, şi deşi o iubesc mai mult decât era necesar pentru un frate, nu m-am uitat la ea decât ca la o soră. Şase luni au trecut. Émilie locuieşte, încă, cu mama ei, şi, în consecinţă, soţul ei mi-a cerut s-o vizitez, iar ea a continuat să mă primească. Prietenul meu nu are reputaţia unui om gelos, fapt pentru care el o adoră pe Émilie, şi are încredere deplină în ea.

Deci, Émilie a continuat să primească. Cu toate acestea, ea a primit doar cunoştinţe intime, şi prezenţa mamei sale a împiedicat ca limbile rău intenţionate să clevetească. Nimeni nu a îndrăznit vreodată să exprime un singur cuvânt, care ar fi putut păta reputaţia ei.

Acum trei luni i-a fost prezentat monsieur de Château-Renaud. Tu crezi în presentimente? La vederea lui, am tremurat! El nu a vorbit cu mine... Era, ceea ce se spune, un om de lume. Atunci când a plecat, deja îl uram. De ce, nu pot şti.

Sau, mai degrabă, am perceput că a avut asupra lui aceeaşi impresie pe care a avut o făcut asupra mea, când am văzut-o pe Émilie pentru prima dată.

În ceea ce o priveşte pe ea, mi-a părut că Émilie l-a primit cu mai multă cochetărie ca de obicei.

Fără îndoială, asta a fost o greşeală, dar ţi-am spus că, în adâncul inimii mele am n-am încetat niciodată s-o iubesc pe Émilie, şi am fost gelos.

Deci, la următoarea recepţie, nu l-am scăpat din ochi pe monsieur de Château-Renaud. Poate el a observat îndărătnicia mea, în urma privirilor mele. Şi mi se părea, că în timp ce vorbea pe un ton scăzut cu Émilie , a încercat să mă facă să

apar ridicol.

Dacă aş fi urmat vocea inimii mele, ar fi trebuit să-i caut motiv de ceartă în acea seară, şi sub orice pretext aş fi luptat un duel cu el, dar m-am controlat, considerând că un astfel de comportament ar fi fost absurd…

Dar cum aş putea să suport în fiecare vineri, acelaşi chin, pentru mine monsieur de Château-Renaud fiind cu totul un om de lume, la modă, un leu, era…? Eram forţat să recunosc superioritatea lui, în multe privinţe, dar m-am gândit că Émilie îi dădea mai multă atenţie decât ar fi meritat.

Curând după aceea, se pare că nu eram singura persoană care a observat această preferinţă a lui Émilie pentru monsieur de Château-Renaud, o preferinţă care a crescut atât de rapid şi atât de vizibil, într-o zi Giordano, care la fel ca mine vizita casa ei, mi-a vorbit despre asta.

Din acel moment decizia mea a fost luată, am hotărât să vorbesc cu Émilie pe această temă. Cum eram convins că era doar o nechibzuinţă din partea ei, a devenit necesar pentru mine să-i deschid ochii la comportamentul ei, pentru a-i arăta că purtarea ei poate fi taxată drept frivolitate.

Dar, spre marea mea surprindere, Émilie a luat observaţiile mele ca o glumă, pretinzând că sunt nebun, şi că cei care împărtăşesc ideile mele sunt la fel de nebuni ca mine.

Am insistat.

Émilie, mi-a răspuns că întrucât eu o iubesc, nu pot fi un judecător imparţial.

Am rămas uimit; soţul ei îi spusese totul.

Din acest moment, privit în lumina unui îndrăgostit dezamăgit şi gelos, poziţia mea a devenit odioasă şi aproape ridicolă, am încetat vizitele la Émilie...

Dar eu încă am continuat să primesc ştiri de la ea, şi nu eram mai puţin nefericit pentru că s-a început să se vorbească în mod deschis de atenţia lui de Château-Renaud pentru Émilie.

Am hotărât să-i scriu. Am făcut acest lucru cu cea mai mare atenţie de care am fost capabil, rugând-o în numele onoarei ei compromisă, în numele soţului ei absent, care era plin de încredere în ea, pentru a reflecta un ceas asupra tuturor acţiunilor sale. Ea nu mi-a răspuns.

Ce vrei! Dragostea este independentă de voinţă, săraca creatură care iubeşte, şi plăcerea, este oarbă, sau mai degrabă este absolută.

În ultimul timp am auzit deschis spunându-se că Émilie era amanta lui de Château-Renaud.

Ceea ce am suferit, atunci este imposibil pentru mine să descriu. Acesta era suferinţa pe care sărmanul fratele meu a simţit-o în acea perioadă. Am îndurat durerea.

Între timp, au trecut vreo zece sau doisprezece zile.

În ziua când ai sunat la uşa mea, am primit o scrisoare anonimă, am bănuit că de la o doamnă, care mi-a dat întâlnire la Balul de la Opera... Ea mi-a spus că are anumite informaţii pentru a mi le comunica cu privire la o prietenă de-a mea, o doamnă, dar nu poate, pentru moment, să-mi spună numele ei.”

— Acest nume era Émilie?

— „Scria că o voi recunoaşte după un buchet de violete.

Ţi-am spus atunci că nu ar trebui să mă fi dus la bal, dar repet, am fost împins de soartă!

— M-am dus am găsit domino-ul meu la momentul şi locul desemnat. Ea a confirmat tot ce ai auzit deja... Este cert că de Château-Renaud este iubitul lui Émilie, şi cum m-am îndoit, ea mi-a spus, ca o dovadă adevărului pe care-l spune, că monsieur de Château-Renaud a făcut pariu că o va aduce pe noua sa amantă la cina de la Dujarrier.

— Soarta a rânduit că erai familiarizat cu monsieur Dujarrier, care te-a invitat la cină şi că ai avut permisiunea de a aduce un prieten. Ştii restul.”

— Acum, ce altceva pot să fac decât să aştept şi să accept propunerile care vor fi făcute de adversarul meu?

Nu era nimic de răspuns la asta. Deci, am plecat doar capul meu.

— Dar, i-am răspuns după o clipă, cu un sentiment de teamă, cred că-mi amintesc, sper că mă înşel, că fratele tău mi-a spus că niciodată nu ai atins un pistol sau un o sabie.

— Asta e adevărat.

— Dar atunci eşti la discreţia adversarului tău?

— Poate Dumnezeu va veghea asupra mea!?

CAPITOLUL XV

În acest moment, valetul l-a anunţat pe baronul Giordano de Martelli.

El era, la fel ca Louis de Franchi, un tânăr corsican din provincia Sartene, şi servea în regimentul 11. După două sau trei fapte admirabile l-au promovat la gradul de căpitan, avea vârsta de douăzeci şi trei de ani. Era, desigur, în ţinută civilă.

— Ei bine, i-a spus el lui Louis, după ce m-a salutat, chestiunea a ajuns acum la punctul în care trebuie să fi devenit inevitabilă, şi după cum mi-ai scris, nu am nicio îndoială că vei primi vizita secunzilor lui *monsieur* de Château-Renaud.

— Au fost deja, a spus Louis.

— Aceşti domnilor au lăsat numele lor şi adresele?

— Aici sunt cărţile lor de vizită.

— Ei bine, valetul tău mi-a spus că micul dejun este gata! Să mâncăm, după care le vom întoarce vizita acestor domni.

Am trecut în sala de mese, despre împrejurarea care ne-a adus împreună nu am vorbit deloc.

A fost momentul când Louis m-a întrebat despre călătoria mea în Corsica, şi doar acum am găsit oportunitatea de a-i povesti ceea ce cititorul ştie deja.

Acum, mintea tânărului a uitat de lupta cu *monsieur* de Château-Renaud din ziua următoare, toate sentimentele pentru ţara sa de origine s-au întors în inima lui. El m-a făcut să repet de douăzeci de ori ceea ce mama lui şi fratele lui mi-au spus să-i transmit. El era în mod special afectat şi cunoştea adevăratele maniere de corsican ale lui Lucien — prin grija cu care a participat la pacificarea dintre Orlandini şi Colonna.

Pendula a sunat de prânz.

— Eu cred, prietenii mei, că este momentul să întoarceţi vizita acestor domni care vă aşteaptă cu nerăbdare, o mai mare întârziere ar putea să îi determine să ne acuze de neglijenţă.

— Ah! Nu-ţi face probleme, în această privinţă, am spus eu, au plecat de aici doar cu două ore în urmă, şi ei trebuie să-ţi acorde timpul necesar pentru a trimite după noi.

— Nu contează, a declarat baronul Giordano, Louis are

dreptate.

— Acum, i-am spus eu lui Louis, trebuie ca noi să ştim ce-ţi convine, sabia sau pistolul?

— Oh, domnule! V-am spus că îmi este indiferent, eu sunt la fel de puţin familiarizat cu amândouă, în afară de aceasta, *monsieur* de Château-Renaud mă va scuti de jena de a alege..., fără îndoială, se consideră parte vătămată, şi, ca atare, are dreptul de a alege ceea ce-i place cel mai mult.

— Dar, în pofida faptului că „infracţiunea" este discutabilă, nu ai făcut nimic altceva decât să oferi braţul care ţi-a fost cerut...

— Ascultă-mă, a spus Louis, orice discuţie, în opinia mea, ar arăta ca o dorinţă de a face un aranjament în mod natural foarte paşnic, tu ştii asta, eu sunt departe de a fi un duelist, pentru că aceasta este prima mea afacere, dar doar pentru aceste motive doresc să joc galant.

— Ah, e foarte uşor pentru tine să spui aşa, *mon cher!* Ai doar riscul vieţii tale, în timp nouă ne laşi responsabilitatea de a transmite familiei tale toate consecinţele a ceea ce se poate întâmpla.

— Oh! Cât despre asta, nu fiţi neliniştiţi! Îi ştiu pe mama mea şi fratele meu, ei vor întreba pur şi simplu dacă Louis s-a comportat ca un om galant. Şi când le vei spui, „Da!" ei vor răspunde: „Asta este bine!"

— Dar, în cele din urmă, spune-ne ce arme ai prefera.

— Ei bine, dacă pistolul este propus, accepta imediat.

— Asta este, de asemenea, şi părerea mea, a spus baronul.

— Parşivă arma! am spus, dar din moment ce este sfatul tău... Dar este o armă urâtă.

— Mai am timp să învăţ să mânuiesc o sabie până mâine?

— Nu. Cu toate acestea, cu o lecţie bună cu Grisier, poate că ai apuca să înveţi să te aperi.

Louis a zâmbit.

— Crede-mă, a spus el, ce se va întâmpla cu mine mâine este deja scris în cartea destinului, şi ce putem face, tu şi cu mine, nu vom schimba nimic.

După aceasta, am dat mâna cu el şi am coborât.

Prima noastră vizită a fost natural la martorul adversarul nostru, care era cel mai aproape de noi.

Prin urmare, l-am vizitat pe *monsieur* Réné de Châteaugrand, care locuia, după cum am menţionat deja, pe Strada de la Paix, nr. 12.

Valetul ne-a informat că accesul este interzis pentru toate persoanele, cu excepţia celor care vin din partea lui *monsieur* Louis de Franchi. Ne-am dezvăluit identitatea noastră, am prezentat cărţile noastre de vizită, şi am fost primiţi fără întârziere.

L-am găsit pe *monsieur* de Châteaugrand ca un om de lume, perfect elegant. El nu ne-a permis să mergem şi la domnul de Boissy, dar ne-a informat că au convenit între ei, că oricine ar fi contactat primul, trebuie să trimită după celălalt. *Monsieur* de Châteaugrand l-a trimis, prin urmare, pe slujitorul lui să-l informeze imediat pe domnul Adrien de Boissy de faptul că-l aşteptăm la reşedinţa sa.

În acest timp, nu am făcut nici o menţiune despre problema ce ne-a adus aici. Am vorbit de curse, de vânătoare, şi operă.

Monsieur de Boissy a ajuns după zece minute.

Cei doi domni nu au abuzat de dreptul lor de a alege armele. Sabia şi pistolul erau la fel de familiare pentru *monsieur* de Château-Renaud, care se lăsa în întregime la preferinţa lui *monsieur* Louis de Franchi, sau decizia să fie luată aleatoriu.

Un ludovic de aur a fost apoi aruncat în aer, *cap* pentru sabie, *pajură* pentru pistol. Ludovicul a căzut cu *pajura* în sus.

Am convenit în cele din urmă că duelul ar trebui să aibă loc în dimineaţa următoare, la ora nouă, în Bois de Vincennes, că adversarii urmau să fie amplasaţi la o distanţă de douăzeci de paşi, unii de la alţii, că unul dintre secunzi ar trebui să bată de trei ori din palme, ca un semnal, şi că la a treia bătaie ambii să tragă.

Am transmis acest răspuns lui *monsieur* de Franchi.

În aceeaşi seară, după ce m-am întors acasă, am găsit cărţile de vizită a lui *monsieur* de Châteaugrand şi a lui *monsieur* de Boissy.

CAPITOLUL XVI

Am fost să-l văd pe *monsieur* Louis de Franchi în acea seară la ora opt, să-l întreb dacă el nu are nici un ordin sau instrucţiune pentru a-mi da, dar el mi-a solicitat să aştept până dimineaţa următoare, adăugând cu un aer ciudat.

— Noaptea e un sfetnic bun.

În consecinţă, în dimineaţa următoare, în loc să-l aştept pe el să vină la ora opt, când poate nu vom mai avea mult timp să discutăm până la întâlnirea de la nouă, am fost la reşedinţa lui de Franchi, la şapte şi jumătate.

El era în cabinetul său, scria.

La zgomotul pe care l-am făcut deschizând uşa, el se întoarse. Era foarte palid.

— Scuză-mă, a spus el, am terminat doar scrisoarea către mama mea. Stai jos şi ia un ziar, presa de azi a venit deja. În „La Presse”, de exemplu este un foileton fermecător de *monsieur*... de Méry.

Mi-am luat ziarul pe care el l-a desemnat, observând cu uimire contrastul dintre paloarea aproape lividă a tânărului şi vocea lui, atât de dulce, gravă, şi calmă.

Am încercat să citesc, dar am urmat doar cuvintele cu ochii mei, fără a reţine nici o idee distinctă în mintea mea. În câteva minute, el a sunat din clopoţel după valetul lui.

— Am terminat, a spus el. Apoi, spuse valetului:

— Iosif, nu sunt acasă pentru nimeni, nici măcar pentru Giordano Dacă vine, îl inviţi să aştepte în salon. Vreau să fiu singur cu acest domn câteva minute, fără nici o întrerupere.

Slujitorul a ieşit şi a închis uşa.

— Ei bine, acum, Alexandre dragul meu, a început el să-mi spună, Giordano este corsican, şi are ideile din insula Corsica, eu nu pot, prin urmare, să-i încredinţez ultimele mele dorinţe… Îi voi cere să păstreze secretul, atâta tot . Cât despre tine, trebuie să-mi promiţi că vei îndeplini instrucţiunile mele până la ultima literă!

— Desigur! nu asta este oare datoria unui martor?

— Da, dar a ta este mult mai importantă, vei salva familia mea poate de o altă nenorocire.

— O altă nenorocire? am exclamat eu, cu uimire.

— Stai! a spus el, citeşte această scrisoare.

Am luat scrisoarea din mâna lui de Franchi, şi am citit-o cu o uimire în creşterea:

*„Buna mea **Mamă**,*

Dacă eu nu ştiam că sunteţi atât de puternică ca un spartan şi supusă ca o creştină, ar trebui să folosesc toate mijloacele posibile pentru a vă pregăti pentru evenimente îngrozitoare, care sunt pe cale să vă copleşească. Când primiţi această scrisoare, veţi avea dar un fiu!

***Lucien**, fratele meu excelent, care o va iubi pe mama mea pentru amândoi.*

Alaltăieri, am fost atacat de o febră cerebrală, căreia nu i-am acordat atenţia necesară de la primele simptome, când medicul a fost chemat, era prea târziu…

*Draga mea **Mamă**, nu există nici o speranţă pentru mine. Nimic măcar un miracol nu ar putea să mă mântuiască, şi ce drept am eu să aştept ca Dumnezeu să facă o astfel de minune pentru mine?*

Vă scriu când sunt încă lucid. Dacă mor, această scrisoare va fi pusă la poştă după un sfert de oră de la moartea mea. În egoismul meu cu dragostea mea pentru tine, aş dori să ştiţi că murind, nu regret nimic din această lume, decât sensibilitatea şi dragostea către tine şi fratelui meu.

Adio, mama mea, nu plânge. Sufletul meu te-a iubit, nu corpul meu, şi atâta timp cât duhul meu va exista, niciodată nu va înceta să vă iubească!

Niciodată!

*Adio, **Lucien**! Nu lăsa pe mama noastră să creadă că ea nu are decât un singur fiu, pe tine!*

***Fiul** vostru şi **fratele** tău,*

Louis de Franchi.”

După ce am citit aceste cuvinte din urmă, m-am uitat la cel care le scrisese.

— Ei bine, am spus, care este sensul acestor rânduri?

— Nu înţelegi?

— Nu!

— Voi fi ucis la zece minute după nouă!

— Vei fi ucis?

— Da.

— Dar tu spui o prostie, de unde o astfel de idee?

— Nu, nu este o prostie, nici vreo slăbiciune, dragul meu prieten, am fost informat, asta-i tot.

— Informat şi de către cine?!

— Nu ţi-a spus fratele meu, a spus Louis, cu un zâmbet, că bărbaţii din familia noastră se bucură de un privilegiu ciudat?

— Da, el mi-a spus, i-am răspuns, tremurând de ciudă, el mi-a vorbit despre viziuni.

— Exact! Ei bine, tatăl meu mi-a apărut aseară, este motivul pentru care m-ai găsit atât de palid, vederea morţilor de către vii te face palid.

M-am uitat la el cu o uimire care nu era departe de teroare. „L-ai văzut pe tatăl tău aseară, aşa ai spus?”

— Da.

— Şi el a vorbit cu tine?

— El mi-a anunţat moartea mea!

— A fost un coşmar?

— A fost o realitate teribilă.

— Dormeai?

— Eram treaz! Nu crezi că un tată poate să-i apară fiul său?

— Am plecat capul, pentru, că în adâncul inimii mele, am crezut într-o asemenea posibilitate.

— Cum s-a întâmplat? am întrebat din nou.

— „În modul cel mai simplu şi natural. Citeam în timp ce-l aşteptam pe tatăl meu, pentru că ştiam, că dacă eram în pericol, va apărea. La miezul nopţii lampa mea, fără nici o cauză aparenta, a început să pâlpâie. Uşa s-a deschis încet, şi tatăl meu a apărut.”

— Dar cum? l-am întrebat.

— „La fel cum era în timpul vieţii sale, îmbrăcat în veşmântul care-l purta de obicei, el, numai că el era foarte palid, iar ochii lui erau orbi.”

— Oh, Doamne!

— Atunci s-a apropiat încet de patul meu. M-am ridicat în cot. *„Bine ai venit, tată, i-am spus.*

El a venit mai aproape, s-a uitat fix la mine, şi mi s-a părut că ochii săi lipsiţi de viaţă s-au animat de forţa afecţiunii paterne.”

— Continuă, acest lucru este teribil!

— „Apoi buzele s-au mişcat, şi ciudat, deşi cuvintele lui nu produceau nici un sunet, am simţit un glas răsunător trecând prin mine, distinct şi vibrând ca un ecou.”

— Şi ce ţi-a spus?

— „Gândeşte-te la Dumnezeu, fiul meu!

— Voi fi ucis în acest duel? l-am întrebat eu.

Am văzut cum două lacrimi se rostogolesc din ochii fără viaţă, pe faţa palidă a spectrului.

— Şi la ce oră?

El a arătat cu degetul spre pendulă. am urmat direcţia indicată. Ceasul arăta nouă şi zece.

— Foarte bine, tată! am răspuns eu, atunci voia lui Dumnezeu se va face! Este adevărat că trebuie să plec de lângă mama mea, dar eu vin la tine.

Un zâmbet slab a trecut peste buzele palide, şi mi-a făcut un semn de rămas bun.

Uşa s-a deschis... El a dispărut, iar uşa s-a închis.”

Acest destăinuire a fost făcută într-o manieră simplă şi naturală, era evident pentru mine că el a descris scena cum a avut loc în mod efectiv, sau, în adâncurile minţii sale, a fost poate o iluzie, care, după ce a fost luată ca o realitate, era la fel de groaznică prin consecinţele sale.

Am şters sudoarea ce-mi picura pe frunte.

— Acum, a continuat Louis, îl ştii pe fratele meu, nu-i aşa?

— Da.

— Ce crezi că ar face el dacă ar şti că am fost ucis într-un duel?

— El ar pleca din Sullacaro într-o clipă, să vină aici şi să

lupte cu cel care a provocat moartea ta.

— Exact şi dacă el este ucis la rândul său?! Mama mea va fi de trei ori văduvă. Odată văduvă pentru soţul ei, de două ori văduvă pentru cei doi fii ai săi.

— Oh, am înţeles! Este oribil!

— Ei bine, trebuie să evităm acest lucru! Trebuie să evităm! În acest scop, am scris această scrisoare pentru mama mea. Crezând că am murit din cauza unei febre la creier, fratele meu nu va căuta să se răzbune, şi mama mea se va consola mai uşor dacă ar crede că am fost lovit din voia lui Dumnezeu, decât dacă ea ar şti că am fost ucis de mâna unui om, cu excepţia cazului în care...

— Cu excepţia cazului în care...? am repetat eu.

— Oh, nu! a spus Louis. Sper că nu va fi cazul...

Am văzut că el a răspuns singur la temerile sale, şi nu am mai insistat.

În acest moment, uşa s-a deschis.

— Dragul meu de Franchi, a declarat baronul Giordano, am respectat ordinele tale, atâta timp cât a fost posibil, dar este ora opt, întâlnirea este la nouă, şi avem o leghe şi jumătate de mers. Trebuie să plecăm.

— Sunt gata, dragul meu prieten, a spus Louis. Intră i-am spus acestui domn tot ce am avut să-i spun. El a dus degetul la buze, şi s-a uitat la mine. Asta e pentru tine, prietenul meu, a continuat el, revenind la masă, şi luând o scrisoare sigilată de la ea; aici sunt instrucţiunile către tine, dacă s-ar întâmpla vreo nenorocire, citeşte aceste rânduri, şi te rog să faci ceea ce ţi-am cerut...

— Voi face cum mi-ai scris. Aţi făcut rost de arme? a întrebat baronul Giordano.

— Da, am răspuns eu, dar tocmai când am fost gata să plec de acasă, am observat că unul dintre percutoare nu funcţionează bine, vom lua o cutie de pistoale de la Devisme, când vom trece pe lângă el.

Louis s-a uitat la mine cu un zâmbet, şi mi-a oferit mâna lui. Părea să înţeleagă că nu doresc să fie ucis cu unul din pistoale mele.

— Ai o trăsură, a întrebat Louis, sau îl trimit pe Iosif să

aducă una?

— Am *coupé*-ul meu, a spus baronul, şi dacă ne înghesuim un pic, putem sta foarte bine toţi trei, în plus, suntem grăbiţi, timpul ne presează. Iar caii mei merg mai repede decât cei de piaţă.

— Să mergem, atunci, a spus Louis.

Am coborât. La uşă Iosif ne aştepta:

— Să merg cu *monsieur*? a întrebat el.

— Nu, Joseph, este inutil, nu va fi nevoie de tine.

Apoi, rămânând un pic în spate Louis i-a spus:

— Uite aici, prietenul meu, şi i-a pus în mână un mic ceas de aur. Dacă, uneori, în momentele mele de umor de prost gust te-am jignit, scuză-mă.

— Oh, *monsieur*! exclamă Joseph, ochii umplându-i-se cu lacrimi, ce vrei să spui?

— Taci! a spus Louis, şi a plecat rapid să ni se alăture.

— A fost un slujitor bun, a spus el, aruncând o ultimă privire spre Iosif, şi dacă poate fi util pentru oricare dintre voi, mă voi simţi foarte recunoscător pentru asta.

— Doar nu l-ai concediat? a întrebat baronul.

— Nu, a spus Louis, zâmbind, l-am lăsat doar.

Ne-am oprit la uşa lui Devisme, şi abia an avut timp pentru a lua o cutie de pistoale, pulbere şi gloanţe; am plecat apoi în cea mai mare viteză.

CAPITOLUL XVII

Am ajuns la Vincennes cu cinci minute înainte de nouă. O altă trăsură a ajuns în acelaşi moment cu a noastră. Era a lui *monsieur* de Château-Renaud lui. Am intrat în pădure pe două drumuri diferite, vizitiii noştri au primit ordine să se întâlnească pe aleea mare.

În câteva minute am fost la locul de întâlnire.

— Domnilor, a spus Louis, în timp ce am coborât, ştiţi nici aranjament nu este posibil.

— Dar, cu toate acestea…, am spus eu.

— Ah! *Mon cher*, amintiţi-vă, am încredere absolută în voi, aveţi permisiunea doar de a aranja lupta.

Am plecat capul meu în semn că apreciam încrederea absolută, care mi s-a părut ca un testament suprem.

Am plecat de lângă Louis îndreptându-ne spre *monsieur* de Boissy şi căpitanul de Châteaugrand. Baronul Giordano ducea caseta cu pistoale.

Am schimbat un salut.

— Domnilor, a spus baronul, în circumstanţe ca acestea, în care ne găsim noi înşine implicaţi, cele mai scurte sunt cele mai bune complimente, pentru că în orice moment am putea fi întrerupţi Noi ne-am luat obligaţia de a furniza armele. Aici sunt. Vă rugăm să le examinaţi. Tocmai le-am primit de la armurier, şi vă voi da cuvântul nostru că domnul de Franchi nici măcar nu le-a văzut.

— Această asigurare este inutilă, domnule, a răspuns vicontele de Châteaugrand, ştim cu cine avem de a face. Şi luă un pistol, în timp ce *monsieur* de Boissy a luat altul, două secunde au încercat jocul arcurilor şi au examinat calibrarea lor.

— Sunt pistoale comune, a spus baronul, şi nu au fost niciodată utilizate. Acum, trebuie să ştim dacă fiecare combatant se poate deplasa liber.

— Da, a spus *monsieur* de Boissy, părerea mea este, că fiecare ar trebui să facă ce vrea, sau ce el este obişnuit să facă.

— Fie, dar noi trebuie să-l informăm pe *monsieur* de Franchi, a replicat Giordano, că toate poziţiile de şanse egale

sunt agreate.

— Tu informează-l pe *monsieur* de Franchi. Şi eu îi voi spune lui *monsieur* de Château-Renaud.

— Asta e tot acum, domnilor. Noi am adus pistoale, a continuat Giordano, şi voi trebuie să le încărcaţi.

Fiecare din cei doi domni, a luat câte un pistol, au măsurat riguros aceeaşi cantitate de pulbere, au luat la întâmplare două gloanţe, le-a pus în butoaie, şi le-au lăsat jos.

În timpul acestei operaţiuni, în care nu am dorit să iau parte activă, m-am dus până la Louis, care m-a primit cu un zâmbet.

— Nu ai uitat nimic din ce ţi-am spus? m-a întrebat el. Obţine o promisiune de la Giordano, că el nu va menţiona nimic mamei sau fratelui meu. Cu toate acestea, i-am făcut deja această cerere în scrisoarea ce i-am dato.

— Ai încă oribila convingere că vei fi ucis în acest duel? l-am întrebat eu.

— Sunt mai sigur de asta ca niciodată, dar dă-mi cel puţin prilejul de a vedea abordarea morţii ca un adevărat corsican!

— Fii calm, dragul meu de Franchi, eşti matur, încât mai speram să te conving.

Louis a scos ceasul lui.

— Mai am încă şapte minute de trăit, a spus el, uite aici, este ceasul meu, păstraţi-l, te rog, ca un suvenir de mine. Este un excelent Brequet.

Am luat ceasul şi strângând mâna lui, i-am spus:

— Peste opt minute sper să ţi-l dau înapoi.

— Să nu mai vorbim despre asta, acum, a răspuns el. Uite-i pe domnii care se apropie.

— Domnilor, a spus vicontele de Châteaugrand, trebuie să fie pe undeva pe aici o poiană, pe care am folosit-o pe contul meu anul trecut. Să o caut? Ne-ar fi mult mai bine acolo decât pe cărare, în cazul în care am putea fi văzuţi şi tulburaţi.

— Călăuzeşte-ne, domnule, a declarat Giordano, te urmăm.

Vicontele mergea primul, l-am urmat, formând două grupuri distincte. Într-adevăr, am găsit în curând, după o coborâre blândă de aproximativ treizeci de paşi, o poiană, care

fără nici o îndoială în trecut a fost un iaz de genul celui de la Auteuil, şi care, fiind în întregime uscat a format un fel de mlaştină, înconjurată pe toate părţile cu o pantă lină.

Locul părea, prin urmare, ideal pentru a servi ca scenă pentru lupta care era pe cale să aibă loc aici.

— *Monsieur* de Martelli, a spus vicontele, veţi măsura paşii cu mine?

Baronul a răspuns prin arcuirea afirmativă a capului, apoi ducându-se spre *monsieur* de Châteaugrand, au măsurat douăzeci de paşi.

Am fost lăsat câteva secunde singur cu de Franchi.

— Apropo, a spus el, vei găsi voia mea pe masă, unde scriam când ai venit.

— Foarte bine, am răspuns eu, o voi găsi uşor.

— Domnilor, apropiaţi-vă vă rog! a spus vicontele de Châteaugrand.

— Sunt gata, a spus Louis. Apoi se despărţi de mine cu un zâmbet trist şi melancolic. Adio dragul meu prieten! a continuat el, acceptă mulţumirile

mele pentru toate probleme ce ţi le-am creat, şi pentru cele ce vor urma.

Am luat mâna lui, era rece, dar nu era agitat.

— Ei bine, acum, am spus eu, uită viziunea de noaptea trecută, şi foloseşte-ţi mintea cum poţi mai bine.

— Îţi aminteşti de Freischütz?

— Da.

— Ei bine, atunci, ştii că fiecare glonţ are destinaţia lui. Adio!

El s-a întâlnit pe drum cu baronul Giordano, care avea în mână pistolul care-i era destinat. El l-a luat, l-a armat, chiar şi fără a se uita la el, s-a dus şi a luat poziţia sa la locul indicat de o batistă.

Monsieur de Château-Renaud era deja la locul lui.

A fost un moment de tăcere gravă, , în care cei doi tineri au salutat martorii lor şi pe ai adversarilor, şi în cele din urmă s-au salutat unul pe altul.

Monsieur de Château-Renaud părea a fi perfect obişnuit cu acest tip de afaceri, şi el a zâmbit, ca un om sigur de talentul său. În plus, ştia probabil, că era prima dată când Louis de Franchi manipula un pistol.

Louis era calm şi rece; capul lui semăna cu un bust de marmură.

— Ei bine, domnilor, a spus de Château-Renaud, aştept.

Louis mi-a aruncat o ultimă privire, iar apoi cu un zâmbet a ridicat ochii spre cer.

— *Allons*, domnilor!, a spus de Châteaugrand, pregătiţi-vă!

A ridicat mâinile pentru a bate din palme, apoi a strigat:

— Unul — doi — trei!

Cele două arme s-au descărcat deodată.

În acelaşi moment l-am văzut pe Louis de Franchi căzând şi rostogolindu-se de două ori, s-a ridicat în genunchi.

Monsieur de Chateau-Renaud a rămas în picioare, totuşi glonţul îi traversase reverul hainei lui.

M-am repezit spre Louis.

— Tu eşti rănit! l-am exclamat eu.

A încercat să-mi răspundă, dar în zadar, o spumă sângerie a apărut pe buzele lui. În acelaşi timp, el a lăsat pistolul pe

iarbă, şi a dus mâna lui pe partea dreaptă a pieptului.

O gaură, suficient de mare pentru a băga vârful degetului mic, era vizibilă pe redingota sa.

— Baroane, am strigat, aleargă la cazarmă şi cheamă pe chirurgul regimentului.

Dar de Franchi cu puţina putere rămasă, l-a oprit pe Giordano, făcând un semn cu capul că nu era necesar.

În acelaşi timp, el a căzut peste genunchiul celălalt.

Monsieur de Château-Renaud a părăsit locul imediat, doar o secundă s-a apropiat de rănit.

Între timp i-am descheiat haina şi i-am rupt vesta şi cămaşa.

Glonţul a intrat sub coasta a şasea, pe partea dreaptă, şi a ieşit un pic mai sus de şoldul stâng.

La fiecare respiraţie, sângele îi ţâşnea din cele două răni.

Era evident că lovitura era fatală.

— *Monsieur* de Franchi, a spus vicontele de Châteaugrand. Eu vă asigur că suntem cu toţii extrem îngrijoraţi pentru rezultatul acestei afaceri nefericite şi sperăm că nu veţi avea nici o ură împotriva lui *monsieur* de Château-Renaud.

— Da, da, murmură rănitul, da, l-am iertat — dar faceţi-l să plece. Să plece. Ţineţi-l departe de mine.

Apoi, întorcându-se spre mine, a urmat:

— Amintiţi-vă promisiunea!

— Oh, jur! Jur că totul se va face după cum ai dorit.

— Şi acum, a spus el zâmbind, uită-te la ceas.

Şi el a căzut pe iarbă, cu un suspin!

A fost ultimul.

M-am uitat la ceas, era chiar nouă şi zece.

Mi-am aruncat apoi ochii spre Louis de Franchi: el era mort.

L-am dus acasă trupul, şi în timp ce baronul Giordano a mers să facă notificarea necesară la comisariatul de poliţie al districtului, cu ajutorul lui Iosif l-am transportat sus, în camera lui.

Bietul valet, plângea cu lacrimi fierbinţi. Când am intrat în cameră, ochii mei s-au întors involuntar spre pendula. Acesta era oprită la zece minute după nouă.

Fără îndoială, el a uitat să-l întoarcă, şi aceasta s-a oprit chiar la acest moment.

Un moment după aceea, baronul Giordano a intrat însoţit de ofiţerii de justiţie, care, ne-au informat că au venit să pună sigiliile lor pe efectele decedatului.

Giordano mi-a vorbit despre necesitatea de a trimite scrisori de informare către prieteni şi cunoştinţe persoanei decedate.

Dar i-am cerut în primul rând să citească scrisoarea pe care Louis de Franchi i-a dat-o înainte de a pleca.

Scrisoare conţinea o cerere solemnă pentru a ascunde de fratele său cauza morţii sale. Mai mult decât atât, pentru ca nimeni să nu afle secretul, el i-a solicitat lui Giordano să aranjeze ca înmormântarea să fie făcută în privat, pe cât posibil.

Baronul Giordano jură că va îndeplini toate aceste detalii, şi m-am dus imediat să fac o vizită dublă lui *monsieur* de Boissy şi lui *monsieur* de Châteaugrand, pentru a le cerşi tăcerea în această afacere nefericită, şi de a solicita ca *monsieur* de Château-Renaud să plece din Paris, cel puţin pentru o perioadă scurtă de timp, dar fără să-i spună motivul, pentru care absenţa sa era solicitată.

Amândoi au promis să ajute pe cât stă în puterea lor în realizarea dorinţelor mele şi în timp ce ei au plecat să-l vadă pe *monsieur* de Château-Renaud pe această temă, m-am dus la oficiul poştal să expediez scrisoarea prin care *madame* de Franchi era informată că fiul ei a murit de o febră a creierului.

CAPITOLUL XVIII

În ciuda obiceiurilor acestor lucruri şi timpuri, duelul a făcut puţin zgomot. Chiar ziarele, acele trompete zgomotoase şi false de publicitate, au tăcut. Doar câţiva prieteni intimi au urmat cadavrul tânărului nefericit spre Père-Lachaise.

În ceea ce-l priveşte pe *monsieur* de Château-Renaud, în pofida tuturor solicitărilor făcute, el a refuzat să plece din Paris.

După ceva timp am avut ideea de a trimite familiei lui Louis o scrisoare de la mine însumi, deşi intenţia era bună, să reiau acest neadevăr cu ocazia morţii unui fiu şi frate era extrem de respingătoare pentru mine. Am fost convins că Louis însuşi pentru o lungă perioadă de timp a luptat împotriva ei, şi că în cele din urmă el a analizat cele mai importante motive, pe care el mi le-a dat, necesare pentru a se decide.

Prin urmare, am concluzionat, cu riscul de a fi acuzat chiar de indiferenţă şi de nerecunoştinţă, să păstrez tăcerea pe această temă, şi am fost convins că baronul Giordano ar face acelaşi lucru.

La cinci zile după acest eveniment, la aproximativ ora unsprezece seara, eram aşezat la masa mea de scris, în apropierea sobei mele, singur şi într-o stare de spirit mai degrabă ursuză, când valetul meu a intrat, a închis uşa cu grijă în spatele lui, şi cu voce foarte agitată mi-a spus că domnul de Franchi dorea să mă vadă.

M-am întors şi m-am uitat la el, era extrem de palid.

— Ce spui, Victor? l-am întrebat eu.

— Da, într-adevăr, domnule, a răspuns el, eu nu înţeleg nimic.

— Dar ce este cu acest *monsieur* de Franchi vorbeşte?

— Dar e prietenul vostru, domnule. Cel care l-am văzut o dată sau de două ori venind aici să vă vadă.

— Eşti nebun, *colega!* Nu ştii că, din păcate, el a fost ucis acum cinci zile?

— Da, domnule, şi de aceea domnul mă vede aşa de confuz. El a sunat la sonerie. Eram în anticameră, am deschis uşa, dar văzându-l m-am dat înapoi. Apoi a intrat şi a întrebat

dacă sunteţi acasă, fiind tulburat atât de mult, i-am spus că sunteţi, el a spus atunci: „Du-te şi informează-l pe stăpânul tău că *monsieur* de Franchi doreşte să vorbească cu el.” Şi iată, eu sunt aici.

— Eşti un prost, prietene, fără îndoială anticamera era prost luminată, şi ai văzut greşit. Ai fost pe jumătate adormit şi nu ai auzit bine... Întoarce-te şi întreabă numele lui, a doua oară.

— Oh! Domnule, este inutil. Vă jur că nu l-am

confundat... Am văzut şi am auzit foarte bine.

Ei bine, atunci, invită-l înăuntru.

Victor s-a îndreptat spre uşă, tremurând tot, şi a deschis-o. Eu am rămas în camera mea.

— Vă rog! Domnul să poftească! a spus el.

Am auzit, într-adevăr, în ciuda covorului gros, paşii care treceau prin salon, şi se apropiau de camera mea. Imediat l-am văzut în realitate, pe *monsieur* de Franchi apărând pe uşă.

Mărturisesc că primul sentiment al meu a fost de teroare. M-am ridicat şi m-am dat un pas înapoi.

— Scuză-mă că te deranjez la ora asta, a spus *monsieur* de Franchi dar am ajuns în oraş cu aproximativ zece minute în urmă, şi vei înţelege cu uşurinţă că nu am dorit să amân conversaţia mea cu tine până mâine.

— Ah! Lucien dragul meu, am exclamat eu, îndreptându-mă spre el, şi strângându-l în braţe. Tu eşti? Ah!? Este posibil?!

Şi în ciuda împotrivirii mele, câteva lacrimi au evadat din ochii mei.

— Da, a spus el, eu sunt.

Am calculat timpul care a trecut, scrisoarea ar fi putut cu greu să ajungă la Ajaccio, şi cu atât mai puţin la Sullacaro.

— Oh! Doamne! am exclamat eu, dar atunci nu ştii nimic.

— Ştiu tot! a spus el.

— Cum tot?!

— Da.

— Victor, am spus eu servitorului meu, care nu-şi revenise în întregime, lasă-ne în pace, sau mai degrabă vino din nou peste un sfert de oră, cu o cină completă. Vei cina cu mine, şi stai peste noapte aici, Lucien?

— Accept tot, a spus Lucien, nu am mâncat de când am plecat din Auxerre. După aceea am trecut pe la casa lui Louis, dar cum nimeni nu m-a cunoscut, sau, mai degrabă, a continuat el cu un zâmbet trist profund, toţi m-au confundat cu sărmanul meu frate, am plecat de acolo, după ce am aruncat toată casa în confuzie.

— Într-adevăr, dragul meu Lucien, asemănarea cu fratele tău Louis este atât de mare, încât eu însumi abia acum mi-am revenit.

— Cum! exclamă Victor, care nu şi-a putut lua ochii de la el, acest domn este apoi fratele…

— Da, dar acum du-te şi pregăteşte cina noastră.

Victor a ieşit, şi ne-a lăsat în pace. L-am luat de mână pe Lucien, l-am dus la un fotoliu, şi m-am aşezat alături de el.

— Dar, am continuat eu, încă uimit, erai pe drum să vii aici, când ai auzit ştirea fatală?

— Nu, eram la Sullacaro.

— Imposibil scrisoarea fratelui tău nu a ajuns încă acolo.

— Ai uitat balada lui Burger, Alexandre dragul meu, vestea morţii circulă repede…

M-am cutremurat.

— Ce vrei să spui, explică-te? Eu nu te înţeleg.

— Ai uitat ce ţi-am spus despre apariţiile specifice din familia noastră?

— L-ai văzut pe fratele tău? am exclamat eu.

— Da.

— Şi când a fost asta?

— În timpul nopţii, de 16 spre 17.

— Şi el ţi-a spus tot?

— Tot!

— El ţi-a spus că a murit?

— Nu! Mi-a spus că el va fi ucis. Morţi nu mint niciodată!

— Şi ţi-a spus cum?

— Într-un duel.

— Cu cine?

— Cu domnul de Château-Renaud!

— Nu, nu, nu se poate, am exclamat eu, ai aflat în alt mod.

— Crezi că eu sunt dispus să glumesc pe această temă?

— Scuză-mă, dar ceea ce-mi spui acum este atât de ciudat, într-adevăr, şi tot ceea ce se întâmplă cu tine şi fratele tău este atât de mult departe de cursul naturii.

— Că nu vrei să mă crezi, am înţeles .Dar uită-te aici! a spus el, şi-a descheiat cămaşa şi mi-a arătat un semn vineţiu imprimat pe pielea lui, deasupra coastei a şasea pe partea dreaptă. Acum vei crede?

— Într-adevăr, am exclamat eu, este exact locul unde

fratele tău a primit glonţul fatal!

— Şi glonţul a ieşit pe aici, a continuat el, punând degetul deasupra şoldului stâng.

— Asta e miraculos! am strigat eu.

— Şi acum, a continuat el, permite-mi să-ţi spun la ce oră a murit?

— Vorbeşte!

— La nouă şi zece.

— Uite aici, Lucien, spune-mi totul, în mintea mea creşte confuzia cu cât te ascult mai mult, iar răspunsurile tale incredibile îmi par desprinse dintr-o poveste.

CAPITOLUL XIX

Lucien s-a lăsat pe scaunul lui, s-a uitat la mine şi a continuat:

— „Ah, ţin minte tot ce s-a întâmplat în ziua în care fratele meu a fost ucis, am plecat dimineaţa devreme călare. Am vizitat nişte păstori din apropiere de Carboni, atunci când, după ce m-am uitat la ceas, era nouă şi zece, şi în timp ce-l puneam în buzunarul meu, am primit o lovitură atât de violentă încât am leşinat, când am deschis ochii, eram culcat pe braţele lui Orlandini, care stropea faţa mea cu apă... Calul meu era în picioare lângă mine, cu nasul îndreptat spre mine şi pufăind pe nas.

— Ei bine, mi-a spus Orlandini, ce s-a întâmplat cu tine?

— Oh! am răspuns. Eu nu ştiu, dar parcă am auzit focuri de arme?

—Nu!

— Mi s-a părut că am primit un glonţ aici, şi i-am arătat locul unde am simţit durerea.

— În primul rând, a spus el, nu s-a tras nici foc de pistol în această zonă, iar apoi nu ai nici o gaură în haina ta.

— Atunci, i-am spus, fratele meu a fost ucis.

— Oh! a exclamat el, Acest lucru, a spus el, este cu totul altceva.

Am deschis haina mea şi am găsit semnul pe care ţi l-am arătat cu ceva timp în urmă.

Atunci era proaspăt ca şi când abia se oprise sângerarea... Pentru un moment mi-a fost imposibil de a reveni la Sullacaro, atât de puternice erau durerile, atât cele fizice, cât şi cele morale, m-am gândit la mama mea, ea mă aştepta acasă, la cină, ar fi trebuit să-i explic împrejurările prin care am trecut, şi nu puteam s-o fac, nu pentru că nu doream, dar fără o dovadă concretă, nu puteam să-i anunţ moartea fratelui meu.

Aşa că mi-am continuat drumul meu, şi am ajuns acasă pe la ora şase seara. Mama mea m-a primit ca de obicei, era evident că nu bănuia nimic. Curând după cină m-am retras în camera mea.

În trecere prin coridorul, de care trebuie să-ţi aminteşti, vântul a stins lumânarea mea. Am vrut să mă întorc ca s-o aprind din nou, când prin crăpătura uşii de la în camera fratelui meu, am văzut o lumină.

M-am gândit că Griffo avea nişte treburi de făcut în acea cameră, şi a uitat, probabil, să ia lampa.

Am deschis uşa; o lumânare de ceară ardea lângă patul fratelui meu, şi pe pat fratelui meu era întins gol şi însângerat.

Mărturisesc, că pentru un moment am fost cuprins de teroare. Apoi m-am apropiat şi l-am atins, el era deja rece.

Avea o urmă de glonţ pe corpul său, în acelaşi loc în care am simţit durerea, şi câteva picături de sânge se scurseseră din plagă.

Am fost acum sigur că fratele meu a fost ucis.

M-am aruncat în genunchi, sprijinindu-mi capul de pat, am închis ochii şi am murmurat o rugăciune.

Când am deschis ochii din nou, eram într-o obscuritate profundă; lumânarea de ceară era stinsă, iar viziunea dispăruse.

M-am uitat spre pat, era gol.

Eu mă consider la fel de curajos ca orice om normal, dar trebuie să mărturisesc că atunci când am plecat din cameră, bâjbâind prin întuneric, părul meu mi se sculase şi fruntea mea era acoperită cu sudoare.

Am coborât pe scări să-mi procur o altă lumânare; mama

mea m-a văzut, şi a scos un strigăt:

— Ce este cu tine, a întrebat ea, de ce eşti atât de palid?

— Nu-i nimic, i-am răspuns, şi luând o altă lumânare am urcat din nou pe scări.

De data această lumina nu s-a stins, şi m-am dus în camera fratelui meu. Era goală.

La etaj am găsit prima mea lumânare, care acum ardea.

Chiar în lipsă de dovezi, eram convins că fratele meu a fost ucis la ora nouă şi zece minute.

M-am retras în camera mea, şi m-am dus la culcare.”

— După cum poţi să-ţi imaginezi cu uşurinţă, a trecut o lungă perioadă de timp înainte de a putea adormi, dar oboseala a învins agitaţia mea. Şi somnul m-a biruit.

— Apoi, totul a continuat sub forma unui vis, am văzut scena în care a avut loc omorul, l-am văzut pe omul care l-a ucis pe fratele meu, şi am auzit numele lui pronunţat, era *monsieur* de Château-Renaud.

— Din păcate totul s-a petrecut exact aşa! Prea adevărat, am exclamat eu, dar cu ce intenţie ai venit la Paris?

— Am venit să-l omor pe omul care l-a ucis pe fratele meu.

— Ca să-l omori?

— Oh, nu fii neliniştit, nu după moda corsicană, din spatele unui gard viu, sau după un perete. Nu, nu, după modul francez, cu mănuşi albe, cu volane la cămaşă şi cu redingotă.

— Şi *madame* de Franchi ştie! Ştie că ai venit aici cu această intenţie?

— Da.

— Şi nu s-a opus?

— Ea m-a sărutat pe frunte, şi a zis: du-te! Mama mea este o adevărată corsicană.

— Şi ai venit!

— Iată-mă.

— Dar, dacă în timpul vieţii lui fratele tău nu a vrut să fie răzbunat?

— Ei bine, a spus Lucien, zâmbind amar, el şi-a schimbat opţiunea, deoarece el a murit.

În acest moment, valetul a venit cu cina. Ne-am aşezat la

masă, Lucien a mâncat ca un om a cărui minte nu era deloc preocupată. După cină l-am condus în camera lui, el mi-a mulţumit, a strâns mâna mea, şi mi-a dorit noapte bună.

Era atât de calm, avea un suflet puternic.

În dimineaţa următoare, el a intrat în camera mea, curând după ce valetul i-a spus că eram treaz.

— Vrei, mi-a spus el, să mergi cu mine la Vincennes? Acesta este un pelerinaj pios pe care am de gând să-l fac, dacă nu ai timp, voi merge singur.

— Cum de unul singur! Nici nu cunoşti locul?

— Oh!! Îl voi recunoaşte cu uşurinţă, nu ţi-am spus că l-au văzut în visul meu!

Eram curios să ştiu cât de mult această intuiţie singulară se confirmă.

— Foarte bine, te voi însoţi, am declarat eu.

— Pregăteşte-te, între timp îi voi scrie lui Giordano o notă şi îmi vei permite să-l trimit pe valetul tău să ducă această notă.

— Cu plăcere.

— Mulţumesc.

Apoi, el a plecat, dar a revenit în câteva minute. În acelaşi timp am trimis după o trăsură. Ne-am urcat în ea şi am plecat spre Vincennes.

Când am ajuns la răscruce m-a întrebat:

— Suntem aproape de loc, nu-i aşa?

— Da, la vreo douăzeci de paşi de aici, spre dreapta, vom intra în pădure.

— Aici este, a spus tânărul, oprind trăsură.

Lucien a intrat în pădure, fără nici o ezitare, ca şi cum el ar fi fost aici de douăzeci de ori. A mers drept spre mlaştină, iar când a ajuns acolo s-a oprit pentru o clipă, şi se uită în jur, cu un fel de familiaritate instinctivă, a avansat direct la locul unde fratele său a căzut. El şi-a aplecat capul spre pământ, şi observă o pată roşiatică.

— Aici este! a spus el.

El a atins apoi iarba cu buzele.

Apoi s-a ridicat brusc, din ochi îi ţâşneau scântei, el a traversat mlaştina, până a ajuns la locul de unde *monsieur* de Château-Renaud a tras atunci.

— Aici, el era în picioare, a exclamat Lucien, bătând din picior, şi aici vai cădea mâine.

— Cum! am strigat eu, mâine?

— Da, cu excepţia cazului în care el este laş, el îmi va acorda răzbunarea mea mâine.

— Dar, dragul meu Lucien, am spus eu, ştii că în Franţa se obişnuieşte ca după un duel să nu se producă alte consecinţe decât cele naturale, care decurg din duelul în sine, *monsieur* de Château-Renaud a luptat cu fratele tău, care l-a provocat, duelul nu are nimic de-a face cu tine.

— Ah! Într-adevăr, *monsieur* de Château-Renaud a avut dreptul de a-i contesta fratelui meu dreptul de a oferi protecţia lui unei doamne care a fost înşelată cu laşitate! *Monsieur* de Château-Renaud l-a ucis pe fratele meu, care nu atinsese niciodată un pistol, el l-ar fi omorât cu siguranţă cu aceeaşi plăcere pe cerbul care se uită acum la noi. Iar eu, eu, nu am dreptul de a-l contesta pe *monsieur* de Château-Renaud? Haide!

Am plecat capul meu, fără a-i răspunde.

— În plus, a spus el, nu ai nimic de a face cu toate astea. Sunt hotărât, i-am scris lui Giordano în această dimineaţă, şi e timpul să ne întoarcem la Paris, toate aranjamentele vor fi făcute… Crezi că *monsieur* de Château-Renaud ar refuza, eventual, propunerea mea?

— *Monsieur* de Château-Renaud, din păcate, are reputaţia de om curajos, care nu ar admite să refuze fără nici o îndoială acest subiect.

— Atunci totul este cum se poate mai bine, a spus Lucien. Să mergem să luăm micul dejun.

Ne-am întors pe acelaşi drum, şi am urcat în trăsură.

— Vizitiu, am spus eu, Strada de Rivoli.

— Nu, a spus Lucien, eşti invitatul meu. Vizitiu, la Café de Paris. Oare nu acolo lua, de obicei fratele meu mesele lui?

— Cred că da.

— În plus, i-am scris lui Giordano să ne întâlnim acolo.

— Ei bine, atunci, la Café de Paris.

În aproximativ o jumătate de oră am coborât la uşa restaurantului.

CAPITOLUL XX

Intrarea lui Lucien în cafenea era o dovadă proaspătă a acestei asemănări stranie între el şi fratele său.

Circumstanţa morţii lui Louis era cunoscută, nu de toţi, este adevărat, dar era cunoscută, şi apariţia lui Lucien aici părea să lovească fiecare persoană, cu o uimire aproape stupefiantă.

Am cerut un separeu, şi am cerul ca baronul Giordano să fie condus acolo, imediat după sosirea lui.

Am fost introduşi într-o încăpere de la capătul inferior al salonului. Lucien a început să citească ziarele, cu un calm care arata ca o insensibilitate. Când eram aproximativ la jumătatea micului dejun, Giordano a intrat.

Cei doi tineri nu se văzuseră unul pe altul de patru sau cinci ani, fără a-şi da mâinile, s-au îmbrăţişat, ceea ce demonstra prietenia lor reciprocă.

— Ei bine, totul este aranjat! a spus Giordano.

— *Monsieur* de Château-Renaud a acceptat?

— Da, dar cu condiţia, că după aceasta, el să fie lăsat în pace.

— Oh, desigur! Desigur! Sunt ultimul de Franchi! I-ai văzut şi pe secunzii săi?

— Nu a fost nevoie. El însuşi s-a oferit pentru a-l informa pe *monsieur* de Boissy, precum şi pe *monsieur* de Châteaugrand. În ceea ce priveşte armele, ora şi locul, acestea vor fi toate la fel.

— Excelent! Ia loc şi mănâncă-ţi micul dejun.

Baronul se aşeză, şi am vorbit despre alte lucruri. După micul dejun Lucien mi-a solicitat să-l conduc la comisarul de justiţie care pusese sigiliile, şi, de asemenea, la proprietarul casei în care fratele său a locuit. El dorea să-şi petreacă noaptea dinaintea răzbunării în camera lui Louis.

Toate aceste aranjamente ne-au luat cea mai mare parte a zilei, şi abia la ora cinci după-amiază, Lucien a putut intra în posesia reşedinţei nefericitului său frate. L-am lăsat în pace. Durerea are o pudoare, care cere respect.

Lucien mi-a dat întâlnire pentru dimineaţa următoare, la

ora opt, mi-a cerut să încerc să obţin aceleaşi pistoale, şi să le cumpăr, dacă acestea erau de vânzare.

M-am dus imediat la Devisme şi afacere a fost curând încheiată, pentru şase sute de franci.

În dimineaţa următoare, cu un sfert de oră înainte de opt, am fost la uşa lui Lucien.

Când am intrat, el era aşezat în acelaşi loc, şi scriind pe aceeaşi masă unde l-am găsit pe fratele său cu câteva zile în urmă.

G.SEGUIN
POUGET.

El avea un zâmbet pe buze, chiar dacă el era foarte palid.

— Bună dimineaţa, a început el, i-am scris mamei mele.

— Sper că-i vei face o comunicare mai puţin dureroasă, decât cea pe care fratele tău i-a făcut-o acum opt zile.

— Am informat-o că ea poate acum să se roage în linişte pentru fiul ei, şi că el va fi răzbunat.

— Cum poţi vorbi cu o certitudine atât de mare?

— Nu ai spus că fratele meu a fost anunţat de moartea lui, în prealabil? În schimb, acum te asigur de decesul lui *monsieur* de Château-Renaud. Uită-te aici! a spus el, ridicându-se şi atingându-mi fruntea, aici îl va lovi glonţul meu!

— Şi tu?

— El nici măcar nu mă va atinge!

— Dar cel puţin, aşteaptă până după duel, înainte de a expedia această scrisoare.

— Asta este cu totul inutil.

El a sunat din clopoţel. Servitorul a intrat.

— Iosif, a spus el, să pui această scrisoare la poştă.

— L-ai văzut atunci pe fratele tău? am întrebat eu.

— Da, a răspuns Lucien.

Era un lucru ciudat, într-adevăr, aceste două dueluri unul după altul, şi în ambele, unul dintre adversari era sortit, în prealabil, să moară.

Între timp, a sosit baronul Giordano.

Era ora opt. Am plecat.

Lucien era atât de nerăbdător să ajungă acolo, şi a grăbit vizitiul atât de mult, încât am ajuns la întâlnire cu zece minute înainte. Oponenţii noştri au venit la ora nouă punct. Erau toţi trei călare, urmaţi de un servitor, de asemenea călare, *monsieur* de Château-Renaud ţinea mâna introdusă în haina lui în dreptul pieptului, şi m-am gândit la început că el avea braţul într-o eşarfă.

La douăzeci de paşi de la noi, cei trei domni au descălecat, lăsând caii în grija slujitorului.

Monsieur de Château-Renaud a rămas în urmă, dar se uita pe furiş la Lucien, în pofida distanţei dintre noi, l-am văzut cum devine palid. S-a întors, şi s-a amuzat retezând cu biciul, pe care-l purta în mâna stângă, câteva flori mici care creşteau în

iarbă.

— Iată-ne, domnilor, au spus domnii de Châteaugrand şi de Boissy, ştiţi condiţia noastră, că acest duel va fi ultimul, şi că oricare ar fi rezultatul, *monsieur* de Château-Renaud nu îşi asumă nici o responsabilitate în continuare.

— De acord! am răspuns.

Lucien s-a aplecat în semn de aprobare.

— Aveţi armele? întrebă vicontele.

— Da, aceleaşi folosite în acea zi.

— Şi ele sunt necunoscute lui *monsieur* de Franchi?

— Mult mai mult decât atât, dacă *monsieur* de Château-Renaud, le-a folosit o singură dată. *monsieur* de Franchi nici măcar nu le-a văzut.

— Foarte bine, domnilor. Să mergem!

Am intrat imediat în pădure fără să spunem un singur cuvânt. Fiecare a simţit amintirea dureroasă a scenei recente. Am ajuns la mlaştină.

Monsieur de Château-Renaud, cu un mare efort de autocontrol, părea calm. Dar era uşor pentru cei care l-au văzut la ambele întâlniri, să distingă diferenţa dintre sentimentele sale.

Din când în când el arunca o privire spre Lucien, care exprima o nelinişte, care semăna foarte mult cu frica. Poate că marea asemănarea dintre cei doi fraţi l-au impresionat, sau a văzut în Lucien umbra răzbunării lui Louis?

În timp ce pistoalele se încărcau, în cele din urmă, l-am văzut trăgându-şi mâna din haina lui, mâna era înfăşurată într-o batistă udă, pe care o aruncă în iarbă.

Lucien aştepta, cu ochii lui calmi şi ficşi, ca şi cum ar fi sigur de răzbunarea lui.

Fără a aştepta să-i fie indicat locul său, Lucien s-a îndreptat spre locul pe care fratele său l-a ocupat, şi, desigur, l-a forţat pe *monsieur* de Château-Renaud să aibă din nou acelaşi loc unde stătuse înainte.

Lucien a primit pistolul lui cu un zâmbet vesel.

Atunci *monsieur* de Château-Renaud, din palid, a devenit livid. Şi-a trecut apoi mâna între gât şi cravata sa, ca şi cum aceasta din urmă l-ar fi sufocat.

Este imposibil să ne imaginăm sentimentul de teroare involuntară cu care am privit spre acest tânăr: frumos, elegant bogat, care încă în dimineaţa precedentă avea mulţi ani de fericire în faţa lui, şi care acum, cu sudoarea scurgându-se pe fruntea sa şi inima plină de o agonie de nedescris, a simţit aripa morţii.

— Sunteţi gata? a întrebat vicontele de Châteaugrand.

— Da, a răspuns Lucien.

Monsieur de Château-Renaud a făcut doar un semn afirmativ.

În ceea ce mă priveşte, neîndrăznind să privesc această scenă, m-am întors.

Am auzit cele două bătăi din palme date succesiv, şi la a treia, detonarea celor două pistoale

M-am întors din nou cu faţa. *Monsieur* de Château-Renaud era culcat la pământ, desigur era mort, fără să fi rostit un oftat, sau a face o mişcare. M-am apropiat de cadavru, împins de o curiozitate irezistibilă care te conduce după un dezastru, glonţul a intrat prin mijlocul frunţii, exact cum îmi spusese Lucien.

Am alergat apoi spre el, era nemişcat şi calm. Dar văzându-mă în preajma lui, el a scăpat arma şi s-a aruncat în braţele mele.

— Oh, fratele meu! Sărmanul meu frate! A exclamat el.

Apoi a izbucnit în hohote!

Acestea au fost primele lacrimi pe care tânărul le-a vărsat vreodată!

C. PERRICHON.

